क्षमता विकास योजना

(२०८१/८२ -०८३/०८४)

बराहताल गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कुनाथारी, सुर्खेत, कर्णाली प्रदेश , नेपाल

बराहताल गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

गाउँपालिका अध्यक्षको भनाई

सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान २०७२ ले संघ प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकारहरू सहकार्य सह अस्तित्व र समन्वयको आधारमा संचालन हुने परिकल्पना गरे अनुरूप जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकार भएका नाताले संविधानको मर्म र भावना, जनताको अपेक्षा र राजनैतिक दलहरूले निर्वाचनको क्रममा घोषणा पत्रमा गरेका प्रतिवद्धता अनुसार सेवा प्रवाहलाई सरल, सुलभ र पारदर्शी बनाउदै सिमित साधन श्रोतबाट जनताको असिमित विकास निर्माणको आवश्कता पूरा गर्ने कार्य निकै चुनौति पूर्ण हुदाहुँदै पनि हामी ती चुनौती लाई अवसरमा रूपान्तरण गरि विकासको गतिलाई द्रुत गतिमा काम गर्न प्रतिवद्ध छौं।

हाम्रा सिमित स्रोत साधनको पहिचान गरी आवश्यकताहरूको सही प्राथमिकिकरण र स्रोतको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्न सकेको खण्डमा बराहताल गाउँपालिकाले विकासमा फड्को मार्न सक्दछ । चुनौतिलाई अवसरको रूपमा रूपान्तर गर्ने हाम्रो प्रतिवद्धतालाई साकार पार्ने क्रमवद्ध प्रयासमा यो ३ वर्षे क्षमता विकास योजना निमार्णले सेवाग्राही, संघ संस्था, सेवा प्रदायक निकाय, जिम्मेवार पदाधिकारी, नागरिक समाज, कर्मचारी, निर्वाचित भई आएका जनप्रतिनिधि एवम् हामीसँग सहकार्य गर्ने सबैलाई सहयोग पुग्ने विश्वास लिइएको छ । यसले बदलिंदो परिस्थिती र जनचाहना अनुसार ३ वर्षका लागि क्षमता विकास योजना (२०८१/०८२-०८३/०८४) कार्यान्वयन गर्न प्राथमिकता सहितको खाका तयार गरेको छ । यसको क्रमवद्ध कार्यान्वयनले हाम्रो गाउँपालिकामा सुशासन कायम भई सेवा प्रवाह र विकास निमार्णका कार्यक्रम जनताको चाहना अनुसार गर्न हामी सबैको क्षमता अभिवृद्धि हुने विश्वास लिएका छौ ।

अन्तमा, योजना तयार पार्न सहयोग पुर्याउनु हुने उपाध्यक्ष लक्ष्मी पुन मगर, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत प्रेम बहादुर डि. सी. सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिका सदस्यहरु, विषयगत शाखा प्रमुखहरू तथा अन्य कर्मचारीहरू, र सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस कार्यका लागि सहयोग गर्ने कर्णाली प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत र यसका विज्ञहरूका साथै परामर्शदता संस्था एमपिएस म्यानेजमेन्ट एण्ड कन्सल्टिङ् प्रा.लि कोटेश्वर काठमाडौं र विज्ञ परामर्शदाता सहित यस कार्यमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउनुहुने र खटिने सबैलाई धन्यवाद दिदै यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा समेत सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

भिम बहादुर भण्डारी
अध्यक्ष

बराहताल गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुर्खेत, कर्णाली प्रदेश, नेपाल

गाउँपालिका उपाध्यक्षको सन्देश

नेपालको संविधान २०७२ को भावना,जनताको अपेक्षा र हामीले निर्वाचनको क्रममा घोषणापत्रमा गरेका प्रतिवद्धता अनुसार हाम्रा सेवा प्रवाहलाई सरल, सुलभ र पारदर्शी बनाउदै सिमित साधन श्रोतबाट यस गाउँपालिकाका जनताको विकास प्रतिको असिमित चाहना र आवश्यकतालाई पूरा गर्ने कार्य निकै चुनौतिपूर्ण छ । तर हाम्रो उर्वर भुमी, कृषि, पशुपालन तथा पर्यटन क्षेत्रमा यहाँका बासिन्दाहरूको आकर्षण, धार्मिक पर्यटकिय स्थलहरू, र बढ्दो व्यापार तथा व्यवसायिक केन्द्रको विकास भईरहेको गाउँपालिकामा विकासका धेरै संभावनाहरू धेरै छन् । हामीसंग उपलव्ध सिमित स्रोत साधनको पहिचान गरी आवश्यकताहरूको सही प्राथमिकिकरण र स्रोतको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्न सकिएमा बराहताल गाउँपालिकाले विकासमा फड्को मार्न सक्दछ । चुनौतिलाई अवसरको रूपमा रूपान्तर गर्ने हाम्रो प्रतिवद्धतालाई साकार पार्ने क्रममा यो ३ वर्षे क्षमता विकास योजना निमार्णले सेवाग्राही, संघ संस्था, सेवा प्रदायक निकाय, जिम्मेवार पदाधिकारी, नागरिक समाज, कर्मचारी र जनप्रतिनिधि एवम गाउँपालिका सँग सहकार्य गर्ने सबैलाई सहयोग पुग्ने विश्वास लिइएको छु । बदलिंदो स्थिती र जनचाहना अनुसार ३ वर्षको लागि क्षमता विकास योजना २०८१/०८२— २०८३/०८४ कार्यान्वयन गर्न प्राथमिकता सहितको खाका तयार गएिको छ । यसको क्रमवद्ध कार्यान्वयनले हाम्रो गाउँपालिकामा सुशासन कायम भई सेवा प्रवाह र विकास निमार्णका कार्यक्रम जनताको चाहना अनुसार गर्न हामी सबैको क्षमता अभिवृद्धि हुने विश्वास लिएका छौं । यसको सफल कार्यान्वयनमा हामी जनप्रतिनिधी र स्थायी सरकारका रूपमा रहेका कर्मचारीहरूको समान भुमिका रहको छ। तसर्थ हाम्रा संस्थागत क्षमता र मानव संसाधनको क्षमता सँगै विकास हुँदै जानेमा विषयमा म विश्वस्त छु ।

अन्तमा, योजना तयार पार्न सहयोग पुर्याउनु हुने गाउँपालिका अध्यक्ष भिम बहादुर भण्डारी लगायत प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत प्रेम बहादुर डि. सी. लगायत सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिका सदस्यहरु, शाखा प्रमुखहरू तथा अन्य कर्मचारीहरू, र सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस कार्यका लागि सहयोग गर्ने कर्णाली प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत र यसका विज्ञहरूका साथै परामर्शदता संस्था एम.पि.एस. म्यानेजमेन्ट एण्ड कन्सल्टिङ् प्रा.लि, कोटेश्वर ,काठमाडौं र विज्ञ परामर्शदाता सहित यस कार्यमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउने र खटिने सबैलाई धन्यवाद दिदै यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा समेत सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

लक्ष्मी पुन मगर
उपाध्यक्ष

बराहताल गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

धन्यवाद ज्ञापन तथा कृतज्ञता

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने ब्यबस्था रहेको छ । यी तीनवटै तह बीचको सम्बन्ध सहकारिता (सबैले मिलेर तहगत अधिकार प्रयोग र जिम्मेवारी बहन गर्ने), सहअस्तित्व (व्यक्ति, संस्थाले एक अर्काको स्वायत्ततालाई सम्मान गर्ने र एक अर्काको परिपूरकको रूपमा रहने) र समन्वय (सूचनाको आदान प्रदान र कार्य सम्पादनमा सहकार्य) को सिद्धान्तमा आधारित रहेको छ । स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालनका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भई कार्यान्वयनमा रहेको छ । स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिको वहाली सँगै संविधानमा व्यवस्था भएको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र र सङ्घीयताको कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्नुपर्ने अभिभारा जनप्रतिनिधि उपर आएको छ । उल्लेखित पृष्ठभूमिमा स्थानीय सरकार सञ्चालनका सम्बाहक जनप्रतिनिधिहरू, स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारी तथा सरोकारवालालाई स्थानीय सरकार सम्बन्धी विषयमा ज्ञान र सीप हुनु आवश्यक महशुस गरी स्थानीय तहको प्रभावकारी कार्य संचालनमा सहयोग पुगोस् भन्ने अभिप्रायले बराहताल गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्था, यहाँबाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाह, र अन्य निकाय लगायतका विभिन्न विषयहरूमा स्थानीय सरकारको कार्य सम्पादनको स्थिति थाहा पाउन आन्तरिक क्षमता मूल्यांकन सहितको क्षमता विकास योजना तयार पारिएको हो ।

क्षमता विकास विश्लेषण र क्षमता विकासको योजनाबाट नेतृत्व र गाउँपालिकाका समग्र सरोकारवालाहरूलाई गाउँपालिकाको वर्तमान अवस्था, कार्यसम्पादनका सिलसिलामा अपनाईएका र अपनाउनु पर्ने प्रकृयाहरू, सम्पादन गरिएका असल अभ्यासहरू र सम्पादन गर्न बांकि रहेको कार्यहरूका बारेमा स्पष्ट मार्गचित्र देखाउछ । यसैका आधारमा आगामी दिनमा गरिने कार्यहरूको रणनीति बनाउनका लागि सजिलो पार्दछ । अतः बराहताल गाउँपालिका एउटा सरकारको रूपमा स्थापित भै सकेको वर्तमान अवस्थामा यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र गर्नुपर्ने कार्यहरूको लागि आवश्यक नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम र योजनाहरू तय गरिएको यस दस्तावेजले जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू र कार्यरत कर्मचारीलाई मार्गदर्शन गरी आफ्नो लक्ष्यमा पुग्न सहयोग पुर्याउने विश्वास लिईएको छ ।

अन्तमा, योजना तयार पार्न सहयोग पुर्याउनु हुने बराहताल गाउँपालिका अध्यक्ष भिम बहादुर भण्डारी, उपाध्यक्ष लक्ष्मी पुन मगर लगायत सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष तथा कार्यपालिका सदस्यहरु, विषयगत शाखा प्रमुखहरू तथा अन्य कर्मचारीहरू, र सम्पूर्ण सेवाग्राहीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

यस कार्यका लागि सहयोग गर्ने कर्णाली प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत र यसका विज्ञहरूका साथै परामर्शदता संस्था एम.पि.एस. म्यानेजमेन्ट एण्ड कन्सल्टिङ् प्रा.लि कोटेश्वर, काठमाडौं र विज्ञ परामर्शदाता सहित यस कार्यमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउने र खटिने सबैलाई धन्यवाद दिदै यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा समेत सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

प्रेम बहादुर डि. सी.
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

संक्षिप्त शब्दावली

संक्षिप्त शब्द	पूर्णरूप
आ.व.	आर्थिक वर्ष
आ.यो.	आवधिक योजना
का.स.	कार्यपालिका सदस्य
गा.स.	गाउँसभा
गा.पा.	गाउँपालिका
गै.स.स	गैरसरकारी संस्था
जि.स.स.	जिल्ला समन्यय समिति
प्र.प्र.अ.	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
प्र.श.	प्रशासन शाखा
प्रा.लि.	प्राइभेट लिमिटेड
प्रा.स.	प्राविधिक साहायक
रा.ज.	राष्ट्रिय जनगणना
वि.व्य.स.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति
हे.अ.	हेल्थ असिस्टेण्ट
लै.स.सा.सा.	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण
स्वा.व्य.स.	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति
व.से.	वर्थिङ सेन्टर
रो.स्व.	रोजगार स्वयंसेवक
श.स्वा.प्र.के.	शहरी स्वास्थ्व प्रवर्द्धन केन्द्र
म.वि.नि.	महिला विकास निरिक्षक
स.क.अ.	सहायक कम्प्युटर अपरेटर
अ.स.ई.	असिस्टेन्ट सवईन्जिनियर
प्र.म.वि.अ.	प्रमुख महिला विकास अधिकृत
आ.ले.प.	आन्तरीक लेखापरिक्षक
ना.अ.	नापी अधिकृत
प.वि.अ.	पशु विकास अधिकृत
क.अ.	कम्प्युटर अधिकृत
ले.अ.	लेखा अधिकृत
स.क.	सहायक कर्मचारी
प्र.सु.के.	प्रदेश सुशासन केन्द्र
क.प्र.	कर्णाली प्रदेश
प.शा.	पञ्जिकरण शाखा
सु.प्र.स	सुचना प्रविधि शाखा

प्रतिवेदनको संरचना

क्षमता विकास योजना ६ परिच्छेदमा विभाजित छ । परिच्छेद एकमा परिचय जस अन्तर्गत पृष्ठभूमि, क्षमता विकास योजनाको औचित्य, उद्देश्य, क्षमता विकास योजना तयारीको नीतिगत तथा कानूनी आधारहरु, संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाको क्षमता विकासको अन्तर सम्बन्ध, योजना तर्जुमाको विधि तथा प्रकृया र योजना तर्जुमाका सीमाहरु उल्लेख छ । परिच्छेद दुईमा गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय र परिच्छेद ३ मा क्षमता विकासको समग्र लेखाजोखा गरिएको छ जस अन्तर्गत संस्थागत क्षमता विकासका तिन आयाम, संस्थागत, मानव संसाधन, बजार सेवाहरुको क्षमता लेखाजोखा गरिएको छ । परिच्छेद चारमा समग्र योजना खाका उल्लेख छ । यस परिच्छेदमा संस्थागत क्षमता विकासको परिचय र स्थानीय सरकारको क्षमता विकास योजना उल्लेख छ । त्यसैगरी मानव संसाधन विकास एक परिचय र स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना र क्षमता विकास संग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति सरोकारवालाहरुको पहिचान उल्लेख छ । परिच्छेद पाँच योजना कार्यान्वयनको रणनीति सग सम्बन्धित छ भने परिच्छेद छ मा योजनाको व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकनको विधि र जिम्मेवारी उल्लेख छ ।

उक्त रणनितिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दा ३ बर्षका (आ.व. २०८१/०८२ देखि आ.व. २०८२/०८३) का लागि अनुमानित प्रस्तवित बजेट रु. १ करोड ४२ लाख ९८ हजार लाग्ने देखिन्छ । क्षमता विकास कार्यक्रम संचालनका लागि गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोतले मात्र पुग्न जाने देखिंदैन । तसर्थ, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार लगायत विकास साझेदारहरुको स्रोत, साधन र जनशक्ति समेत प्रयोग गरी क्रियाकलापहरुलाई २०८१/०८२ को प्रथम चौमासिक देखि नै कार्यान्वयनमा ल्याउन गाउँपालिकाले विशेष प्रयास र पहल गर्नु पर्ने हुन्छ ।

विषयसूचि

परिच्छेदः १ ....१

१.१ पृष्ठभूमी..१

१.२ क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य..३

१.३ क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य ३

१.४ औचित्य ३

१.५ क्षमता विकास योजना निर्माणका आधारहरू...४

१.६ क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रकृया...५

१.६.१ क्षमता विकास समन्वय समिति गठन...६

१.६.२ क्षमता विकासको योजना तर्जुमा प्रक्रिया बारे एक दिने अभिमुखीकरण.................................६

१.६.३ मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा.................................६

१.६.४ नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा...६

१.६.५ आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा..७

१.७ क्षमता विकास सगसम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारपक्षहरूको पहिचान..................................७

१.८ अध्ययनको सीमा...८

परिच्छेदः २...९

२.१ बराहताल गाउँपालिकाको परिचय...९

२.२ ऐतिहासिक चिनारी र नामाकरण...९

२.३ राजनीतिक तथा भौगोलिक अवस्थिति...१०

२.४ क्षेत्रफल, भू-वनौट तथा भूउपयोग..१०

२.५ ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक एवम् पर्यटकीय स्थलहरु...१०

२.६ स्थानीय चाडपर्व जात्रा तथा मेला...११

२.७ जनसंख्या तथा घरधुरी संख्या..११

२.८ प्रमुख जातजाति अनुसारको जनसंख्या विवरण...१२

२.९ मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण...१२

२.१० धर्म अनुसारको जनसंख्या विवरण..१३

२.११ विकास र गरिबी......१३

२.१२ शिक्षा सम्बन्धी विवरण......१४

२.१३ स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण......१४

२.१४ खानेपानी सम्बन्धी विवरण......१४

२.१५ यातायात पूर्वाधार......१४

२.१६ कृषि योग्य जमिन र मुख्य बालीहरु......१५

२.१७ सिंञ्चित क्षेत्र......१५

२.१८ बराहताल गाउँपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरू......१५

२.१९ बराहताल गाउँपालिकाको विकासका संम्भावनाहरू......१६

परिच्छेदः ३......१७

३.१ संस्थागत क्षमता विकासका तीन आयाम......१७

३.२ बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास लेखा जोखा......१८

३.३ मानव संसाधनको क्षमता विकास लेखाजोखा......१८

३.४ सेवा बजारहरुको क्षमता विकास लेखा जोखा......१९

३.५ संस्थागत संरचनागत अवस्था (लेखाजोखा)......२०

३.५.१ भौतिक पूर्वाधारको क्षमता विकास लेखाजोखा......२०

३.५.२ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय रहेका अन्य अचल सम्पत्तिहरुको विवरण......२१

३.६ स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कनको नतिजा विश्लेषण......२२

३ ७.स्थानीय तह स्वमूल्याङ्कनका विषयक्षेत्रहरू......२३

३ ८.स्थानीय तह स्वमूल्याङ्कनका सुचकहरु......२४

परिच्छेद ४ समग्र योजना खाका......३०

४.१ स्थानीय सरकारको क्षमता विकास एक परिचय......३०

४.१.२ संस्थागत क्षमता विकास एक परिचय......३०

४.१.३ मानव संसाधन विकास एक परिचय......३०

४.२ वर्तमान अवस्था......३१

४ ३.संभावना र अवसर......३१

४.४ समस्या तथा चुनौति..३१

४. ५ सोच..३१

४.६ क्षमता विकासको लक्ष्य ३१

४.७ क्षमता विकासको उद्देश्य..३२

४.८ संस्थागत क्षमता विकासको रणनीति तथा कार्यनीत ३२

४९. संस्थागत क्षमता विकासका प्रमुख योजनाहरु ३३

४.१० मानव संसाधन विकासका प्रमुख योजनाहरु.. ३४

४.११ प्रमुख उपलब्धिहरु... ४५

परिच्छेदः ५ .... ४६

५.१ क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति र कार्य योजना... ४६

५.२ उद्देश्य.. ४६

५.३ कार्य क्षेत्र... ४६

५.४ योजना कार्यान्वयनको रणनीति..४८

५.५ कार्यान्वयनका सिद्धान्तहरु ४९

५.६ कार्यान्वयन तालिका ४९

परिच्छेदः ६ ....५०

६.१ कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन...५०

६.२ योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्यांकन..५०

६.२.१ नियमित अनुगमन..५०

६.२.२ मध्यावधिक समिक्षा ५१

६.२.३ आयोजना कार्यन्वयन समाप्ति पछिको मुल्यांकन...५१

६.२.४ प्रभाव मुल्यांकन..५१

अनुसूचीहरु... ५२

अनुसूची १. स्थानीय तहको क्षमता लेखाजोखा.. ५२

अनुसूची २. स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता (नेतृत्व तह) लेखाजोखा.. ६०

अनुसूची ३. आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकता पहिचानका लेखाजोखा (अनुसूची ५ मा आधारित)....६२

अनुसूची ३.१ ऐन, नियम, विधि र प्रणालीको स्थापनाको अवस्था ६५
अनुसूची ३.२ नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोग.. ६८
अनुसूची ३.३ बराहताल गाउँपालिकाको वर्तमान शाखा तथा १० वटै वडाका कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्थाको विश्लेषण ६९
अनुसूची ४. स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम (विषय क्षेत्रगत रूपमा स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना)...७१
अनुसूची ५. स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम (शाखागत रूपमा) ७९
अनुसूची ६ क्षमता विकाससंग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरू.. ८३
अनुसूची ७ स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजना...८४
अनुसूची ८ स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम शाखागत रूपमा ८६
अनुसूची ९. क्षमता विकास योजना अनुगमन तथा कार्यान्वयन समन्वय समिति ९०
अनुसूची १० कार्यक्रममा सहभागीहरुको उपस्थितिः...९१
अनुसूची ११ कार्यक्रमका झलकहरूः.. ९२
अनुसूची १२ बराहताल गाउँपालिकाले जारी गरेका ऐन, कार्यविधि, निर्देशिका र नियमावलीहरुको विवरण ९३
सन्दर्भ सामाग्रीहरु ९४

तालिका १ जनसंख्या तथा घरधुरी संख्या ११
तालिका २ जातजाती अनुसारको जनसंख्या विवरण १२
तालिका ३ मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण १३
तालिका ४ धर्म अनुसारको जनसंख्या विवरण १३
तालिका ५ विकास र गरिबी १४
तालिका ६ सेवा बजारहरुको क्षमता विकास लेखाजोखा १९
तालिका ७ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय रहेका अचल सम्पत्तिहरुको विवरण २०
तालिका ८ अचल सम्पत्तिहरुको विवरण २१
तालिका १० बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास योजनाको ढाँचा (अनुसूचि ७ मा आधारित) ३३
तालिका ११ बराहताल गाउँपालिका मानव संसाधन विकास योजनाको ढाँचा (अनुसूचि १० मा आधारित) ३४

परिच्छेदः १

१.१ पृष्ठभूमी

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास एक प्रकृया हो जसका माध्यमबाट स्थानीय सरकारको संस्थागत विकास र कार्यरत कर्मचारी, प्रतिनिधि र साझेदार लगायत लक्षित समूह सम्मका सेवालाई प्रभावकारी बनाउने उपायहरुको खोजि गरी योजना बनाएर सोको कार्यान्वयनका माध्यमबाट संस्थागत सेवा प्रवाहलार्यलाई चुस्त, छिटो, सरल, कम झन्झटिलो तथा पारदर्शी बनाउन सकिन्छ । सामान्यतया क्षमता विकास योजना बनाउदा निम्न कार्यहरुलाई ध्यान दिईन्छ । नेपालको संविधान २०७२ अन्तर्गत स्थापित स्थानीय सरकारहरूले आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्दै जवाफदेहितालाई दिगो ढंगले वहन गर्न उनीहरूले काम गर्ने तौरतरिका तथा योजना तर्जुमाको शैली र चिन्तन परिवर्तित सन्दर्भ अनुरूप प्रभावकारी र परिणाममुखी हुनु आवश्यक छ । यिनै विषयहरूलाई सम्बोधन गर्न स्थानीय सरकारका अवयवहरूको (संस्थागत र संगठनात्मक व्यवस्था, मानव संसाधन तथा भौतिक पूर्वाधार) क्षमतामा सुधार ल्याउन आवश्यक छ ।

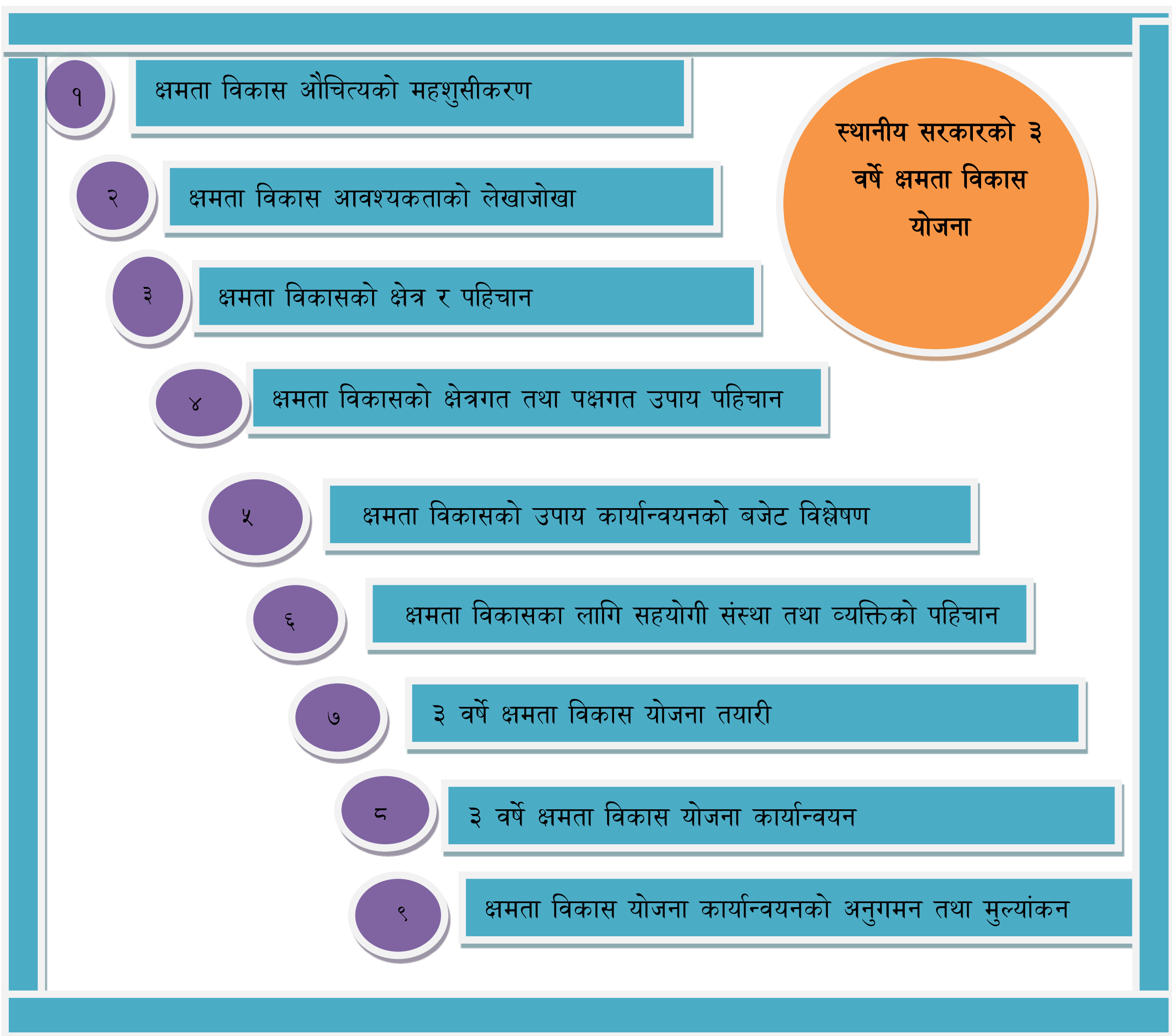

मानवीय सीप र क्षमताको अधिकतम उपयोग गर्दै काममा नयाँपन तथा शैलीलाई सिर्जनशील एवम् परिणाम मुखी नबनाए सम्म सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूको संस्थागत क्षमताको दीर्घकालीन विकास हुँदैन । स्थानीय सरकारद्वारा प्रवाह गरिएका सेवा, सुविधा तथा वस्तु आमनागरिकका अपेक्षा र चाहना अनुरूपका हुन सकेनन् भने त्यसले जननिर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारी संयन्त्रप्रति विश्वसनीयता घट्नुका साथै राज्य र व्यवस्था प्रति पनि नागरिकहरूमा नैराश्यता बढ्छ । तसर्थ, सबै स्थानीय सरकारले मानव संसाधन, विधि र कार्यप्रणाली तथा संस्थागत क्षमताको क्रमिक रूपमा वृद्धि गरी नागरिक प्रति पूर्णरूपमा उत्तरदायी स्थानीय सरकारको रूपमा काम गर्न आवश्यक छ । संघीयताको सफल कार्यान्वयनमा स्थानीय तहको योजना तर्जुमाको महत्वपूर्ण भूमिका हुने भएकाले यो क्षमता विकास दिग्दर्शन तयार गरिएको छ । स्थानीय सरकारलाई आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न तथा उक्त योजनाको कार्यान्वयनबाट नागरिकहरूका लागि मितव्ययी तरिकाले गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न सहज होस् भन्ने अभिप्रायले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११४ बमोजिम संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट तयार भएको “क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६” अनुरुप यो बराहताल गाउँपालिकाको ३ वर्षे क्षमता विकास योजना तयार गरिएको छ । किन भने हाल स्थानीय तहहरु नागरिकका घर दैलोका सरकार हुन। नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई प्रशस्त विधायिकी, न्यायिक र कार्यकारी अधिकार प्रदान गरेको हुँदा सबै स्थानीय तहहरु संस्थागत रुपमा सवल, पूर्ण प्रजातान्त्रिक, कुशल नेतृत्वका र पूर्ण जिम्मेवारीका साथ प्रभावकारी ढंगले सेवा प्रवाह गर्न सक्षम हुनु जरुरी छ ।
भूगोल र जनता स्थानीय सरकार नजिक भएको हुँदा स्थानीय तहहरु नागरिकको जीवनस्तर सुधारका लागि एकीकृत कार्य गर्ने जिम्मेवार निकाय हुन् । संविधान प्रदत्त एकल र साझा अधिकार र जिम्मेवारीहरूलाई कुशल रूपमा सम्पादन गरी नागरिकहरूलाई छिटो, छरितो, कम झन्झटिलो, पारदर्शी र गुणात्मक सेवा प्रवाह प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी र दायित्व स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रमा रहेको छ । स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरू कत्तिको कुशल रूपमा सम्पादन हुन्छन् भन्ने कुरा विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका कर्मचारी तथा जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरूको क्षमतामा भर पर्दछ । तर अधिकांश स्थानीय सरकारहरु बहुआमिक चुनौतिहरुको सामना गर्नुपर्ने अवस्थामा छन् । ती मध्ये कर्मचारी तथा प्रतिनिधिमा क्षमताको कमि अधिक भएको पाईन्छ । यस्तो अवस्थामा स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय गतिविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरूलाई दिगो र परिणाममुखी बनाउनु पर्ने कानूनी र नैतिक दायित्व रहेको तर जिम्मेवारीका अनुपातमा पूर्ण कार्य क्षमतामा कमि हुँदा सेवा प्रवाह चुस्त नहुन सक्छ । नागरिकका न्युनतम आवश्यकता पहिचान गर्न सकिदैन । विकासका कार्यहरुको प्राथमिकिकरणमा अलमल हुन्छ । समृद्धिको यात्रा कहाँबाट सुरु गर्ने भन्नेमा अलमल हुन्छ । विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधियुक्त बनाउदै नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्न नसकेको हुन सक्छ ।

यसै परिप्रेक्षलाई ध्यानमा राखि स्थानीय तहका कर्मचारी तथा निर्वाचित प्रतिनिधिहरुको क्षमता विकास र कार्य संम्पादनमा सुधार लगायतका अन्य संस्थागत सुधार लगायतका कार्य गर्न सुर्खेत जिल्ला बराहताल गाउँपालिकाको ३ वर्षे क्षमता विकास योजना तयार गर्न बराहताल गाउँपालिका र एमपिएस म्यानेजमेन्ट एण्ड कन्सल्टिङ् प्रा.लि कोटेश्वर काठमाडौं बीच मा सम्झौता भएको हो ।

१.२ क्षमता विकास योजनाको लक्ष्य

बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता अभिवृद्धि गरी विकास व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउन योगदान पुऱ्याउने ।

१३ क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य.

बराहताल गाउँपालिकाको कार्यालयमा विभिन्न जिम्मेवारीका पदमा रहेका कर्मचारी तथा नेतृत्व तहको जिम्मेवारीका अनुपातमा पूर्ण कार्य क्षमतामा कमी हुँदा सेवा प्रवाह चुस्त नहुन सक्छ र नागरिकका न्युनतम आवश्यकता पहिचान गर्न नसकि विकासका कार्यहरुको प्राथामिकि करणमा अलमल भै समृद्धिको यात्रा नै अलमलमा पर्न गएको अवस्थालाई संवोधन गर्न जरुरी छ ।

क्षमता विकास योजना तयार गर्नुको मूल उद्देश्य योजनाको कार्यान्यिनबाट बराहताल गाउँपालिकाको कार्य सम्पादनमा सुधार ल्याउने हो । साथै क्षमता विकास योजना तर्जुमाको अर्को उद्देश्य भनेको विकास प्रशासनका विभिन्न नवीनतम आयाम, प्रविधि र मान्यता अनुसार स्थानीय सरकारलाई क्रमिक रूपमा प्रविधियुक्त बनाई संस्थागत विकास गरी नागरिकहरूको आशा र अपेक्षा अनुसार काम गर्नसक्ने बनाउन संस्थागत क्षमता र मानव संसाधनमा रहेको क्षमताको कमीलाई पहिचान गरी क्षमता विकासका उपायहरुको खोज तथा विश्लेषण गरी ३ वर्षे योजना खाका ९२०८१/२०८२-२०८२/२०८३ तयार गर्नु हो । यसका निहित उद्देश्यहरु यसप्रकार छन्,

- स्थानीय सरकारको सवल र कमजोर पक्षहरूको पहिचान लगायत संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मंत्रालयबाट तयार पारिएको क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ को विधि र प्रकृया अपनाई संविधान तथा प्रचलित कानूनहरूबाट स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकार अनुरूप जनउत्तरदायीपूर्ण ढंगबाट कार्य सम्पादन गर्नका लागि संस्थागत र मानव संसाधनको क्षेत्रमा रहेको अभाव पहिचना र सोको परिपूर्ति गर्न क्षमता विकासका आश्यक उपायहरुको सहभागितामूलक ढंगबाट पहिचन गरी विस्तृत योजना खाका तयारी गर्नु ।
- यो योजना कार्यन्वयनका लागि आवश्यक स्रोत साधनको आंकलन र परिपूर्तिका विभिन्न स्रोत र उपायहरुको खोजि गर्ने ।
- प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप, धारणा र विद्यमान क्षमता बीचको फरक पहिचान र आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्न मार्गदर्शन गर्नु ।

१ ४ औचित्य.

नेपालको संविधानमा स्थानीय तहलाई नागरिकको घरदैलोको सरकारका रूपमा व्यवस्था गरी विधायिकी, कार्यकारी र न्यायिक अधिकारहरू प्रदान गरिएको छ । अतः स्थानीय सरकारले नागरिकको जीवनस्तर सुधारका लागि सुशासन सहित विकास र सेवा प्रवाहको वातावरण तयार पारी सबैले महशुस गर्नेगरी विकास र समृद्धिका लागि अगाडी बढनुपर्ने हुन्छ । पारदर्शी, समावेशी, जवाफदेही ,जनउत्तरदायी शासनको प्रवर्द्धन र स्थानीयस्तरमा सेवा र सुविधाको प्रवाहलाइ सुदृढ गर्न सेवा प्रवाह तथा विकास कार्यमा प्रत्यक्ष रुपमा संलग्न कार्यरत कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिको क्षमता अभिवृद्धि र आवश्यक नीति तथा कानुको तर्जुमा र अद्यावधीक गर्न जरूरी छ ।

परिवर्तित सन्दर्भ अनुसारको जिम्मेवारी पुरा गर्न स्थानीय सरकारहरूमा उपयुक्त संस्थागत व्यवस्थाको स्थापना, आवश्यक कर्मचारीहरू प्राप्ती तथा प्राप्त अधिकार क्षेत्रमा सेवा प्रदान तथा विकासका लागि योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा निरन्तर सुधार ल्याउन जरूरी हुन्छ । जसका लागि स्थानीय सरकारको विद्यमान क्षमताको अध्ययन तथा विश्लेषणको आधारमा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दै जानुपर्ने हुन्छ । स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकारहरूको प्रयोग गर्न गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरू र तीनका साझेदारहरूको क्षमता विकासले मात्र जनचाहना अनुसार काम गर्न सकिने हुनेछ । यसका लागि गाउँपालिकाका विभिन्न विषयगत निकायहरूका बीचमा समन्वय र सम्बन्ध स्थापना गरी सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउने जिम्मेवारी गाउँपालिकाको काँधमा आएको छ । क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्नुका अन्य विशिष्ट कारणहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- संविधान प्रदत्त अधिकार र जिम्मेवारीहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गरी नागरिकहरूलाई छिटो, छरितो, कम झन्झटिलो, पारदर्शी र गुणात्मक सेवा प्रवाह प्रवाह गर्न,
- गाउँपालिका बाट सञ्चालन गरिने सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय गतिविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरूलाई दिगो र परिणाममुखी बनाउनु पर्ने कानुनी र नैतिक दायित्व बोध गराउन,
- गाउँपालिकाको अधिकार र जिम्मेवारीहरू प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न जननिर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकास गर्न,
- आपूर्तिका साथै मागमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी आवश्यकता बोध गरेका क्षेत्रमा ज्ञान, सीप र धारणा विकास तथा जनउत्तरदायी शासन प्रणाली स्थापित गर्न ।

१ ५ क्षमता विकास योजना निर्माणका आधारहरू.

क्षमता विकास योजना तयार गर्दा नेपालको संविधानमा उल्लेखित मौलिक हक र कर्तव्य, नीति र निर्देशक सिद्धान्त र संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय सरकारहरूका एकल र साझा अधिकारहरूको उपयोग गर्नुपर्ने कुराहरूलाई मध्येनजर गरिएको छ । स्थानीय तहका विषयगत शाखाहरूको कार्य कुशलतामा अभिवृद्धि गर्न र सेवा प्रवाहमा गुणस्तरीयता कायम गर्न संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन २०७६ को ढाँचा बमोजिम यो सरोकारवाला सबैको सहभागितामा तयार पारिएको छ। यसका अलावा तपशिलमा उल्लेखित कानूनी आधारमा समेत बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्ने विषयलाई थप पुष्टि गर्दछ ।

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेख गरिएका अधिकारहरूको प्रयोग गर्न ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले निर्दिष्ट गरेका काम, कर्तव्य र अधिकार (१७ वटा विभिन्न कार्यक्षेत्रहरू तोकिएका, स्थानीय तहको अधिकार सूचीमा २२ प्रकारका अधिकार संघ र प्रदेशसँग मिलेर गर्नु पर्ने १५ प्रकारका अधिकार) को प्रयोग गर्न ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११४ बमोजिम संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट "क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७६" का आधारमा आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी सोको कार्यान्वयनबाट सेवाग्राहीलाई चुस्त र दुरूस्त सेवा दिन ।
- दिगो विकासको लक्ष्य २०३० का अन्तरवस्तुहरूको परिपूर्ति गर्न ।

- संघ तथा प्रदेशबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनहरू पालन गर्न र संघीय तथा प्रादेशिक योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न सक्ने बनाउन ।

१.६ क्षमता विकास योजना तर्जुमा प्रकृया

क्षमता विकास योजना तयारी एकै पटक र सामान्य ढंगले हुने कुरा होईन । यसको प्रयोजनका लागि निश्चित चार चरणका कार्यहरु गरी योजना तर्जुमा पुरा गरिएको छ । जो तल चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

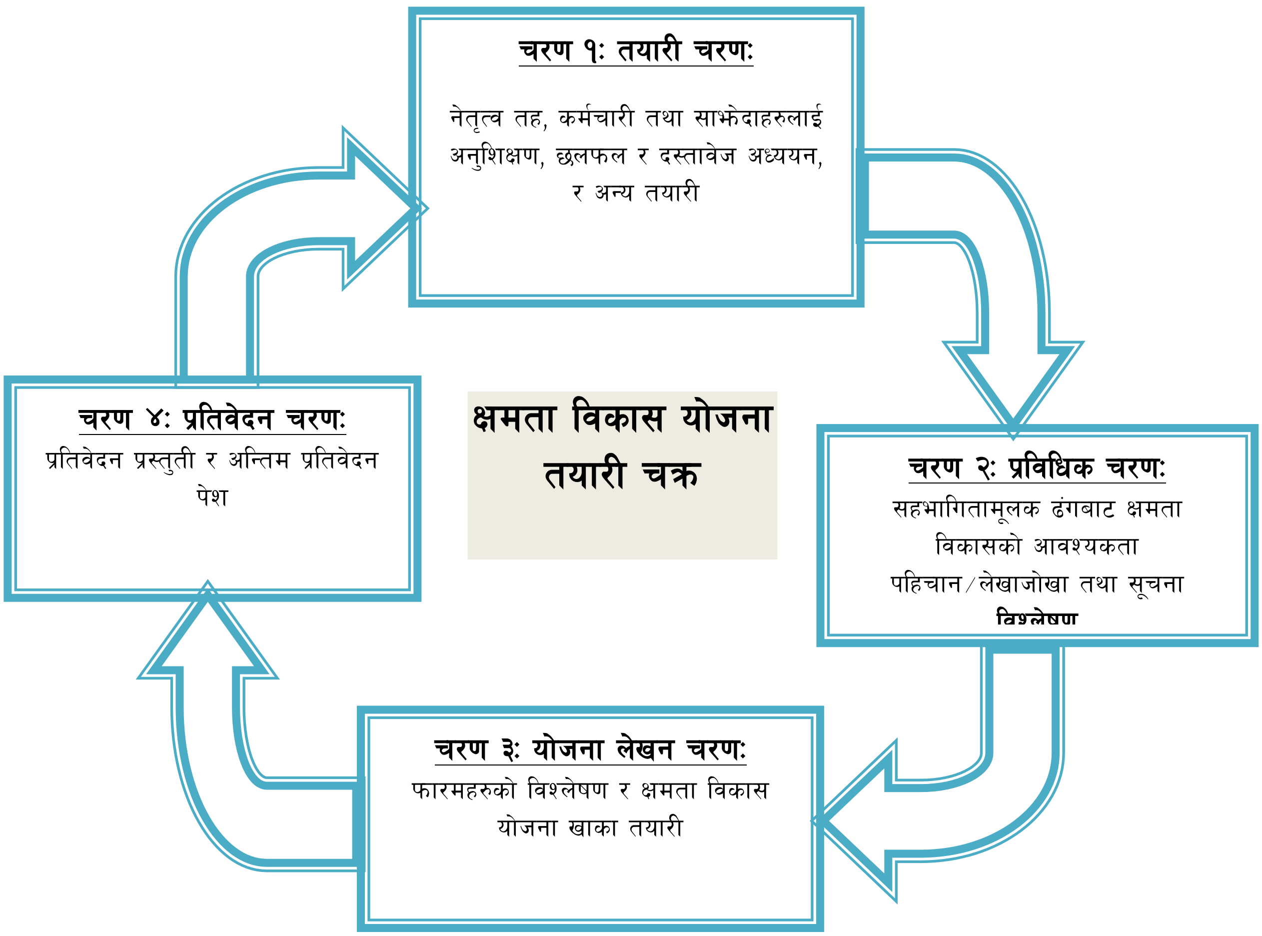

१.६.१ क्षमता विकास समन्वय समिति गठन

क्षमता विकास योजना तयारी दिग्दर्शन, २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका जिम्मेवारीहरुका लागि गाउँकार्यपालिकाका सदस्यहरु समेत सहभागी रहेका अनुशिक्षणका सहभागीहरुको निर्णयबाट बराहताल गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री भिमबहादुर भण्डारीको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन गरिएको थियो । जस्को नामावली यो प्रतिवेदनको अनुसूची ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ भने क्षमता विकास समन्वय समिति लाई निम्न अनुसारका जिम्मेवारीहरु दिइएको छ ।

- संस्थागत तथा मानव संशाधन क्षमता विकास योजना तर्जुमामा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- क्षमता विकास सम्बन्धी नीति तथा रणनीतिहरू तर्जुमा गरी बराहताल गाउँकार्यपालिका मार्फत् सभाबाट पारित गराउने र कार्यान्वयनका लागि बजेटको सुनिश्चितता गर्ने ।
- क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्ने गराउने,
- क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गराउने,
- स्थानीय सरकारको क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू बीच समन्वय गर्ने गराउने,
- समितिले सूचकमा आधारित भई क्षमता विकास कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने,
- कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न नियमित रूपमा कार्यक्रमको अनुगमन र समीक्षा गर्ने,
- क्षमता विकास सम्बन्धमा अन्य सहयोगी निकायहरू विच समन्वय गर्ने,
- क्षमता विकास सम्बन्धी अध्ययन, अन्वेषण गर्ने गराउने,
- क्षमता विकास सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

१.६.२ क्षमता विकासको योजना तर्जुमा प्रक्रिया बारे एक दिने अभिमुखीकरण

मिति २०८१ वैशाख ३१ गतेका दिन बराहताल गाउँपालिकाका कार्यपालिका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषयगत शाखा प्रमुख लगायत कर्मचारीहरु संस्थाका प्रतिनिधिको उपस्थितिमा एक दिने अनुशिक्षण गरियो । सो अनुशिक्षण पश्चात विभिन्न चरणको छलफलबाट निम्न अनुसारको लेखाजोखा गरियो ।

१.६.३ मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूचि २ मा तोकिएको ढाँचा अनुसारका पाँच वटा विषयगत क्षेत्रमा सम्बन्धित शाखा/एकाईका प्रमुखहरू सानो-सानो समूहमा छलफल गराई स्व-मूल्यांकन विधिबाट संस्थागत क्षमता लेखाजोखाका लागि विवरण संकलन गरी संकलित विवरणहरूको विश्लेषणबाट गाउँपालिका लाई आवश्यक महसुस गरिएका मागमा आधारित संस्थागत क्षमता विकासका आवश्यकता पहिचान गरियो ।

१.६.४ नेतृत्व तहको क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा

बराहताल गाउँपालिका अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष लगायत वडा अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य र गठित समिति, उपसमितिका संयोजकहरूका लागि पनि सानो-सानो समूहमा संवाद गरी क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूचि ३ मा तोकिएको ढाँचा अनुसार नेतृत्व क्षमता लेखाजोखाका लागि स्व-मूल्यांकन विधिबाट विवरण संकलन गर्ने कार्य गरि नेतृत्व तहले आवश्यकता महसुस गरेको संस्थागत क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान गरियो ।

१.६.५ आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा

सीमित संख्यामा बराहताल गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरु सँगै बसेर कार्य सम्पादन अवस्थाको अवलोकन गर्दै सम्पादन गरेका कार्यहरूको समीक्षा गर्दै स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व–मूल्यांकन दस्तावेजहरूको नतिजाको अध्ययन गरि अनुसूचि ५ को उपयोगबाट आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गरिएको थियो ।

१.७ क्षमता विकास सगसम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारपक्षहरूको पहिचान

योजना तर्जुमा कै समयमा सहभागितामूलक विधि र हाम्रो अनुभवका आधारमा अनुसूचि-६ अनुसार विभिन्न प्रकारका क्षमता विकास कार्यका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत व्यक्ति र सरोकारवालाहरुको पहिचान गरिएको थियो ।

क. संस्थागत क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनको समय र बजेट आंकलन तथा लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान

संस्थागत क्षमाता विकासका लागि क्षमता विकासको प्रकृति अनुसारको समय र स्रोत व्यक्ति वा संस्था आवश्यक पर्ने हुदा छलफलकै माध्यमबाट समय निर्धारण गरियो र आवश्यक बजेटको हकमा कर्मचारी बढी अनुभवि हुने हुँदा अधिकांश बजेट आंकलन उहाँहरुको अनुभवबाट र पहिचान गरिएका क्षमता विकास सग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरूसगको संवादका माध्यमबाट तय गरिएको थियो । त्यसैगरी आवश्यक पर्ने लागत व्यहोर्ने स्रोतपनि छलफल बाटै तय गरिएको थियो ।

ख. शाखागत र विषयगत रुपमा मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा

पदाधिकारी र कर्मचारीसँगको छलफलका आधारमा दिग्दर्शनको अनुसूचि-८ अनुसार स्थानीय सरकारको शाखागत रूपमा रुपमा विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा गरि ज्ञान, सीप र दक्षता वृद्धिका लागि अपेक्षा गरिएको क्षमता विकास कार्यक्रम (विषयवस्तु) शाखाकै कर्मचारीहरुबाट प्रस्ताव गरियो ।

ग. संस्थागत क्षमता विकास र मानव संसाधन विकास योजना लेखन चरणः

उपरोक्त विभिन्न स्तरको अध्ययन, स्वमूल्यांकन तथा विश्लेषण पछि क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूचि ७ र १० मा उल्लेख भएको फारामको ढाँचामा स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजना र स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना तयार गरियो र सो को आधारमा समग्ररुपमा स्थानीय सरकारको ३ वर्षे क्षमता विकास योजना तयार गरियो ।

घ. प्रारम्भिक प्रगतिबारे प्रस्तुतीः बराहताल गाउँपालिकामा अध्ययन तथा क्षमता लेखाजोखा र क्षमता विकासका उपायहरुको पहिचान गर्ने, आवश्यक लागत तय गर्ने तथा कार्यान्वयनको समय सीमा र लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान पछि को संश्लेषण गरी गाउँपालिका तहमा प्रारम्भिक उपलब्धी र प्रगतिबारे छलफलका माध्यमबाट प्रस्तुति गरीयो ।

ङ. क्षमता विकास योजनको मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुतीः

क्षमता लेखाजोखा र क्षमता विकासका उपायहरुको पहिचान गर्ने, आवश्यक लागत तय गर्ने तथा कार्यान्वयनको समय सीमा र लागत व्यहोर्ने स्रोत पहिचान पछिको समग्र विश्लेषण गरी मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरी आवश्यक अध्ययन र सुझावका लागि बराहताल गाउँपालिकामा पठाईएको थियो ।

क्षमता विकास योजनाको वैधानिकता र अन्तिम प्रतिवेदन पेशः बराहताल गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरु विच छलफल र पृष्ठपोषणका लागि सहजिकरण गरिएको कार्यशाला बाट प्राप्त सुझावहरुलाई समेत समावेश गरी यो अन्तिम प्रतिवेदन पेश गरिएको हो ।

छ. क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमाका अपेक्षित नतिजाहरू

- बराहताल गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूको समग्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि विस्तृत कार्ययोजना तयार पारी कार्यान्वयनका लागि ठोस नीति तयार भएको हुनेछ ।

- बराहताल गाउँपालिकाको समग्र संस्थागत क्षमता विकासका लागि प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक सुधारका क्षेत्रहरूको पहिचान भई ठोस कार्यको योजना तयार हुनेछ ।
- बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमा भई सोको कार्यान्वयनबाट गाउँपालिका तथा सहयोगी निकायहरूको कार्यसम्पादन स्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।
- क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोत तथा साधनहरूको एकिन भई सोको परिपूर्तिका लागि सरोकारवालहरूलाई मार्ग दर्शन प्राप्त भएको हुनेछ ।
- स्थानीय विकास प्रक्रिया, सेवा एवं सुविधामा अल्पसंख्यक तथा सीमान्तीकृत समुदाय र पिछडिएको तथा आर्थिक रूपले विपन्न वर्गको पहुँच वृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

१.८ अध्ययनको सीमा

बराहताल गाउँपालिकाको समग्र क्षमता विकास योजना तर्जुमा जस्तो गहन क्षेत्रको अध्ययनबाट अपेक्षा गरिए अनुसारका नतीजा प्राप्त गर्न विभिन्न चरणमा भौतिक, वित्तीय एवं जनशक्तिका सीमितताबाट यो क्षमता विकास योजना पनि अछुतो रहेको छैन । बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास सम्वन्धी योजना तयारीका क्रममा रहेका प्रमुख सिमाहरू निम्न अनुसार रहेको छन् ।

- क्षमता विकास योजना गाउँपालिकामा कार्यरत जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विषयगत शाखा, सघं-संस्थासँगको छलफल र अन्तरकृयाबाट तयार पारिएकोले समूहगत चासोले प्रभाव पारेको हुन सक्ने र सबै सेवाग्राहीको भावना सम्पूर्ण रूपमा नसमेटिएको हुन सक्छ,
- विद्यमान स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, गाउँपालिकाका अन्य ऐन, नियम, कार्यविधि र स्थानीय तह सेवा संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेशका आधारमा तयार गरिएको तर कतिपय कानूनहरू नयाँ बन्ने क्रममा पनि रहको हुँदा अन्य धेरै महत्वपूर्ण विषय छुटेका हनु सक्छन्,
- गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनालाई कार्यान्वयन गर्न संघ, प्रदेश एवम् विकास साझेदारबाट आर्थिक, प्राविधिक सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ जुन अपेक्षा गरे अनुरूप प्राप्त नहुन सक्छ,
- योजना कार्यान्वयनका लागि श्रोत साधनको आंशिक मात्रामा यथार्थ एकिन भएको अवस्थामा योजना तयार गरिएको हुँदा कार्यान्वयनमा श्रोत साधनको उपलव्धता र खर्च व्यवस्थापनमा जोखीम रहन सक्छ,

परिच्छेदः २

२.१ बराहताल गाउँपालिकाको परिचय

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत पर्ने सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम बिरेन्द्रनगर देखि करिब ३० किलोमिटर दुरीमा रहेको बराहताल गाउँपालिका जिल्लाको पश्चिम क्षेत्रको रमणीय स्थानमा अवस्थित प्राकृतिक तथा भौतिक, साँस्कृतिक श्रोत सम्पन्न गाउँपालिका हो । जिल्लाका ९ वटा स्थानीय तहहरूमा क्षेत्रफलका हिसाबले सबैभन्दा ठुलो (४५५.०९वर्ग कि.मी.) यो गाउँपालिका स्रोत तथा संम्भावनाका हिसाबले अन्य गाउँपालिका भन्दा सक्षम तर विकासका हिसाबले पिछडिएको मानिन्छ । उत्पादनको क्षेत्रमा यो गाउँपालिकाले सुर्खेतका अन्य गाउँपालिकाहरू सरह उदाहरणीय भुमिका खेलेको छ । मुख्य गरि वनजंगल, वनपैदावार र कृषि उत्पादनलाई मुख्य आम्दानीको स्रोत मानेको यस गाउँपालिकाको कुनाथरीलाई मुख्य व्यापारीक केन्द्र बनाई काठ र तरकारी निर्यातका लागि प्रसिद्ध स्थलनको रुपमा मानिदै आएको छ यस गाउँपालिकाको आक्षांश २८ डिग्री ३०'५४ "देखि २८ डिग्री ४४'१२" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१ डिग्री १८'४३" पूर्व देखि ८१ डिग्री ३७'०४" पूर्व सम्म फैलिएको छ । साविकका हरिहरपुर, तरङ्गा, कुनाथरी, पोखरीकाडा र लेखगाँउ गरि ५ वटा गा.वि.स.हरुलाई समावेश गरि बराहताल गाउँपालिका घोषणा भएको हो । यस गाउँपालिकाको केन्द्रको रूपमा हाललाई साविकको कुनाथरी गा.वि.स.को बड्डीचौर क्षेत्रलाई तोकिएको छ । जनचाहना र आवश्यकताको सम्बोधन गर्ने हेतुले यस गाउँपालिकाले सरकारी निकायका सेवा केन्द्र र गैरसरकारी संघ/संस्थाहरूसँग समन्वय गरि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिएको छ । यस गाउँपालिकामा उपलब्ध स्रोतहरू मध्ये प्राकृतिक स्रोतका रुपमा वनजंगल, जडिबुटी यहाँको आर्थिक समृद्धि र विकासको एक बलियो आधार हो । त्यसै गरि कृषि र पशुजन्य वस्तुहरूको उत्पादन पनि उल्लेख्य मात्रामा आन्तरिक आम्दानीको मुख्य स्रोतको रुपमा मानिन्छ । राजनैतिक दलको आपसी सहकार्य बराहताल गाउँपालिकाको सामूहिक विकासका लागि केन्द्रित रहेको देखिन्छ । विभिन्न संघ/संस्था, आर्थिक विकासको धरोहर सहकारी, सामूहिक कार्य, व्यवसायिकता जस्ता प्रयासले यहाँका जनताहरू सशक्तिकरणको मार्गमा होमिएको पाइन्छ ।

२.२ ऐतिहासिक चिनारी र नामाकरण

यस क्षेत्रकै प्रसिद्ध धार्मिक, ऐतिहासिक तथा मनमोहक स्थानको रूपमा परिचित साबिकको तरङ्गा गा.वि.स. वडा नं ६ स्थित बराहतालको ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्वलाई विस्तार गर्नका लागि बराहतालको नामबाट नै यस गाउँपालिकाको नाम बराहताल गाउँपालिका राखिएको हो । बराहताल भेरी अञ्चलको सबै भन्दा ठूलो ताल हो । बराहतालको वरिपरि सुंगुर जातको बँदेल बस्ने र यसको रक्षा गर्ने भएकोले यस तालको नाम बराहताल रहेको किम्बदन्ती पाइन्छ । २०० वर्ष अगाडि दैलेखका राजाहरुले यस तालमा शिकार गर्ने स्थलको रुपमा आउने जाने गरेको जनविश्वास रहेको छ । परापूर्व कालमा त्यस तालमा पानी खान आउने बँदेलको शिकार गर्न गएका तरंगाका आदिवासीहरु सिकार गर्न नसकेको र त्यहि दिन राती त्यस क्षेत्रमा बास बस्दा उनिहरुको सपनामा बराह देउता प्रकट भई अब देखि यस तालको वरिपरि सिकार खेल्न, गाई बाखा चराउन पाइदैन, त्यसो गरेमा बंश नाश हुने कुरा गरे पछि त्यस तालको वरिपरि सिकार खेल्न गाई, बाख्रा चराउन बन्द गरिएको भन्ने भनाई भनाई रहेको छ । बराह देउता र बराह बँदेल पुजा गरि आफनो पापबाट मुक्ति पाएको भन्ने भनाई पाइन्छ । तालको वरिपरि वस्ती बस्दा बराह देउता प्रकट भई वस्ती छाड नत्र तिम्रो बंश नाश गरिदिन्छु भने पछि बस्ती सिम्मेपानीमा सरेको स्थानीय जानकारहरुको भनाइ रहेको छ । यस तालमा मात्रै पाइने अनौठो प्रजातीको ना· चराले तालमा खसेका पातहरु चुच्चोले टिपेर ताल देखि टाढा लिएर फाल्ने गरेको छ । चराले ताल सफा गरिरहेको दृश्य अहिले पनि हेर्न सकिन्छ । ताल वरपर विभिन्न प्रजातीका चराचुरुङ्गिहरु खेलीरहेको

दृश्यले साँचिकै पर्यटकिय महत्व दर्शाउछ । यस तालमा खसेका पातहरु चराले सफा गर्ने गर्दछन् । तालको वरिपरिको घना जंगल सुनसान वातावरणले जो कोहिको पनि मन लोभ्याउछ । तालको पूर्व पीश्चम, उत्तर तिरको हरियाली डाँडापाखा जंगली जनावरहरु घोडेल, बँदेल, मृग, बाँदर, गुना देख्न पाइन्छ । तालको उत्तर र दक्षिण पट्टि एउटा अनौठो करिव २५ फिट लम्बाई र एक क्वीन्टल बढिको कालो खैरो रंगको अजिंगर देख्न पाइन्छ । ताल भित्र विभिन्न प्रजातीका माछा, कछुवा र पानी सर्पहरुको दृश्य पनि हेर्न पाइन्छ । यस तालमा अष्ट्रेलिया, भारत सहित बाह्य मुलुकका चराहरु ६/६ महिनामा आउने गर्दछन् । यस ताल भित्र बराह देउताको मूर्ति रहेको स्थानीयको भनाइ रहेको छ ।

२.३ राजनीतिक तथा भौगोलिक अवस्थिति

सुर्खेत जिल्लाका ९ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये बराहताल गाउँपालिका हाल संङ्घिय निर्वाचन क्षेत्र नं २ अन्तर्गत पर्दछ । सुर्खेत जिल्लाको पश्चिममा अवस्थित बराहताल गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ४५५.०९ वर्ग कि.मी. र वीरेन्द्रनगर नगरपालिका देखि ९ कोषको दुरीमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा वीरेन्द्रनगर, दक्षिणमा भेरी नदी तथा कैलाली जिल्लाको भाग, उत्तरतर्फ कर्णाली नदी तथा दैलेख जिल्लाको भाग, र पश्चिममा पञ्चपुरी नगरपालिका रहेको छ । समुद्री सतहको ६०० मिटर देखि १२०० मिटर सम्मको उचाइमा अवस्थित यस बराहताल गाउँपालिकाको केन्द्र विन्दु सदरमुकाम वा व्यापारिक क्षेत्रका रूपमा बड्डीचौर बजार रहेको छ । यो गाउँपालिका सुर्खेत उपत्यकाको विस्तारित क्षेत्रको रूपमा रहेको छ र धेरैजसो जंगल क्षेत्र रहेको यस गाउँपालिकाको मोहडा दक्षिणतिर ढल्केर रहेको छ । यो गाउँपालिका जिल्लाको पश्चिमको केन्द्र हो भने पश्चिम नाकाबाट वीरेन्द्रनगर तथा सुर्खेत उपत्यकाको प्रवेशद्वार पनि हो । यो गाउँपालिका प्राकृतिक स्रोत साधनको हिसाबले पनि धनी र नमुनायोग्य मानिन्छ ।

२.४ क्षेत्रफल, भू-वनौट तथा भूउपयोग

सुर्खेत जिल्लाको पश्चिम भागमा अवस्थित बराहताल गाउँपालिका भौगोलिक दृष्टिले यसको धेरैजसो भू-भाग महाभारत श्रृङ्खलाको मन्द ढालयुक्त पहाडी क्षेत्र, चटान युक्त र कंकड खैरो माटो भएको अधिकांश भाग जंगलले ढाकिएको, साना ताल तलैया, साजघाट, तरंगा उपत्यका, तथा भेरी नदीले बनाएको उपत्यकाहरू, सोतखोला र धनीगाड खोलाले बनाएका किनारीय भुखण्डहरू र महाभारत श्रृङ्खलाका तल्ला होचा पहाडहरूले बनेको छ । समुद्र सतहको ३०० मिटर देखि २२०० मिटरसम्म उचाइमा अवस्थित यस गाउँपालिका पूर्ववाट पश्चिमतर्फ फैलिएर रहेको छ । उर्वर भूमि र विशाल जंगल क्षेत्रले ओगटेको यस गाउँपालिका दोमट बलौटे माटोको भुखण्डले बनेको छ । जिल्लाको भौगोलिक तथा धरातलीय अवस्था अनुसार सुर्खेत जिल्लालाई मुख्यतया चार प्रकारको हावापानी पाइने क्षेत्रहरूमा विभाजन गरिएको छ । सोही भौगोलिक तथा भुधरातलीय क्षेत्रको आधारमा बराहताल गाउँपालिकाको धेरै जसो भू-भाग समुन्द्री सतहको ४०० देखि १५०० मिटरको उचाइमा पर्ने भएकोले यहाँ न्यानो, सुख्खा, उपोष्ण, हावापानी पाइन्छ । महाभारत श्रृङ्खलाको तल्लो भागमा पाइने वनस्पति चिउरी, सिमल, तिजु, बाँझ, कटुस, काफल जातका वनस्पतिहरु पाइन्छन् भने जडिबुटि तर्फ समयो, काउलो, चुत्रो, कुरिलो, टिमुर, तेजपात, सुनगाभा, अमला, हर्रो, बर्रो, शिकारी लहरा, जिवन्ती आदि प्रशस्त मात्रामा पाइनुका साथै बाँस, निगालो जस्ता डोको डालोका लागि चोयायुक्त वनस्पति पनि यहाँ पाइन्छन र कुच्चो तथा झाडुको लागि अम्रिसो, बनस्पती पनि प्रशस्त पाइन्छ ।यस भु-भागमा औषत १०० मि.लि. भन्दा बढी नै वर्षा हुने गर्दछ । यस गाउँपालिकाको केन्द्रविन्दु वा सदरमुकाम भनेर चिनिने बड्डीचौर बजारको उचाई समुद्री सतह देखि ५४८ मिटरमा रहेको छ ।

२.५ ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक एवम् पर्यटकीय स्थलहरु

बराहताल गाउँपालिकामा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरू जस्तै शिवमन्दिर, कालिका मन्दिर, बराहताल, बराह मन्दिर, चुलिडाँडा, धनीगाँड लगायत स्थलहरु रहेका छन् ।मगर, क्षेत्री , ब्राह्मण, ठकुरी तथा दलितको

बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा मुख्यतया दशैं तिहार, माघी, तीज, होली, चैतेदशैं लगायतका चाडपर्वहरू मनाइन्छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका मुख्य पर्यटकीय स्थलहरु बासपानी भ्युटावर, गिरिघाट, प्यारागलाईडिङ क्षेत्र बासपानी, भैरभथान मन्दिर, भैरव मिन्दर, गिरिघाट, थापाडेरा, सिस्नेरी, बराहताल तथा हरिहरपुर, लेखपराजुल, लगायत हर्रे सम्मको पैदल मार्ग, गाईनेकाडाको बटुक भैरव, हर्रेकाँडाको भैरव मन्दिर, शिद्धचुली, लेखगाँउको कालभैरव मन्दिर, सुर्खेत जिल्लाकै ठुलो बराहताल, कालीकादेवी थान, शिव मन्दिर, बौद्धविहार, बेथल चर्च, होम स्टे संचालन गर्न सकिने मनकामना मन्दिर, भगवती मन्दिर, धौलेमालिका मन्दीर, रानीवन, देवी थान, नयाँपानी गुफा, लामाखाली डाँडा पिकनिक स्पोर्ट, लखरपाटा, जितगुहारी मष्टोको थान, कालिका गुफा, शिव मुन्दिर, सोतखोला पिकनिक स्पोट, प्यारागलाईडिङ भैरव मन्दिर, कालिका मन्दिर, भैरवस्थान मन्दिर, देवीथान मन्दिर, भोटे गढी, चमेरे गुफा ओदालताल, टाइथापे ढुङ्गा, धपाउन डाँडा, सिमलचौर आदि रहेका छन् ।

२.६ स्थानीय चाडपर्व जात्रा तथा मेला

नेपाल एक बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुजाति, बहुसाँस्कृतिक विविधता भएका मानिसहरूको बसोबास भएको एक साँस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण देश हो । नेपालको एक फरक पहिचान भनेकै साँस्कृतिक विविधता हो र नेपालको आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण प्रभाव पार्ने तत्वहरू मध्येको सामाजिक र साँस्कृतिक स्रोत पनि हो । यहाँका विभिन्न पवित्र स्थलहरूमा मन्दिर, गुठी, चर्च, परम्परागत सँस्थाहरू र पर्यटकीय सार्वजनिक स्थलहरू पर्दछन् । हिन्दु धर्मवालम्वीहरूको बाहुल्यता रहेता पनि यस गाउँपालिकामा वौद्ध, क्रिश्चियन, धर्म मान्ने मानिसहरुको पनि बसोबास रहेको छ । मुख्यतया दशै, तिहार, माघी, तीज, जनैपुर्णिमा, वुद्धजयन्ती, तमुल्होसार, क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ । यहाँ मनाइने मुख्य चाडपर्वको अलवा स्थानीय स्तरमा मनाईने जात्रा तथा मेलाहरु पनि मनाईने गरेको छ ।

२.७ जनसंख्या तथा घरधुरी संख्या

कुल १० वटा वडामा विभाजन गरिएको यस गाउँपालिकाको जनसंख्या राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०७८ अनुसार २५,९४३ रहेको छ। जसमध्ये पुरूषको जनसंख्या १२,४६५ र महिलाको जनसंख्या १३,४७८ रहेको छ भने घरधुरी संख्या संख्या ६,१६९ रहेको देखिन्छ । जनसंख्या सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १ जनसंख्या तथा घरधुरी संख्या

वडा नं	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			औषत घरधुरीको आकार	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	३४२	१५०४	७३२	७७२	४.४०	९४.८२
२	७१७	२८७५	१३७२	१५०३	४.०१	९१.२८
३	२८६	१३४२	६५८	६८४	४.६९	९६.२०
४	६६३	२७७२	१३२७	१४४५	४.१८	९१.८३
५	१२६८	५१९९	२४३३	२७६६	४.१०	८७.९६
६	५६०	२३४३	११२४	१२१९	४.१८	९२.२१
७	५४०	२४०५	११६८	१२३७	४.४५	९४.४२
८	८१८	३३५५	१६४६	१७०९	४.१०	९६.३१
९	३८९	१५९१	७३४	८५७	४.०९	८५.६५
१०	५८६	२५५७	१२७१	१२८६	४.३६	९८.८३

कुल जम्मा	६१६९	२५९४३	१२४६५	१३४७८	४.२१	९२.४८

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०७८

२.८ प्रमुख जातजाति अनुसारको जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा सामाजिक संरचनाको दृष्टीकोण बाट विविधता रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकाको सामाजिक संरचना हेर्दा वहुभाषिक, वहुधार्मिक, र वहुजातिय संरचना रहेको देखिन्छ । बराहताल गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाति, समूहअनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी जाति गगर (३०.०६ प्रतिशत) दोस्रोमा क्षेत्री (२५.०६ प्रतिशत) र तेस्रोमा विश्वकर्मा (२३ प्रतिशत) ब्राह्मण (४.८ प्रतिशत) परियार (४.७ प्रतिशत) ठकुरी (४ प्रतिशत) गुरुङ्ग (२.६ प्रतिशत) सन्यासी/दसनामी, राजी (१.५ प्रतिशत) रहेका छन् भने मिजार (१.५ प्रतिशत) रहेका छन । सम्पूर्ण जातजातिको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २ जातजाती अनुसारको जनसंख्या विवरण

विवरण	प्रतिशत
मगर	३०.६
क्षेत्री	२५.६
विश्वकर्मा	२३
परियार	४.७
ब्राह्मण - पहाड	४.८
ठकुरी	४
गुरुङ	२.६
सन्यासी/दसनामी	१.७
राजी	१.५
मिजार	१.५
जम्मा	१००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०७८

२.९ मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा अधिकांश मानिसहरु नेपाली भाषाको प्रयोग गर्दछन् सबैभन्दा बढी अर्थात नेपाली भाषा बोल्ने (९०.७ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । नेपाली भाषाको वर्चस्व रहेको यस गाउँपालिकामा नेपाली बाहेक मगर ढुट (७.३ प्रतिशत) मगर, भाषा बोल्छन भने राजी, जुम्ली, गुरुङ्ग, लगायतका भाषा वोल्नेहरुको संख्या तुलनात्मक रुपमा न्यून रहेको देखिन्छ । सबै आ–आफ्ना भाषा बोल्नेहरुले समेत सरकारी भाषाका रुपमा नेपाली भाषालाई राम्ररी बोल्ने र बुझने गरेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी वितरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३ मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण

विवरण	प्रतिशत
नेपाली	९०.७

मगर ढुट	७.३
राजी	०.९
जुम्ली	०.५
गुरुङ	०.४
अन्य	०.१
नेपालभाषा (नेवारी)	०.१
भोजपुरी	०.०५
अछामी	०.०४
जम्मा	१००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०७८

२.१० धर्म अनुसारको जनसंख्या विवरण

बराहताल गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने अधिकांश मानिसहरु हिन्दु धर्म मान्ने गरेको देखिन्छ । सबैभन्दा बढी अर्थात (८० प्रतिशत) मानिसहरुले हिन्दु धर्म मान्ने गरेको देखिन्छ भने बौद्ध धर्म मान्ने (१३.२ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । अन्य धर्म मान्नेको संख्या अत्यन्तै न्युन रहेको देखिन्छ । धर्म सम्बन्धी वितरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४ धर्म अनुसारको जनसंख्या विवरण

विवरण	कुल
हिन्दु	८०
बौद्ध	१३.२
इस्लाम	०
किरात	०
क्रिश्चियन	६.८
प्रकृति	०
बोन	०.०३
जैन	०
बहाई	०
सिख	०
जम्मा	१००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना प्रतिवेदन २०७८

२.११ विकास र गरिबी

बराहताल गाउँपालिकामा जस्ता/टिन/च्यादर ले छाएको घर २६९ (६६.१ प्रतिशत) रहेको छ भने सिमेन्ट ढलान गरेको (३.७ प्रतिशत) खर/पराल/छवाली ले छाएको संख्या (२८.३प्रतिशत) रहेको ढुङ्गा काठ फ्लयाक मटो द्धारा छाना निर्मित पनि रहेको देखिन्छ । त्यस्तै यस गाउँपालिकामा अधिकांश मानिसहरु आफ्नै निजी घरमा बसोबास विस्तृत रुपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५ विकास र गरिबी

विवरण	प्रतिशत

जस्ता/टिन/च्यादर	६६.१
सिमेन्ट ढलान	३.७
खर/पराल/छवाली	२८.३
टायल/खपडा/झिँगटी	०.८
ढुङ्गा/स्लेट	०.२
काठ/फल्याक	०.१
माटो	०.७
अन्य	०.१
	१००

२.१२ शिक्षा सम्बन्धी विवरण

वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल साक्षरता दर ७७.७ प्रतिशत रहेको छ जस मध्ये पुरुष ८५.९ प्रतिशत रहेको छ भने महिला ७०.४ प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकामा आ.वि. मा.वि. उ.मा.वि गरि जम्मा ५९ वटा शिक्षण संस्थाहरु रहेका छन् । वर्तमान समयमा निजी क्षेत्रको संलग्नता बढदै गईरहेको अवस्थामा ग्रामीण क्षेत्रमा भने निजी क्षेत्रको न्युन संलग्नता देखिन्छ यद्यपी सामुदायिक र संस्थागत निजी क्षेत्रले शिक्षाको क्षेत्रमा विभिन्न समस्याका बावजुत उल्लेख्य योगदान पुर्याउदै आएको देखिन्छ ।

२.१३ स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको विशिष्टकृत भौगोलिक तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्या र चुनौतिलाई सम्बोधन गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि यस गाउँपालिका भित्र ५ वटा स्वास्थ्य चौकी, ५ वटा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, ५ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ र ८७ जना महिला स्वयम् सेविका द्धारा सेवा प्रवाह गर्दै आएको देखिन्छ ।

२.१४ खानेपानी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै वस्तिहरुमा खानेपानीको सविधा भएको । एक घर एक धारा अभियान अन्तर्गत वडा र वस्तिहरुमा खानेपानी समस्या समाधान भएको । खानेपानी नपुगेका डाँडाका वस्तीहरुमा लिफ्टिङ्ग, डिप वोरिङ्ग मार्फत टयांकीमा पानी जम्मा गरि विस्तारै फिल्टर गर्दै पिउन योग्य योजनहरु संचालन भएको देखिन्छ ।

२.१५ यातायात पूर्वाधार

यस गाउँपालिकामा जम्मा १० वटा वडाहरु मध्ये वडा नं १ र वडा नं ३ मा बाहेकका बाँकी ८ वटै वडाहरुमा कच्ची सडकको पहुँच पुगिसेको छ र आवश्यक थप नयाँ ट्र्याक खोल्ने कार्य समेत भईरहेको पाईन्छ । सबै क्षेत्रहरुमा बाह्रै महिना सवारी चल्ने सडक सञ्जाल विस्तार हुन सकेको देखिदैन । बराहताल गाउँपालिकामा उत्पादित विभिन्न कृषि उपजहरु जस्तै खाद्यान्न, तरकारी, दुग्ध उत्पादन आदिको राम्रो उत्पादन भैरहेकोमा गाउँपालिका भित्र सबै वडाहरुमा बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने सडकको सुविधा नभएककाले गर्दा उत्पादित वस्तुलाई बजारसम्म पुर्याउन कठिनाई भएको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा सबै वडाहरुमा बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने सडकको विस्तार नभएकोले आन्तिरीक यातायातको भरपर्दो सुविधा नभएको हुँदा गाउँपालिका बासीहरुलाई समयमै औषधीको सेवा र बजारमा पहँच पुर्याउन सकिएको छैन । गाउँपालिकामा यातायातका विभिन्न साधनहरुको उपभोग भएको देखिन्छ । गाउँपालिकामा टयाक्टर, जिप, कार, बस, ट्याक्सी, मोटरसाइकलहरुको समेत उपयोग गरिएको देखिन्छ । गाउँपालिका सबै वडाहरुमा बाह्रै महिना सुचारु हुने गरी सडकमार्गहरुको स्तर उन्नति गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

२.१६ कृषि योग्य जमिन र मुख्य बालीहरु

बराहताल गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको कुल जग्गाको क्षेत्रफल ५९,२०१ हेक्टर रहेको छ । जसमध्ये कृषि योग्य जमिनको क्षेत्रफल ७,८०९ हेक्टर रहेको छ । खेती गरिएको जमिन ४,४४५ हेक्टर रहेको र सिंचित क्षत्रफल २,२१७ हेक्टर रहेको छ यहाँ विशेष गरि धान, मकै, गहुँ, जौ, तोरी, केराउ, सिलङ्गी, तिल जस्ता खाद्यान्न तथा दलहन, तेलहन खेती एवं अन्य नगदेवाली समेत पर्याप्त मात्रामा उत्पादन हुने गरेको छ । उर्वर भूमी र विशाल जंगल क्षेत्रले ओगटेको यस गाउँपालिकामा दोमट बलौटे माटोको भुखण्डले बनेको छ । कृषियोग्य जमिन प्रयाप्त भएता पनि सिचाई सुविधाको कमि भएकाले करिव ३५ प्रतिशत भू:भागमा मात्र खेती गर्ने गरिएको छ ।

२.१७ सिंचित क्षेत्र

जलसम्पदाका हिसाबले यो गाउँपालिका केही सम्पन्नशाली मानिन्छ । महाभारत श्रृङ्खला अन्तर्गत अवस्थित रहेको यस क्षेत्र भित्र साना खोल्सा खोल्सी देखि ठुला खोलाहरू पनि रहेका छन् । मुख्य खोलाहरूमा सोत खोला, गिरिघाट खोला, खेत खोली, टाटी खोली, लिस्ने खोला, बेतेली खोला, उदो खोला, सिमल चौर खोला, बिउरेनी खोला, आदि रहेका छन् । यिनै खोलाहरू बाट मौसमी सिंचाइ तथा पानी घट्ट चलेका देखिन्छ ।

२.१८ बराहताल गाउँपालिकाका अवसर, चुनौति र समस्याहरू

बराहताल गाउँपालिका सुर्खेत जिल्लाका अन्य स्थानीय तह भन्दा पृथक भू-राजनैतिक संरचनामा अवस्थित छ । जहाँ सुर्खेत जिल्लाको पश्चिम क्षेत्रमा रहेका पञ्चपुरी र चौकुनेमा छिर्ने मूल द्वार नै रहेको छ भने अर्को तर्फ सुर्खेत जुम्ला सडक खण्डको ४२ कि.मी. भाग पनि यसै गाउँपालिकामा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको संम्भावित केन्द्रका रूपमा रहेको बड्डीचौरमा बजारीकरणको नयाँ सम्भावनाका साथ विकसित भइरहेको छ । देशकै सबैभन्दा ठुलो चौकुने सिमेन्ट कारखाना छिर्ने गेट, माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजना निर्माण स्थल जाने द्वार, सुदुर पश्चिमका विभिन्न जिल्ला सँग जोड्ने बड्डीचौर बेनिघाट सडक प्रस्थान विन्दु, लगायत विभिन्न खाले जैविक विविधतायुक्त प्राकृतिक स्रोत, भेरी नदी, रानीघाट, बुङगाड खोला, खन्टेखोला, बाबा खोला बिउरेनी खोल, सोतखोला आदिको प्रयोगले दिन सक्ने लाभ, अथाहा बनजंगल र काठ, सामुदायिक वनको क्षेत्रमा नमुना गाउँपालिका जिल्लामा रहेका स्थानीय तहहरुमा क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठुलो गाउँपालिका जसको धेरै जसो भु-भाग वन जंगलले ढाकेको र यसको उचित परिचालनबाट वर्षमा १० करोड सम्मको काठ दाउरा निर्यात बाट आम्दानी, गर्न ढुङ्गा, गिटी, तथा बालुवाका खानी साथै मनोरम प्राकृतिक सुन्दरता र पर्यटकीय क्षेत्रको ठूलो सम्भावनायुक्त यस गाउँपालिकामा भविष्यमा आस लाग्दा समृद्धिका संम्भावना र स्रोतहरू हुन् । यस गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी गैरसरकारी संघसंस्थाहरूले काम गर्ने सामाजिक अगुवाइ गर्ने नेतृत्व पंक्तिको प्रयास र विकास निर्माणको पक्षमा साझा ऐक्यवद्धता, असल नेतृत्व आदि जस्ता यावत खाले मूल्यवान अवसरहरूलाई बुझेर काम गर्न सके यसको भविष्य निकै उज्वल रहेको देखिन्छ । बराहताल गाउँपालिका जिल्लाको सदरमुकाम विरेन्द्रनगर देखि १० कि.मी.को दुरी देखिनै पक्की सडकले छोएको गाउँपालिका भएर पनि राज्यको दृष्टि सहजै पूग्न नसकेको, प्रशस्त मात्रामा श्रोत र साधन हुँदा हुँदै पनि विकासका पूर्वाधारहरू पर्याप्त मात्रामा नहुनु तथा न्यायोचित र असमान विकासका वितरणका कारण विभिन्न किसिमका संम्भावनाहरू भएपनि स्रोतको प्रयोग र परिचालन सँगै संरक्षण र दिगो विकासमा त्यति ध्यान जान सकेको देखिदैन । सिंचाइको अवास्था अत्यन्तै नाजुक, बजार व्यवस्थापनमा वैज्ञानिककरण हुन नसक्नु, बाह्य लगानी भित्रयाउन नसक्नु, सामुदायिक बनको उचित व्यवस्थापन नुहुनु, नदी नियन्त्रण तर्फ, रानीघाट, धमिलो खोला, हत्तेरी खोला,ज्यामिरे खोला, बुङगाड खोला, खन्टेखोला, बाबा खोला बिउरेनी खोला, सोतखोला, धनिगाड, रचाखोला, र भेरी नदीको प्रयोग र नियन्त्रणको प्रबन्ध नहुनु, स्थानीय सडकहरूको स्तर उन्नति हुन नसक्नु, पर्यटनका लागि अत्यन्तै सम्भावना रहेको भोटेदरबार, हल्लने ढुङ्गा, सम्भवत सुर्खेतकै अग्लो झरना, चमेरे गुफा, बराह मन्दिर, बराहताल, भैरव मन्दिर, काल भैरव मन्दिर, सुकुरमालामा रहेको सिद्धचुली, गाइने काँडामा रहेको बटुक भैरवको ३ सय वर्ष पुरानो मन्दिर आदि ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरूको

प्रचार प्रसार र यातायातको पहुँच नपुग्दा ओझेलमा परेका छन् । सडकको विस्तार र विकास भएमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन भित्राउन सकिने अवस्था रहेको देखिन्छ ।

२.१९ बराहताल गाउँपालिकाको विकासका संम्भावनाहरू

बराहताल गाउँपालिका स्रोत साधनका हिसाबले प्रचुर सम्भावनायुक्त गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकामा कृषि, जलविद्युत, वनजंगल, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा, पर्यटन विकास, उद्योग संचालन लगायतका संम्भानाहरू रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको हालको वडा नं १ र २ साविकको हरिहरपुर गा.वि.स.मा कुल ५२५ हेक्टर क्षेत्रफल कृषि योग्य जमिन तथा हालको वडा नं ३ र ४ साविकको तरंगा गा.वि.स.मा कुल ८९९ हेक्टर क्षेत्रफल कृषियोग्य जमिन भएको र हाल सम्म सबै जमिनमा सिचाई सुविधा नभएकाले सिचाईको व्यस्थापनका लागि स्थानीय स्रोतका रूपमा रहेका भेरी नदी, धमिलो खोला, हत्तेरीघाट खोला, ज्यामीरे खोला तथा पाग्मा खोला आदिलाई उपयोग गर्न सकेमा बढी भन्दा बढी लाभ प्राप्त गर्न सकिने सम्भावन रहेको छ। त्यस्तै गरि स्रोतहरूलाई व्यवस्थापन गरि साना तथा ठुला जल विद्युत आयोजन गर्न सकिने संम्भावना रहेको छ । यस गाउँपालिकाको वडा न २ भएर बग्ने भेरी नदीमा समैजीघाट देखि रानीघाट सम्म रयाफ्टिङ्गको संम्भावना, जुद्धेश्वर महादेवको मन्दिरमा लाग्ने शिवरात्री मेला, बाँसपानीबाट गर्न सकिने दृश्यावलोकन, स्थानीय चाडपर्व लगायत यस क्षेत्रका पर्यटकिय सम्भावना भएका स्थानहरू हुन् । यस क्षेत्रको धेरैजसो भू-भाग वन जंगले ढाकिएकाले वनमा आधारित उद्योगको सम्भावना रहेको छ । ३०० मी. देखि १५०० मी. सम्म को उचाईमा फैलिएको कमजोर भू-संरचना भएको कंकड बलौटे माटोको बनोट रहेको, कृषि भन्दा वन सम्पदाका लागि उपयोगी भएकाले बनमा आधारित व्यवसायिक खेतीका लागि राम्रो संम्भावना रहेको देखिन्छ ।

परिच्छेदः३

३.१ संस्थागत क्षमता विकासका तीन आयाम

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ अनुसार स्थानीय सरकारको क्षमता विकासलाई संस्थागत र मानव संसाधन क्षमता विकास गरी दुई आयाममा विभाजन गरि सोहि अनुकुलका प्रकृयाबाट क्षमता योजना निर्माणलाई अगाडी बढाईएको छ ।

सामान्यतया क्षमता विकासलाई तीन आयाममा विश्लेषण गर्न सकिन्छ । सर्वप्रथम संस्थाको संरचनालाई दुरुस्त पार्नु पर्ने एउटा पाटो हो भने संरचनाको जिम्मेवारी अनुकुलन हुने गरी आवश्यक संख्यामा मानव संसाधनको व्यवस्था र तिनिहरुको जिम्मेवारी अनुसारका कार्य गर्नसक्ने गरी ज्ञान, सीप र क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाले जनसमक्ष घरघरै र निरन्तर पु¥याउनु पर्ने सेवाहरु पनि हुन्छन् जस्तैः कृषि सेवा, पशु सेवा, खानेपानीहरुको मर्मत सेवा, वाली तथा पशु बिमा सेवा, पकेट क्षेत्र विकास सेवा, मानव स्वास्थ्य सेवा आदि । यी सबै प्रकारका सेवाहरु गाउँपालिका तथा वडामा रहेको सीमित जनशक्तिबाट मात्र संभव नहुने हुदा अन्य सरोकारवालाहरु तथा वस्तीस्तरकै युवा युवायुवतीको क्षमता विकास गरी सेवा बजारहरुको स्थापना गर्दा गाउँपालिका बाट प्रवाह हुने कतिपय सेवाहरु स्थानीय स्तरबाटै प्रवाह हुनसक्ने बनाउनु पनि क्षमता विकासको परिधि भित्र पर्दछ ।

क्षमता विकासका आयाम

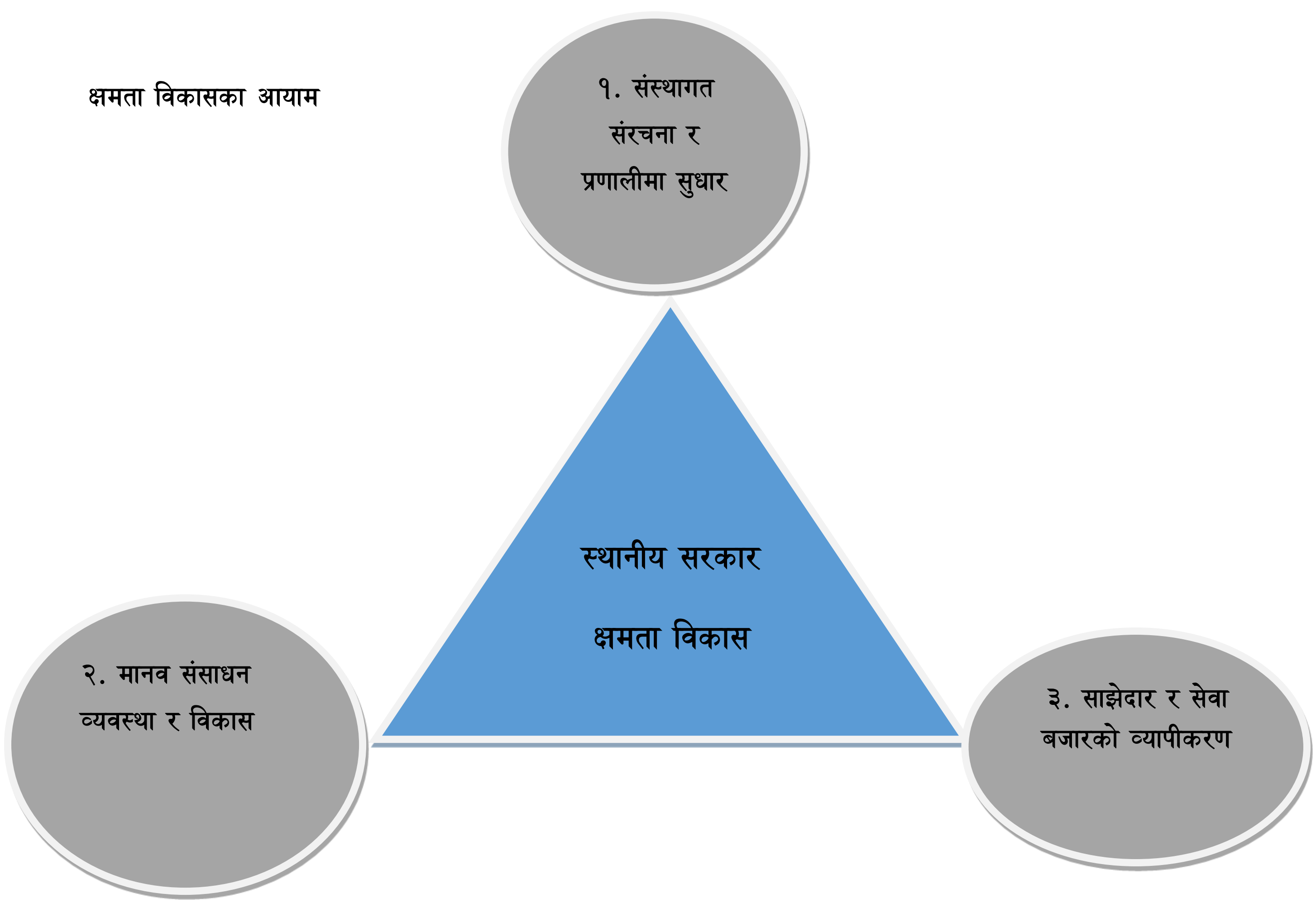

३.२ बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास लेखा जोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूचि २, ३ र ५ अनुसार स्थानीय सरकार संस्थागत क्षमता (सञ्चालन व्यवस्थापन) लेखाजोखा, संस्थागत क्षमता (नेतृत्व तह) लेखाजोखा, आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा तथा समुदायका सेवा समुदाय बाटै भन्ने मान्यतालाई पनि आत्मसात गरी आवश्यक सेवा बजारहरुको समेत लेखाजोखा गर्दा विकास व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना तथा संगठन व्यवस्थापन, वित्तीय व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, सुशासन, समन्वय र सहकार्य, मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण, राजस्व परिचालन र वित्तिय अनुशासन जस्ता एकल साझा तथा संघीय कानून बाट व्यवस्थित अधिकारहरुको प्रभावकारी उपयोगका लागि भौतिक स्रोत साधन व्यवस्था, नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि तयारी, मानव संसाधन प्राप्ती र तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अनुसन्धान जस्ता हरेक क्षेत्रमा क्षमता विकासका लागि माग भएको छ ।

आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन अन्तर्गतका विषयहरु

क. मागमा आधारित क्षमता लेखाजोखाः दिग्दर्शनको अनुसूचि २ अन्तर्गतका क्षमता विकास क्षेत्र जस्तैः विकास व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना तथा संगठन व्यवस्थापन, वित्तिय व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, सुशासन र समन्वय र सहकार्य जस्ता विषयहरुका अतिरिक्त मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह मापदण्ड निर्धारण जस्ता अतिरिक्त विषयहरु माथि शाखागत रुपमा छलफल हुदा अधिकांश शाखाहरु बाट माथी भनिएका क्षमता विकास क्षत्रमा अभिमुखिकरण तथा तालिमहरुको अपेक्षा गरिएको छ भने दिग्दर्शनकै अनुसूचि ३ अन्तर्गत नेतृत्व तहको क्षमता लेखाजोखा हुदा पनि क्षमता विकासका हरेक क्षेत्रमा प्रशिक्षण, अनुशिक्षण, स्रोत साधनको व्यवस्थापन, थप कर्मचारी दरबन्दी जस्ता कुराहरु माग भएको अवस्था छ ।

ख. आपूर्तिमा आधारित क्षमता लेखाजोखाः त्यसै गरी अनुसूचि ५ को आपूर्तिमा आधारित क्षमताको लेखाजोखा अन्तर्गत गाउँपालिकामा अधिकारको उपयोगको अवस्था, ऐन, नियम, विधि र प्रणालीको स्थापनाको अवस्था, शाखा तथा इकाईगत कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्था र नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोगको विश्लेषण गर्दा केहि ऐन नियम तथा कार्यविधिहरु तयार गर्न बाँकी भएको अवस्था, कर्मचारी दरवन्दी थपको व्यवस्था र नयाँ अवधारण अन्तर्गत केहि योजना, गुरुयोजना तयारी तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने जस्ता विषयहरुको योजना बनाउनु पर्ने देखियो । लेखाजोखाको विस्तृत विवरण अनुसूचि १ देखि ३ सम्म र क्षमता विकास योजनाको विवरण तल तालिका २ मा दिईएको छ ।

३.३ मानव संसाधनको क्षमता विकास लेखाजोखा

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ को अनुसूचि ८, र ९ अनुसार स्थानीय सरकार विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (शाखागत रूपमा) र स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा (विषयक्षेत्रगत रूपमा) क्षमता विकास आवश्यकताको लेखाजोखा गर्दा आवश्यक ठानिएका ज्ञान, सीप र दक्षता वृद्धिका लागि सामान्यतया निम्न अनरसार अपेक्षा गरिएको अवस्था छ,

- दिग्दर्शनको अनुसूचि ८ अन्तर्गत सबै शाखाका कर्मचारीले स्वमूल्यांकन गरी आफ्नो तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न ज्ञान, सीप र क्षमता मध्यम रहेको जाहेर गरेका छन् र आवश्यक थप क्षमता विकासमा अपेक्षा राखेको अवस्था छ ।
- त्यसैगरी दिग्दर्शनको अनुसूचि ९ अन्तर्गत विषयगत क्षेत्रका रुपमा स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा गर्दा विभिन्न नेतृत्व तह, वडा समिति तथा कर्मचारी र गाउँपालिकाका विभिन्न कर्मचारीलाई विभिन्न विषय खास गरी गाउँपालिका तथा वडाहरुको नेतृत्व तहलाई विभिन्न प्रकारका तालिम तथा प्रशिक्षणहरुको माग भएको छ भने कर्मचारीलाई विभिन्न प्रकारको तालिम तथा प्रशिक्षणहरुको माग भएको अवस्था छ । लेखाजोकाको विस्तृत विवरण अनुसूचि ४ र ५ मा) र क्षमता विकास योजनाको विवरण तल तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४ सेवा बजारहरुको क्षमता विकास लेखा जोखा

गाउँपालिकाले जनता समक्ष घरघरै र निरन्तर पुर्याउनु पर्ने सेवाहरु पनि हुन्छन् जस्तै कृषि सेवा, पशु सेवा, खानेपानीहरुको मर्मत सेवा, वाली तथा पशु बिमा सेवा, पकेट क्षेत्र विकास सेवा, मानव स्वास्थ्य सेवा आदि । यी सबै प्रकारका सेवाहरु गाउँपालिका तथा वडामा रहेको सीमित जनशक्तिबाट मात्र संभव नहुने हुँदा बस्तिस्तर कै युवा युवतीको क्षमता विकास गरी सेवा बजारहरुको स्थापना गर्दा गाउँपालिका बाट प्रवाह हुने कतिपय सेवाहरु स्थानीय स्तरबाटै प्रवाह हुनसक्ने र स्थानीय सीपले स्थानीय रुपमै बजार पाउने हँदा समुदायको सेवा समुदाय बाट बनाउनु पनि क्षमता विकासको परिधि भित्र पर्न जान्छ । यसैलाई ध्यानमा राखी गाउँपालिकाको जिम्मेवार पदाधिकारीहरुको समन्वयमा विकास भैसकेको निम्न अनुसारको सेवा बजारको परिचालन योजना बनाईएको छः ।

तालिका ६ सेवा बजारहरुको क्षमता विकास लेखाजोखा

सि.नं	विकास गरिने सेवा	आवश्यक संख्या	यसबाट पर्ने प्रभाव
१	ग्रामिण कृषि प्राविधिक जनशक्ति तयारी	१०	कृषकले स्थानीय स्तरमै न्युनतम कृषि सेवा पाउने र ३० जना युवा स्थानीय स्तरमै रोजगार हुने ।
२	ग्रामिण पशु प्राविधिक जनशक्ति तयारी	१०	पशुपालक कृषकले स्थानीय स्तरमै न्युनतम पशुसेवा पाउने र ३० जना युवा स्थानीय स्तरमै रोजगार हुँने ।
३	खानेपानीका लागि ग्रामिण मर्मत संभार कार्यकर्ता तयारी र परिचालन	१०	खानेपानी उपभोक्ताले स्थानीय स्तरमै न्युनतम प्लम्बिङ्ग सेवा पाउने र ३० जना युवा स्थानीयस्तरमै रोजगार हुने ।

नोटः समग्रमा बराहताल गाउँपालिकाका १० वटै वडामा विभिन्न क्षेत्रमा जनही ३ जनाका दरले सेवा प्रवाह गर्न सकेको खण्डमा सेवाग्राही र सेवा प्रवाह गर्ने संस्थाले समुदायलाई आवश्यक सेवा प्रवाह चुस्त दुरुस्त तथा छिटो छरितो हुने छ र बजार सेवाको विकास हुने छ ।

३.५ संस्थागत संरचनागत अवस्था (लेखाजोखा)

१० वटा वडाहरूमा विभाजित बराहताल गाउँपालिकाको कार्यालयमा नेपाल सरकारका निजामती सेवाका कर्मचारी, स्थानीय सेवाका कर्मचारी (स्थायी, करार, ज्यालादारी) र दरबन्दी बाहेकका कर्मचारीहरू पनि रहेका छन्। नेपालको संविधानबाट स्थानीय तहका लागि निर्दिष्ट अधिकार, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको लागि तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बदलिँदो शासकीय स्वरूप अनुसार स्थानीय तह प्रतिको नागरिकको अपेक्षा एवं परिवर्तित शासकीय स्वरूपलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक साधन/स्रोत र सोको व्यवस्थापनको लागि विद्यमान जनशक्ति पर्याप्त देखिँदैन । सेवा प्रवाह भुक्तानी प्रणालीलाई सरलीकरण गर्न वडा सचिव प्राविधिक र उपभोक्ता समितिल लगायत गाउँपालिकामा कार्यरत विषयगत शाखाका कर्मचारीहरुलाई सेवा प्रवाह सम्बन्धी विभिन्न विषयमा अनुशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्न, सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाई सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाले यो क्षमता विकास योजना निर्माण गर्ने कार्य गरेको छ। भौगोलिक रुपमा विकटताका कारण स्थानीय सरकार स्थानीय सरकार गाउँ गाउँमा सिंहदरबार अभियान अनुरुप जनताका सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नका लागि जनशक्तिको आवश्यकता आवश्यकता रहेको छ। यसै सन्दर्भमा बराहताल गाउँपालिकामा संख्यात्मक एवं गुणात्मक रूपमा बढोत्तरी गर्न जरुरी देखिन्छ ।

३.५.१ भौतिक पूर्वाधारको क्षमता विकास लेखाजोखा

बराहताल गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा बिजुली बत्ती, पानीको उपलब्धता रहेको छ । यस गाउँपालिकाका केहि वडाहरूको आफ्नै भवन रहेको तथा केहि भवनहरु निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन् भने केहि वडा कार्यालयहरु भाडामा संचालन भईरहेका छन् । जसको सारंश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । गाउँपालिकाका १० वटै वडा कार्यालयहरूमा अत्यावश्यक उपकरणहरू जस्तैः कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर एवं प्राविधिकहरूले प्रयोग गर्ने विभिन्न सामग्रीहरू रहेको देखिन्छ साथै सबै वडा कार्यालयहरूमा नागरिक बडापत्र रहेको पाइयो । यस गाउँपालिकामा रहेको अचल सम्पत्ती (भवनहरू) को विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय रहेका अचल सम्पत्तिहरुको विवरण

स्थानहरू	विवरण	कैफियत
गाउँपालिका मुख्यालय	आफ्नै भवनमा संचालन रहेको	प्रशासनिक तथा आर्थिक प्रशासन र शाखाहरू गाउँपालिकाको आफ्नै मुख्य भवनमा रहेको । नयाँ भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको।
वडा नं १	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं २	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको ।	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।

स्थानहरू	विवरण	कैफियत
वडा नं ३	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको ।	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ४	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै रहेको ।	आफ्नै भवनमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ५	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ६	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै रहेको ।	आफ्नै भवनमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ७	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै रहेको ।	आफ्नै भवनमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ८	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको ।	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं ९	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै भवन नभएको ।	भाडाको घरमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।
वडा नं १०	वडा कार्यालयको भवन आफ्नै रहेको ।	आफ्नै भवनमा संचालन भई सेवा प्रवाह गर्दै आएको ।

३.५.२ गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय रहेका अन्य अचल सम्पत्तिहरुको विवरण

तालिका ८ अचल सम्पत्तिहरुको विवरण

क्र.सं.	विवरण एकाई	संख्या
१	जिप/व्याकहोल लोडर/एम्बुलेन्स	२/१/२
२	मोटरसाईकल/ स्कुटर	३७
३	कम्प्युटर/ ल्यावटप	२०/२४
४	प्रिन्ट	२४
५	फोटोकपी मेशिन	५
६	दराज	२६
७	अफिस टेवल	१५
८	कुर्ची	५०
९	रिभल्वभिर चेयर	१७
१०	टिटेवल	१८
११	सोफासेट	१०
१२	मोवाइल सेट	६
१३	स्क्यानर	१०
१४	प्रोजेक्टर	२
१५	क्यामरा	२

३.६ स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कनको नतिजा विश्लेषण

यस गाउँपालिकाको स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (Fiduciary Risk Assessment-FRA) प्रतिवेदन अनुसार आ.व. २०७९/८० मा ६४. ५ अङ्क प्राप्त गरेको देखिन्छ विषयगत पूर्णाक र प्राप्तांक तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	योजना, बजेट तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन	कार्यान्वयन क्षमता तथा व्यवस्थापन	लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन	अनुगमन, मुल्यांकन तथा लेखापरीक्षण	राजस्व व्यवस्थापन	जम्मा
पूर्णाङ्क	२१	२९	१७	१६	१७	१००
प्राप्ताङ्क	१४.५	१८	१३	९	१०	६४.५

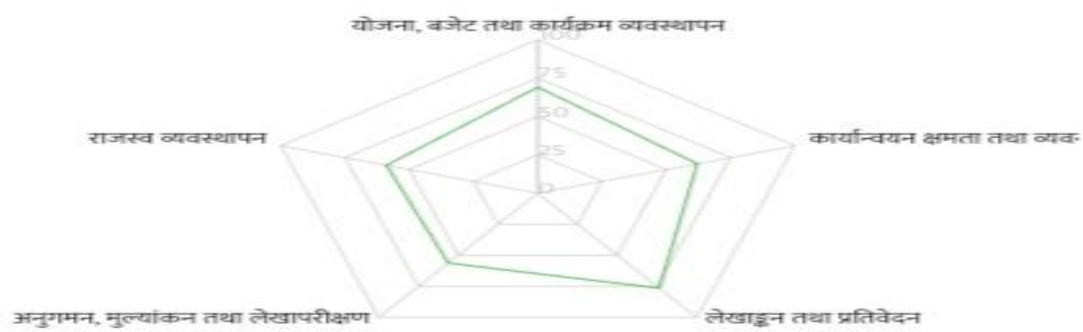

३.७ स्थानीय तह स्वमूल्याङ्कनका विषयक्षेत्रहरू

स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (Local Government Institutional Self-Assessment-LISA) को स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनको नतिजा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	शासकीय प्रवन्ध	संगठन तथा प्रशासन	वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन	वित्तीय एवम् आर्थिक व्यवस्थापन	सेवा प्रवाह	न्यायिक कार्य सम्पादन	भौतिक पूर्वाधार	सामाजिक समावेशीकरण	वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन	सहकार्य र समन्वय	जम्मा
पूर्णाङ्क	९	८	११	११	१६	७	१३	१०	९	६	१००
प्राप्ताङ्क	८	५	९	११	१५.५	६	७	९	६.५	१	७८

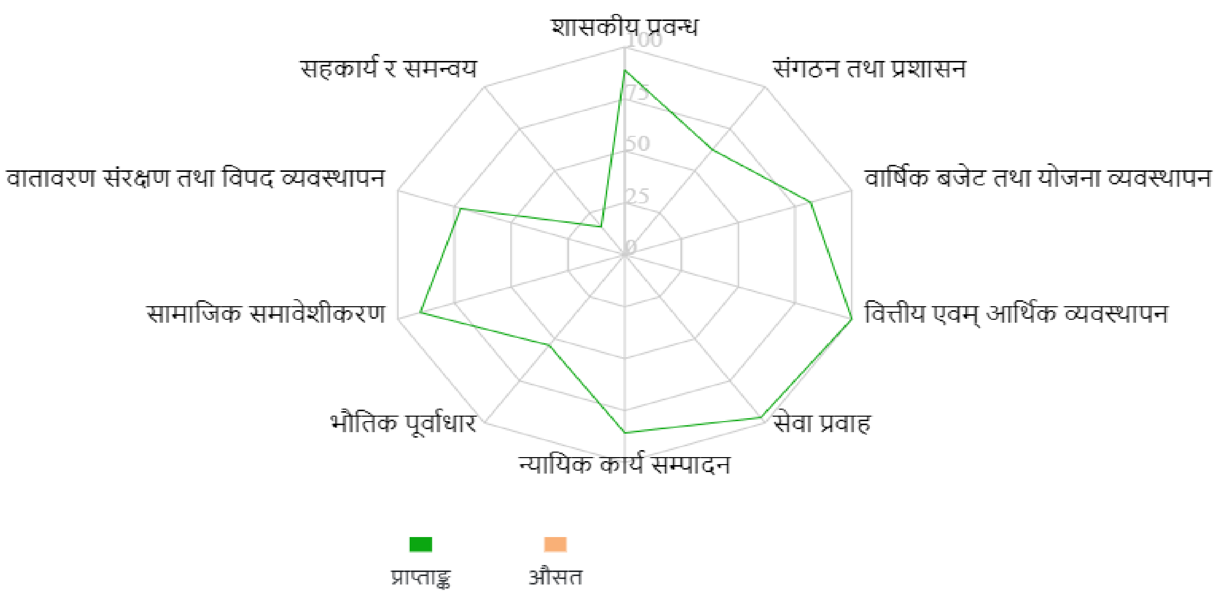

३.८ स्थानीय तह स्वमूल्याङ्कनका सुचकहरु

स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (Local Government Institutional Self-Assessment-LISA) को स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनको नतिजाका सुचकहरु तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनको आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)
१	**शासकीय प्रबन्ध**	९	८	
१.१	सभाको संचालन प्रकृया	१	१	
१.२	कार्यपालिकाको निर्णय प्रकृया	१	१	
१.३	सभा/कार्यपालिकाकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण	१	१	
१.४	सभा र कार्यपालिकाका समिति/उपसमिति संचालन सम्बन्धी कार्यविधि	१	१	
१.५	कार्यपालिकाको बैठक संचालन (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्य सूची उपलब्ध गराउने, गणपुरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदी)	१	१	
१.६	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली	१	०	(स्थाससंऐ दफा ७८) अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्माण नभएको ।
१.७	स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुको सम्पत्ति विवरण	१	१	
१.८	मूल्याङ्कन अवधिमा बसेको कार्यपालिकाको बैठक संख्या	१	१	
१.९	लेखा प्रणालीमा **SUTRA** को प्रयोग	१	१	
२	संगठन तथा प्रशासन	८	५	
२.१	गाउँपालिकाको क्षमता विकास	१	०	(स्थाससंऐ को दफा २अनुसार(क्षमता विकास योजना निर्माण नभएको ।
२.२	प्रतिवेदन तथा विवरण प्रेषण	१	०	स्थाससंऐ दफा ७६ (५) र अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, दफा ३(३)
२.३	विषयगत विभाग/महाशाखा शाखा/ उपशाखा/इकाइहरु एवं जनशक्तिको काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारीको कार्यविवण	१	०	स्थाससंऐ दफा ८ अनुसार)

२.४	स्थायी पदपूर्ति नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारबाट मात्र पदपूर्ति	१	१	
२.५	कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन सम्झौता	१	१	
२.६	जनशक्ति क्षमता विकासमा लगानी	१	१	
२.७	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको उपस्थिति दिन	१	१	
२.८	क्षमता विकास कार्यक्रममा पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको सहभागिता	१	१	
३	**वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन**	**११**	**९**	
३.१	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र आवधिक योजना तर्जुमा	१	०	स्थाससंऐ को दफा २ अनुसार आवधिक योजना तयार नभएको ।
३.२	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा र पारित गर्ने कार्यमा सम्बद्ध समिति र समन्वय	१	१	
३.३	दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण	१	०	(स्थाससंऐ को दफा २अनुसार) स्थानीयकरण नभएको
३.४	विषय क्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ्ग निर्धारण	१	१	
३.५	बजेट प्रस्तुती तथा स्वीकृति	१	१	
३.६	गैरसरकारी संघ संस्थाहरुले गाउँ/नगरसभाबाट पारित गरी योजना कार्यान्वयन	१	१	
३.७	कूल वार्षिक बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा	१	१	
३.८	पाँच लाखभन्दा कम लागतका योजनाले कूल पूँजीगत बजेटको ओगटेको हिस्सा	१	१	
३.९	वार्षिक आन्तरिक आय वृद्धि गत वर्षको तुलनामा	१	१	
३.१०	गै.स.स मार्फत योजना कार्यान्वयन गरेको अवस्थामा गै.स.स. को नगद लागत साझेदारी	१	१	
३.११	समपुरक अनुदानबाट संचालन हुने आयोजनाहरुमा लागत साझेदारीका लागि विनियोजित बजेट	१	१	
४	**वित्तिय एवं आर्थिक व्यवस्थापन**	**११**	**११**	
४.१	वित्तिय अनुशासन	१	१	
४.२	आन्तरिक स्रोत	१	१	
४.३	आय व्ययको वर्गिकरण तथा लेखांकानका लागि नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित पद्धति र ढाँचाको प्रयोग	१	१	
४.४	आय र व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण	१	१	
४.५	प्रचलित कानुन अनुसार खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयारी र कार्यान्वयन	१	१	
४.६	वार्षिक बजेट कार्यान्वयनको प्रगति समिक्षा	१	१	

४.७	रकमान्तर	१	१	
४.८	प्रशासनिक खर्च	१	१	
४.९	पूँजीगत खर्च	१	१	
४.१०	राजस्व संकलन	१	१	
४.११	खर्च गर्ने अख्तियारी	१	१	
५	**सेवा प्रवाह**	**१६**	**१५.५**	
५.१	वडाले उपलब्ध गराउने सेवा	१	१	
५.२	सेवा प्रतिको सन्तुष्टि	१	१	
५.३	सेवा प्रवाहमा प्रविधिमा आधारित टोकन, अनलाइन रजिष्ट्रेसन वा कम्प्युटर विलिङ	१	०.५	(स्थाससंऐनदफा १ को उपदफाको ङ)
५.४	प्रविधिको प्रयोग	१	१	
५.५	सेवा प्रवाहको मापदण्ड (SOP)	१	१	
५.६	बैंकिङ प्रणालीबाट भुक्तानी	१	१	
५.७	वडामा सेवा प्रवाहको वैकल्पिक व्यवस्था	१	१	
५.८	गुनासो फछ्र्योट	१	१	
५.९	सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक खाता मार्फत भुक्तानी	१	१	
५.१०	जन्मेको मितिले ३५ दिनभित्र भएको कूल जन्म दर्ता संख्या	१	१	
५.११	सार्वजनिक सुनुवाई	१	१	
५.१२	सेवा प्रवाहमा घुम्ती सेवाको प्रयोग	१	१	
५.१३	शिक्षामा सबै बालबालिकाको पहुँच	१	१	
५.१४	स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच	१	१	
५.१५	कृषि र पशु सेवा	१	१	
५.१६	स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरण	१	१	
६	**न्यायिक कार्य सम्पादन**	**७**	**६**	
६.१	न्याय सम्पादन	१	१	
६.२	मेलमिलापकर्ताको व्यवस्थापन	१	१	
६.३	न्यायिक समितिको प्रकृया	१	१	
६.४	न्यायिक समितिको प्रतिवेदन प्रणाली	१	०	स्थाससंऐन दफा ५को उपदफा २
६.५	उजूरी फछ्र्यौट	१	१	
६.६	न्यायिक समितिको निर्णय उपर पुनरावेदन	१	१	
६.७	मेलमिलाप केन्द्र गठन	१	१	
७	**भौतिक पूर्वाधार**	**१३**	**७**	
७.१	सडक यातायात गुरुयोजना अनुसार सडक पूर्वाधार निर्माण	१	०	सडक गुरुयोजना निर्माण नभएको ।
७.२	जोखिम संवेदनशिल भू-उपयोग योजना	१	१	
७.३	भौतिक पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक/निजी साझेदारी नीति	१	१	

७.४	बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री पूर्वाधार	१	०	(स्थानीय सरकार संचान ऐन, २०७४ को दफा २४ को उपदफा २ अनुसार पुष्टयाई हुने आवश्यक कागजात नपुगेको ।
७.५	निर्मित पूर्वाधारको उपयोग र दिगो व्यवस्थापन	१	०	(स्थाससंऐन, २०७को दफा २को उपदफा ३) दस्तावेज नभएको ।
७.६	योजनाको वातावरणीय अध्ययन/संक्षिप्त, प्रारम्भिक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (**IEE)** र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (**EIA)**	१	१	
७.७	राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्ड	१	०	स्थाससंऐन, २०७४ को दफा ४३ को उपदफा १)
७.८	सडकको विस्तार	१	१	
७.९	सडकको स्तर उन्नति	१	१	
७.१०	खानेपानी सेवा विस्तार	१	१	
७.११	वार्षिक योजनाको कार्यान्वयन स्थिति	१	१	
७.१२	फोहोरमैला व्यवस्थापन	१	०	स्थाससंऐन, २०७को दफा १को उपदफाको ग ११
७.१३	औद्योगिक पूर्वाधार	१	०	स्थाससंऐन, २०७ को दफा ११ अनुसार पुष्टयाई हुने आवश्यक कागजात नपुगेको ।
८	**सामाजिक समावेशीकरण**	**१०**	**९**	
८.१	सामाजिक विभेदको न्यूनीकरण	१	१	
८.२	समानुपातिक सहभागिता	१	१	
८.३	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१	१	
८.४	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान	१	१	
८.५	बालश्रम, बाल विवाह, बहुविवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथासँग सम्बन्धित कार्यहरु	१	१	
८.६	लैंगिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण (GESI Audit)	१	१	
८.७	महिला विरुद्ध हुने घरेलु हिंसाको घटनामा कमी	१	१	

८.८	बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा रोकथामका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम लगानी	१	१	
८.९	महिला/दलित/अपांगता भएका व्यक्ति संयोजक/अध्यक्ष भएको उपभोक्ता समितिहरुको संख्या	१	०	(कूल गठीत उपभोक्ता समितिको संख्यामा पर्याप्तताको अपुग
८.१०	आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको सामाजिक र आर्थिक उत्थानमा गरिने लगानी	१	१	
९	**वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन**	**९**	**६.५**	
९.१	विपद् व्यवस्थापन	१	१	
९.२	वातावरणीय प्रदूषण नियन्त्रण (जल, भूमि, ध्वनी, वायु र खाद्य)	१	०	स्थाससंऐन, २०७ को दफा १उपदफा को ङ १,२र २६)
९.३	वातावरण मैत्री पूर्वाधार	१	०	निर्माण नभएको
९.४	विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्सांकन	१	१	
९.५	वातावरणीय क्षेत्र प्रवर्द्धनमा बजेट विनियोजन	१	१	
९.६	वातावरण संरक्षणमा टोल विकास संस्था, नागरिक तथा निजी क्षेत्र र गै.स.स. को सहभागिता	१	०.५	आवश्यक कागजात
९.७	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा बजेट विनियोजन र खर्च (वार्षिक रुपमा)	१	१	
९.८	टोल विकास संस्था गठन तथा संचालन	१	१	
९.९	एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुको उपलब्धता	१	१	
१०	**सहकार्य र समन्वय**	**६**	**१**	
१०.१	संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको सहकार्य र समन्वय	१	०	नेपालको संविधानको धारा २३५
१०.२	अन्तर स्थानीय तह सहकार्य र समन्वय (प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र उपयोग, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन, आपतकालीन सेवा व्यवस्थापन, राजस्व संकलन आदि)	१	०	सहलगानीका योजनाहरू ल्याण्डफिल साईट :, अग्नी नियन्त्रण, सडक हरियाली, प्लाष्टिक नियन्त्रण, स्वास्थ्य शिक्षा, रंगशाला, खेलकुद, पर्यटन, बोटानिकल गार्डेन, नदी नियन्त्रण, सिंचाई, खानेपानी आदी(

१०.३	दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहको सरोकारको विषयमा बन्ने समितिहरुको गठन र संचालन	१	०	स्थाससंऐन, २०७को दफा २६ अन्तर्गत
१०.४	अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण	१	०	प्रमाणीकरणको आधार नभएको ।
१०.५	अन्तर स्थानीय तह साझेदारी	१	०	प्रमाणीकरणको आधार नभएको
१०.६	जिल्ला समन्वय समितिसँगको समन्वय	१	१	
जम्मा		**१००**	**७८**	

परिच्छेद ४ समग्र योजना खाका

४.१ स्थानीय सरकारको क्षमता विकास एक परिचय

माथि भनिए झै स्थानीय तहको क्षमता विकासका तीन आयाम

१. संस्थागत संरचना र प्रणालीमा सुधार,

२. मानव संसाधन व्यवस्थापन र विकास

३. सेवा बजारहरुको विकासलाई लिईन्छ ।

स्थानीय विकासमा यी तीनै आयमाको अन्तर सम्बन्ध रहन्छ । संस्थागत प्रणाली राम्रो र साधन स्रोत सम्पन्न भए पनि यदि उचित प्रणालीमा क्षमतावान मानव संसाधनको व्यवस्थापन भएन भने प्रणाली एक्लैले केहि गर्न सक्दैन । यदि आवश्यक सीप र दक्षता सहितको माव संसाधान प्रचूर मात्रामा छ तर प्रणालीमा अभाव छ भने पनि मानव संसाधनले गति लिन सक्दैन । त्यसैगरी यी दुवै चुस्त दुरुस्त भएता पनि यदि सेवा बजारको विकास गरी सहकार्य वृद्धि भएन भने पनि विकासले गति लिन संभव छैन ।

४.१.२ संस्थागत क्षमता विकास एक परिचय

स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास भित्र उसको भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि तथा उसको प्रत्यक्ष पहुँच भित्र रहेको दक्षता, सीप, बुझाइ, धारणा, मूल्य, मान्यत सम्बन्ध, व्यवहार, स्रोत र साधनको समग्र अवस्था हो । क्षमता विकासले भूमिका तथा जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि व्यक्ति, संगठन तथा समाजमा रहेको त्यस्तो ज्ञान, सीप र धारणा क्षमता तथा स्रोतको उपयोगितामा वृद्धि गर्ने, बुझाइ तथा सम्बन्धलाई सुदृढ बनाउने र दिगोपनाका लागि उत्प्रेरणाका मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्नुपर्ने हुँदा यसलाई व्यक्तिको ज्ञान, सिप र धारणामा सकारात्मक प्रभाव ल्याउनुका साथै समग्र संस्था र प्रणालीको कार्य दक्षता र प्रभावकारिता वृद्धि गर्ने उपायको रुपमा उपयोग गर्नु पर्ने हुन्छ ।

त्यसैले संस्थागत क्षमता विकासले संगठनको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि संगठन संरचना, नीति तथा कार्य प्रक्रिया, स्रोत तथा व्यवस्थापनका मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्नु पर्ने हुँदा सो को विश्लेषण लाई बढी ध्यान दिइएको थियो जसको माध्यमले व्यक्ति, संगठन र समाजमा आइपर्ने समस्याहरु समाधान गर्ने, संम्भावनाहरुको उपयोग गर्न तथा समय सापेक्ष विकासका निर्धारित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न आवश्यक ज्ञान, सीप र धारणा प्राप्त गर्न मद्दत मिल्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

तसर्थ पुराना तथा अनुपयुक्त क्षमताहरूलाई हटाउने वा रूपान्तरण गर्न विद्यमान क्षमतालाई अधिकतम प्रयोग गर्न, विद्यमान क्षमताको विकास तथा सुदृढीकरण गर्न र नयाँ क्षमता स्थापना गर्ने विषयमा विश्लेषण र योजना तयारीलाई भौतिक स्रोत साधन, ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, मानव संसाधन व्यवस्था गरी चार भागमा छुट्याएर विश्लेषण गरिएको छ ।

४.१.३ मानव संसाधन विकास एक परिचय

"Any value add to an employee is value added to organization" तसर्थ मानव संसाधनको क्षमता विकास भनेको गाउँपालिकाको खर्च नभई लगानी र कार्य क्षमता वृद्धि दुवै हो । त्यसैले भनिन्छ ज्ञान र सीपले संस्थालाई चलायमान बनाउँदछ । सामान्यतया मानव संसाधन विकास भनेको संस्थामा कार्यरत कर्मचारी, प्रतिनिधि तथा विविध कार्यमा सहयोग गर्ने सेवा बजारको व्यक्तिगत र संस्थागत सीप, ज्ञान र क्षमता किासको संरचना हो ।

यसले मानव संसाधन विकास केवल तालिम अध्ययन अवलोकन गोष्ठी, अन्तरक्रिया आदि मात्र नभई यो संगठनमा आवद्ध मानिस, संस्थाको आन्तरिक तथा बाह्य व्यवस्थापन, संरचना, विधि, प्रस्तुती समेत भएको हुँदा यो क्षमता विकास योजना बनाउँदा वर्तमानमा भएको जनशक्तिको विद्यमान क्षमताको मूल्यांकन तथा विश्लेषण गरी त्यस अनुरूप क्षमता विकास रणनीति तथा योजनाको तर्जुमा गरिएको छ । अध्ययनका क्रममा बराहताल गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु सग दुवै व्यक्तिगत र समूहगत रुपमा कर्मचारीको

कार्यविवरण अनुसार गर्नुपर्ने कार्यका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र धारणा तथा उहाँहरुमा रहेको विद्यमान ज्ञान, सीप र धारणा विचको अन्तर पहिचान गरी यसरी प्राप्त भएका सूचनाहरूको अध्ययन तथा विश्लेषण गरी मानव संसाधन विकासका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरूको पहिचान गरी योजना बनाईएको हो ।

४.२ वर्तमान अवस्था

गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण नभएको अवस्था छ । गाउँपालिकाको वर्तमान संगठन संरचना अनुसार गाउँसभा, गाउँपालिका अध्यक्ष गाउँपालिका उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र न्यायिक समिति लगायत अध्यक्ष र उपाध्यक्षको निजि सचिवालयको व्यवस्था संस्थागत संरचनामा उल्लेख छ र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको प्रत्यक्ष मातहतमा रहने गरी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, योजना तथा कार्यक्रम, सामजिक तथा आर्थिक विकास, भौतिक पूर्वाधार लगायतका शाखाहरुको व्यवस्था गरेको अवस्था छ । विभिन्न ओहोदामा रहेका कतिपय कर्मचारीहरु र विभिन्न तहका अधिकांश जन निर्वाचित प्रतिनिधिहरुले पदिय जिम्मेवारी पुरा गर्न आवश्यक क्षमता विकासका लागि न्युनतम तालिम पनि नपाएको अवस्था रहेको छ ।

४.३ संभावना र अवसर

विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका स्थलहरू रहेको यो गाउँपालिका गहनाको रुपमा शिवमन्दिर, कालिका मन्दिर, बराहताल, बराह मन्दिर, चुलिडाँडा, धनीगाँड लगायत लगायत विभिन्न मठ मन्दिर तथा यहाँको लोक साँस्कृति आदि रहेका छन् । सुर्खेत जिल्लाकै ठुलो बराहताल, प्यारागलाईडिङ भैरव मन्दिर, भैरवस्थान मन्दिर, तथा हरिहरपुर लेखपराजुल, लगायत हर्रे सम्मको पैदल मार्ग, गाईनेकाडाको बटुक भैरव, हर्रेकाँडाको भैरव मन्दिर, शिद्धचुली, लेखगाँउको कालभैरव मन्दिर, सुर्खेत जिल्लाकै ठुलो बराहताल, कालीकादेवी थान, शिव मन्दिर, बौद्धविहार, बेथल चर्च, होम स्टे संचालन गर्न सकिने मनकामना मन्दिर, भगवती मन्दिर, धौलेमालिका मन्दीर, रानीवन, देवी थान, नयाँपानी गुफा, लामाखाली डाँडा पिकनिक स्पोर्ट, लखरपाटा, जितगुहारी मष्टोको थान, कालिका गुफा, शिव मुन्दिर, सोतखोला पिकनिक स्पोट, प्यारागलाईडिङ भैरव मन्दिर, भैरवस्थान मन्दिर, देवीथान मन्दिर, भोटे गढी, चमेरे गुफा ओदालताल, टाइथापे ढुङ्गा, धपाउने डाँडा, सिमलचौर आदि रहेका छन् लगायत अथाहा पर्यटकीय सम्भावना बोकेका क्षेत्रहरू भएको तथा अहिलेको अवस्थामा पनि पर्यटकीय आवागमन उल्लेख्य रहेको हुँदा यसको उचित विकास गरी समग्र बराहताल गाउँपालिकाको आर्थिक विकास गर्न सकिन्छ । गाउँपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहरूलाई संगठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनहरू, जडिबुटी खेतीको अलावा मह उत्पादनलाई पनि प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सो क्षेत्रको आर्थिक उन्नती गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

४.४ समस्या तथा चुनौती

संघीय लोकसेवा आयोग उत्तिर्ण गरी बराहताल गाउँपालिका भित्र समायोजन भई आएका, प्रदेश लोकसेवा आयोग, साविकका स्थानीय तहहरुबाट र ज्यालादारी तथा करार गरी विभिन्न स्रोतबाट उपलब्ध जनशक्ति रहेको अवस्था छ । संघबाट आएको जनशक्ति छिटो-छिटो सरुवा भै जाने आउने क्रमले गर्दा गाउँपालिकाले आफ्नो स्रोतबाट क्षमता विकासमा लगानी गर्न त्यति उत्साह नदेखाउने अवस्था रहेको छ । त्यसैगरी ज्यालादारी तथा करारका कर्मचारी नितान्त अस्थायी प्रकृतिका भएको हुँदा त्यसमा लगानी गर्न पनि गाउँपालिकालाई उत्साह नहुने अवस्था छ । नीतिगत तहमा बस्नेलाई मानव संसाधन विकासमा खर्च गर्दा आर्थिक बोझका रुपमा हेर्न खोजिए जस्तो पनि देखिन्छ ।

४.५ सोच

"बराहताल गाउँपालिका, कृषि, वन, पर्यटन, शिक्षा र पूर्वाधार, विकास गर्ने हाम्रो अभियान"

४.६ क्षमता विकासको लक्ष्य

संस्थागत रुपमा सवल, पूर्ण प्रजातान्त्रिक, कुशल नेतृत्वका र पूर्ण जिम्मेवारीका साथ प्रभावकारी ढंगले सेवा प्रवाह गर्न सक्षम गाउँपालिकाको रुपमा बराहताल गाउँपालिकाको विकास गर्नु हो ।

४.७ क्षमता विकासको उद्देश्य

- बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत प्रणालीमा भौतिक स्रोत साधन तथा प्रविधिको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
- कार्य जिम्मेवारीका आधारमा मानव संसाधनको व्यवस्थापन गर्ने ।
- कार्य जिम्मेवारी राम्रो सग निर्वाह गर्न सक्ने गरी उपलब्ध मानव संसाधनको क्षमता विकास गर्ने ।
- निर्वाचित प्रतिनिधीहरुलाई पदीय जिम्मेवारी अनुरुपको कार्य गर्न सक्ने गरी जिम्मेवारी र काम तथा कर्तव्य बारे क्षमताको विकास गर्ने ।
- सेवा बजार जस्तै टोल विकास समितिको क्षमता विकास गर्ने तथा कृषि, पशु तथा खानेपानी मर्मत कार्यकर्ताको व्यवथापन, क्षमता विकास र परिचालन गर्ने ।

४.८ संस्थागत क्षमता विकासको रणनीति तथा कार्यनीति

क्षमता विकास योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७६ अनुसार गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, वडा सचिव, तथा अन्य कर्मचारीहरु लगायत सरोकारवालाहरु लाई एक दिने अनुशिक्षण पश्चात दिग्दर्शनको अनुसूचि २ देखी ५ सम्मका फारामहरु प्रयोग गरी लेखाजोखा गरी अनुसूची ७ अनुसारको योजना तयार गरिएको छ भने सोहि दिग्दर्शन अनुसार गाउँपालिकाका कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा वडा सचिवहरु/कर्मचारी लगायत र सरोकारवालाहरुलाई एकदिने अनुशिक्षण पश्चात दिग्दर्शनको अनुसूचि ८ र ९ का फारामहरु प्रयोग गरी लेखाजोखा तथा छलफलका आधारमा अनुसूची १० अनुसारको योजना तयार गरिएको छ । विस्तृत रणनीति, योजना कार्यान्वयनका सिद्धान्त र पहिलो वर्षको कार्ययोजना अनुसूची ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.९ संस्थागत क्षमता विकासका प्रमुख योजनाहरु

तालिका १० बराहताल गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास योजनाको ढाँचा (अनुसूचि ७ मा आधारित)

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु			मुख्य जिम्मेवारी	समयावधी			जम्मा	बजेट लागत व्यहोर्ने स्रोत रु हजारमा				लागत व्यहोर्ने	
	ईकाइ	परिमाण		२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४		२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४	जम्मा	आन्तरिक	बाह्य
१ भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापन सम्बन्धित													
२. नीति, योजना, ऐन/नियम/पाठ्यक्रम/कार्यविधि प्रक्रिया सगसम्बन्धित													
आवधिक विकास योजना निर्माण	संख्या	१	योजना शाखा	१	०	०	१	१५०००००	०	०	१५०००००	५०००००	१००००००
आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली	संख्या	१	योजना र लेखा	१	०	०	१	५०००००	०	०	५०००००	५०००००	०
दिगो विकासका लक्ष्य स्थानीयकरण	संख्या	१	योजना र लेखा	१	०	०	१	५०००००	०	०	५०००००	५०००००	०
मध्यकालीन खर्च संरचना	संख्या	१	योजना र लेखा	१	०	०	१	५०००००	०	०	५०००००	५०००००	०
लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति	संख्या	१	महिला तथा बालवालिका शाखा	१	०	०	१	२०००००	०	०	२०००००	०	२०००००
गाउँपालिकालाई आवश्यक ऐन, नीति, कार्यविधिहरु तथा कानूनहरु	संख्या	१	प्रशासन र योजना शाखा	०	०	०	१	१००००००	०	०	१००००००	१००००००	०
सडक गुरुयोजना	संख्या	१	पूर्वाधार शाखा	०	१	०	१	१००००००	०	०	१००००००	१००००००	०
फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि	संख्या	१	योजना	१	०	०	१	५०००००	०	०	५०००००	५०००००	०
नीति, योजना, ऐन, नियम, कार्यविधि, पाठयक्रम निर्माण प्रकृया सम्बन्धी जम्मा बजेट रु								**५७०००००**	**0**	०	**५७०००००**	**४५०००००**	**१२०००००**
३ मानव संसाधन प्राप्ति सँग सम्बन्धित													
ग्रामिण कृषि प्रविधि परिचालन	३ दिन	२०	१० वटा वडामा	१०	१०	१०	२०	६००००	६००००	६००००	१८००००	१८००००	
ग्रामिण पशु प्रविधि परिचालन	३ दिन	२०	१० वटा वडामा	१०	१०	१०	२०	६००००	६००००	६००००	१८००००	१८००००	

क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	ईकाइ	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी	समयावधी			जम्मा	बजेट लागत व्यहोर्ने स्रोत रु हजारमा				लागत व्यहोर्ने	
				२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४		२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४	जम्मा	आन्तरिक	बाह्य
खानेपानीका लागि ग्रामिण मर्मत संभार कार्यकर्ता परिचालन	३ दिन	२०	१० वटा वडामा	१०	१०	१०	२०	६०००००	६००००	६००००	१८००००	१८००००	
मानव संसाधन प्राप्ती सम्बन्धी जम्मा बजेट रु								**७२००००**	**१८००००**	**१८००००**	**५४००००**	**५४००००**	**०**
जम्मा संस्थागत क्षमता विकास बजेट रु								**५८८००००**	**१८००००**	**१८००००**	**६२४००००**	**४५५४०००**	**१२०००००**

४.१० मानव संसाधन विकासका प्रमुख योजनाहरु

तालिका ११ बराहताल गाउँपालिका मानव संसाधन विकास योजनाको ढाँचा (अनुसूचि १० मा आधारित)

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
१. निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुका लागि													
१.स्थानीय शासन सम्बन्धीनीति, कानून सार्वजनिक प्रशासन र सुशासनबारे सबै निर्वाचित प्रतिनिधिहरुलाई प्रशिक्षण ।	सहित सेवा प्रवाहको ज्ञान	स्थानीय सरकार संचालनमा सहजता	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	५४	१८	१८	१८	५४	७२०००	७२०००	७२०००	२१६०००
२.न्याय सम्पादन तथा मध्यस्थता बारे न्यायिक समितिका पदाधिकारी र	न्याय सम्पादनमा सहजता र	स्थानीय स्तरमा झैझगडा	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र	२ दिन	२०	२०	०	०	२०	८०००००	०	०	८००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
मेलमिलापकर्ता लाई प्रशिक्षण	मेलमिलापमा वृद्धि	मिलाउन सक्षम हुने	स.स.को सहयोगमा										
४.गाउँ भू–उपयोग योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन नीति बारे कार्यपालिका तथा वडाका पदाधिकरीलाई अभिमुखिकरण	ग्रामिण योजना तर्जुमा, कार्यन्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांँकनबारे ज्ञान प्राप्त हुने	योजना चक्र व्यवस्थापन तथा मुल्याङन प्रणालीमा सहजता आउँने	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	६०	२०	२०	२०	६०	८०००००	८०००००	८०००००	२४००००
५.शहरी भवन संहिताबारे कार्यपालिकाका तथा वडाका पदाधिकरी लाई अभिमुखिकरण	शहरी भवन संहिताबारे ज्ञान प्राप्त हुने	योजना तर्जुमामा सहजता	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	६०	२०	२०	२०	६०	८०००००	८०००००	८०००००	२४००००
६.लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बारे कार्यपालिका र वडा समितिका पदाधिकारी लाई प्रशिक्षण	लंससास बारे जानकारी हुने	समावेशी विकास हुने	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	५४	२७	२७	०	५४	१०८०००	१०८०००	०	२१६०००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
७.पूर्ण खोप, सरसफाइ, साक्षर, बालविवाह, घटना दर्ता तथा छुवाछुत, भेदभाव, दाइजो, बोक्सी, जस्ता विकृति बारे टोल विकास समिति, कार्यपालिका र वडा समितिका पदाधिकारी लाई प्रशिक्षण	स्थानीय परिवेसमा सुधारको ज्ञान प्रप्त हुने	स्थानीय परिवेशमा सुधार हुनेर विकृति नियन्त्रण हुने।	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा ३	२ दिन	५४	२७	२७	०	५४	१०८०००	१०८०००	०	२१६०००
८.सार्वजनिक समारोह व्यवस्थापन अतिथी व्यवस्थापन, उद्घोषण बारे कार्यपालिका र वडा समितिका पदाधिकारी लाई प्रशिक्षण	एकिकृत ज्ञान प्राप्त हुँने	एकता कायम हुने र नेतृत्व शैलीमा सुधार हुने	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	२५	०	२५	०	२५	०	०	१०००००	१०००००
९.अनुगमन, मूल्यांकन, प्रतिवेदनबारे कार्यपालिका र वडा समितिका पदाधिकारीलाई प्रशिक्षण	अनुगमन तथा मूल्याँकनको ज्ञान प्राप्त	योनहरुको अनुगमन भै चुस्त प्रतिवेदनहरु लेखिने	प्र.प्र.अ., प्रशासन प्रमुख र स.स.को सहयोगमा	२ दिन	६०	२०	२०	२०	६०	८००००	८००००	८००००	२४००००
निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुका लागि **जम्मा रकम रु**										२७६८०००	१९६८०००	१८५२०००	१५४८०००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
२. समिति, उपसमितिहरूका लागि													
विकासमा सहभागिता र सूचनाको हकबारे टोल विकास समितिहरुलाई बस्तिरस्तरको तालिम	जनसहभागिताको ज्ञान	जनसहभागिता जुट्ने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुखको सहयोगमा	२ दिन	२१	२१	०	०	२१	८४०००	०	०	८४०००
पूर्णखोप, सरसफाई, साक्षर, बालविवाह, ब्यक्तिगत घटना दर्ता तथा छुवाछुत, भेदभाव, दाइजो, बोक्सी, जस्ता विकृतिबारे टोल विकास समितिहरुलाई बस्ति स्तरको तालिम	स्थानीय परिवेसमा सुधारको ज्ञान प्रप्त हुने	स्थानीय परिवेशमा सुधार हुनेर विकृति नियन्त्रण हुने।	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुखको सहयोगमा	२ दिन	५	५	०	०	५	२५०००	०	०	२५०००
विकासमा सहभागिता र सूचनाको हक बारे टोल विकास समितिहरुलाई बस्ति स्तरको तालिम	जिम्मेवारी प्रष्ट हुने	जिम्मेवारी निर्वाह हुने।	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुखको सहयोगमा	२ दिन	३०	३०	०	०	३०	१२००००	०	०	१२००००
गाउँपालिका भित्रका विभिन्न विषयगत समितिहरुको औचित्य र जिम्मेवारी बारे प्रशिक्षण	जिम्मेवारी प्रष्ट हुने	जिम्मेवारी निर्वाह हुने।		३	१५	०	१५	०	१५	०	९००००	०	९००००
जम्मा समिति उपसमितिहरुका लागि जम्मा रु										२२९०००	९००००	०	३१९०००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
३. कर्मचारीहरुका लागि													
१ स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, कानून र सार्वजनिक प्रशासन बारे पालिकाका अधिकृत र वडा सचिवहरु लाई प्रशिक्षण	सुशासन सहितको सेवा प्रवाहको ज्ञान	स्थानीय शासन सञ्चालनमा सहजता	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुखको सहयोगमा	३ दिन	२१	०	१०	११	२१	१२६०००	०	०	१२६०००
२ न्याय सम्पादन तथा मध्य स्थताबारे न्यायिक समिति हेर्ने र्कचारी लाई ४८ घण्टे प्रशिक्षण	न्याय सम्पादन मा सहजता र मेलमिलापमा वृद्धि	स्थानीय झैझगडा मिलाउन सक्षम हुँने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	४ दिन	५	५	०	०	५	४००००	०	०	४००००
३ नतिजामा आधारित योजनात र्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली बोर्रे पालिकाको योजनाशाखा र प्राविधिक शाखाका कर्मचारी तथा वडा सचिवहरुलाई तालिम	ग्रामिण योजना तर्जुमा, कार्यन्वयन र अनुगमन तथा मूल्याँकन बारे ज्ञान प्राप्त हुने	योजना चक्र व्यवस्थापन तथा मुल्याङन प्रणालीमा सहजता आउँने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	३०	०	३०	०	३०	१२००००	०	०	१२००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
४ कार्यालय व्यवस्थापनतथा अभिलेख प्रणाली बारे वडा सचिवहरु र पालिकाको प्रशासन र सूचना प्रविधि शाखाका कर्मचारीलाई प्रशिक्षण	योजना तर्जुमा तथा प्रविधिको विकास	कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मुल्यांकन बारे ज्ञन प्राप्त हुने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	३ दिन	१५	१५	०	०	१५	९०००००	०	०	९००००
५ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बारे पालिकाका सा .अ.बि. र.अ.बा.तथा म अन्यकर्मचारी र वडा	GESI बारे संवेदनशीलता आउने	समावेशी विकास हुने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२	१५	०	०	०	१५	६००००	०	०	६००००
६ सूचनाप्रविधि, अभिलेख व्यवस्थापन र तथा ज्ञान व्यवस्थापन बारे पालिकाका	सुचना प्रविधि तथा इमेल, इन्टरनेट बारे जान्ने	सुचना प्रविधिबारे ज्ञान हासिल	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	४०		२०	२०	४०		८००००	८००००	१६००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
कर्मचारी र वडा सचिवहरु लाई प्रशिक्षण													
७ लेखा व्यवस्थापन, आन्तरिक लेखापरीक्षण, बेरूजु फछ्र्यौट बारे लेखा शाखाका कर्मचारी र प्र लाई प्रशिक्षण .अ.प्र.	लेखा सम्बन्धी दैनिक कार्यसञ्चालन तथा लेखापरीक्षण ज्ञान	लेखा व्यवस्थापन मा कुसलता र बेरुजु रकम घटाउने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	३ दिन	४	०	०	४	४	२४०००	०	०	२४०००
८ सार्वजनिक खरीद व्यवस्थापन बारे जिन्सी हेर्ने, खरिद ईकाई र लेखा हेर्ने कर्मचारी र प्र.प्र.अ.लाई अभिमुखीकरण	खरिदलाई व्यवस्थीत गर्न	सरकारी सम्पत्तीको व्यवस्थापन र आर्थिक पारदर्शिता	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	३ दिन	१०	०	१०	०	१०	०	६००००	०	६००००
९ सार्वजनिक समारोह व्यवस्थापन अतिथी व्यवस्थापन, उद्घोषण	सार्वजनिक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि	अतिथी सत्कार तथा उद्घोषण गर्न सक्षम	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	२५	०	२५	०	२५	१०००००	०	०	१०००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
बारे सबै कर्मचारी लाई प्रशिक्षण													
१० अनुगमन, मूल्यांकन, प्रतिवेदन बारे पालिकाको अनुगमन हेर्ने कर्मचारी लाई प्रशिक्षण	योजना लगायत विभिन्न क्षेत्र जस्तै वजार, खानी अनुगमन मुल्याङकन बारे जान्ने	अनुगमनका चरणहरु, मुल्याङकन का विधिहरु र प्रतिवेदनका बुदाहरुका बारेमा जानकार हुने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	२२	०	०	२२	२२	०	८८०००	०	८८०००
११ जनसम्पर्क तथा संवाद शैली र सूचना प्रविधि बारे पालिकाका प्रशासन र सा का.शा.बि.१२ १२ कर्मचारी र वडा सचिबलाई प्रशिक्षण	समन्वय तथा सहकार्यका लागि, सुचना प्रविधि तथा इमेल, इन्टरनेट बारे जान्ने	आपसी समझदारी तथा समन्वय र पारस्पारिक सह अस्तीत्व, सुचना प्रविधिबारे ज्ञान हासिल	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	३ दिन	०	१५	०	०	१५	९००००	०	०	९००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
१३ सबै तहका नयाँ कर्मचरीलाई सेवा प्रवेश तालिम	सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी जानकारी	सेवा प्रवाह सम्बन्धी ज्ञान	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	१८	१८	०	०	१८	७२०००	०	०	७२०००
१४ कृत्रिम गर्भाधान बारे पशु सेवा प्राविधिकहरु लाई तालिम	कृत्रिम गर्भाधान बारे ज्ञान	कृत्रिम गर्भाधान क्षमता विकास	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	१५	०	०	१५	१५	६००००	०	०	६००००
१५ प्रयोगशाला बिस्तार तालिम पशुसेवा प्र.	सेवामा विस्तार हुने	सेवा प्रवाहमा सहजता भएकव	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	२ दिन	१५	०	०	१५	१५	६००००	०	०	६००००
१६ कृत्रिम गर्भाधान तालिम दुई हप्ता १२ कार्यदिन पशु सेवा) (प्राबिधिक हरुलाई	विषय वस्तुमा दक्षता	कृत्रिम गर्भाधानको सुरुवात हुने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	१५ दिन	६	०	१५	०	१५	०	१८००००	०	१८००००
१७ कृत्रिम गर्भाधान रिर्फेसर तालिम एक हप्ता ६ कार्यदिन (पशु	विषय वस्तुमा दक्षता	कृत्रिम गर्भाधानको सुरुवात हुने	प्र.प्र.अ., र प्रशासन	४२ दिन	१२	०	०	१२	१२	०	१००८०००	०	१००८०००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
सेवा प्राबिधिक हरुलाई)			प्रमुख सहयोगमा										
१८ प्रयोगशाला प्रविधी सम्बन्धि तालिम दुई हप्ता १२ कार्यदिन पशु सेवा प्राबिधिक) (हरुलाई	प्रविधी सम्बन्धि जाकारी	सेवा प्रवाहमा प्रभावकारी ता	प्र.प्र.अ., र प्रशासन प्रमुख सहयोगमा	१२ दिन	१२	०	०	१२	१२	०	०	२८८०००	२८८०००
कर्मचारीका लागि जम्मा रकम रु										१६५२०००	१४१६०००	३६८०००	२६२६०००
स्वास्थ्य शिक्षा लक्षित क्षमता विकास													
विद्यालयका शिक्षकहरुलाई वालउद्यान स्थापना र वालमैत्रीपूर्वाधारको आवश्यकता र उपयोगिताबारे अनुशिक्षण	बाल उद्यान र बालमैत्री पूर्वाधारको ज्ञान	उद्यान स्थापना र वालमैत्री पूर्वाधार निर्माण हुने	१० वटा वडा कार्यालय	२ दिन	६५	२०	२०	२५	२५	८००००	८००००	१०००००	२६००००

मानव संसाधन विकास कृयाकलापहरु	प्राप्त हुने सिकाई	सेवा प्रवाहमा आउने प्रभावकारीता	मुख्य जिम्मेवारी	इकाई	परिणाम	समयावधि				बजेट			
						२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	जम्मा
स्थानीय स्वास्थ चौकिका कर्मचारीलाई स्वास्थ्य सेवाको डिजिटल विधिबाट एकिकृत अभिलेख सम्बन्धितालिम	स्वास्थ्य सेवा बारे ज्ञान बढने	स्थानीय स्वास्थ्य सेवामा सुधार हुने	गाउँपालिका	३ दिन	३०	०	१५	१५	३०	९००००	९००००	०	१८००००
स्थानीय सहकारीहरु लाई कृषिउद्यमबारे प्रशिक्षण	कृषिलाई उद्यमको रुपमा बुझाई हुने	कृषिमा व्यवसायिकरण हुने।	११ वटा वडा कार्यालय	३ दिन	६०	२०	२०	२०	६०	६००००	६००००	६००००	१८००००
साझेदानर विकासका लागि जम्मा										२३००००	२३००००	१६००००	६२००००
जम्मा मानव संसाधन विकासका लागि रु										२१११०००	१७३६०००	५२८०००	३५६५०००

४.११ प्रमुख उपलब्धिहरु

यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन भएपछि गाउँपालिका र यसको सेवा प्रवाह क्षमतामा निम्न अनुसारको परिवर्तन भएको हुनेछ ।

१ गाउँपालिका सबै शाखाहरु भौतिक स्रोत साधन र उपकरणबाट सुसज्जित भएका हुनेछन् ।

२ गाउँपालिकामा आवश्यक थप नीति नियम तथा विधि र निर्देशिकाबाट थप जानकारी हुनेछ ।

३ सबै शाखाहरुमा रिक्त दरबन्दि परिपूर्ति भएको हुनेछ ।

४ सबै १० वटा वडामा गरी २० जना कृषि सेवा कार्यकर्ता, २० जना पशुसेवा कार्यकर्ता र २० जना खानेपानी मर्मत संभार कार्यकर्ता छनौट भै तालिम पाएर वडाहरुको समन्वयमा समुदायमा सेवा प्रवाह गरी स्वरोजगार समेत भएकको हुनेछ ।

५ गाउँपालिकाको सेवाहरु पहिले भन्दा छिटो, पारदर्शि र कम झन्झटिलो भएका हुनेछ ।

परिच्छेदः ५

५.१ क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन रणनीति र कार्य योजना

नेपालका सबै स्थानीय तहहरु नागरिकका घरदैलोका सरकार हुन् र यिनलाई नेपालको संविधानले प्रशस्त विधायिककी, न्यायिक र कार्यकारी अधिकार प्रदान गरेको छ तर नागरिकको जीवनस्तर सुधारका लागि यी अधिकारहरु उपयोग गर्न सबै स्थानीय तहहरु संस्थागत रुपमा सवल, संरचनागत रुपमा व्यापक र मानव संसाधनका रुपमा पर्याप्त र ज्ञान, सीप र क्षमता युक्त हुनु जरुरी छ ।

अर्को अर्थमा भन्ने हो भने स्थानीय सरकारका अधिकार र जिम्मेवारीहरू कत्तिको कुशल रूपमा सम्पादन हुन्छन् भन्ने कुरा स्थानीय सरकारको भौतिक सुसम्पन्नता, विभिन्न पदीय जिम्मेवारीमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू र मानव संसाधनको ज्ञान, सीप र क्षमतामा भर पर्दछ । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयत गर्न केहि निश्चित नीति, रणनीति, कार्यविधि अवलम्बन गरिनेछ जो तल दिईएको छ ।

५.२ उद्देश्य

बराहताल गाउँपालिकाको २०८१ मा तयार भएको यो क्षमता विकास योजना पछिका वर्षहरुमा तयार हुने तथा भएका क्षमता विकास योजनाहरुको सफल र नतिजामूलक कार्यान्वयन भै योजनाले लिएको लक्ष्य तथा उद्देश्यहरु पुरा गर्न मद्दत पुऱ्याउने हो ।

५.३ कार्य क्षेत्र

बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकासको कार्यक्षेत्र व्यापक छ । खासगरी योजनामा निर्दिष्ट भएका क्षमता विकासका कार्यहरु सम्पादन गर्न दुई भागमा प्रस्तुत गरिएका योजनाहरुलाई कार्यान्वयन गर्ने हो ।

क. संस्थागत क्षमता विकास

१. भौतिक स्रोत साधन व्यवस्थापनसग सम्बन्धित

२. नीति, योजना, ऐन/नियम/कार्यविधि प्रक्रियासग सम्बन्धित

३. मानव संसाधन प्राप्तिसग सम्बन्धित

ख. मानव संसाधन विकास मा तालिम, गोष्ठि, सेमिनार, अवलोकन भ्रमण, अन्तरकृया आदि

१. निर्वाचित पदाधिकारीहरूका लागि

२. विभिन्न समिति, उपसमिति टोल विकास समितिहरूका लागि

३. वडाहरु सरोकारवालाहरु समेत गाउँपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीहरूका लागि

४.   सेवाग्राही लक्षित वर्गका लागि क्षमता विकास

५.   साझेदारहरुको क्षमता विकास

यी माथिका दुबै क्षेत्रका कार्यहरु सम्दापन गर्न तल उल्लेखित चार चरणका कार्यहरु गरिने छः

चरण १ : योजना स्वीकृती र बजेटको सुनिश्चितता

क. क्षमता विकास योजना कार्यगाउँपालिका मार्फत् गाउँसभाबाट पारित गराउने,

ख. योजना कार्यान्वयनका लागि आन्तरिक स्रोतको बजेट सुनिश्चित गर्ने,

ग. बाहिरी सहयोगको खोजि र स्रोत पहिचान र सुनिश्चित गर्ने ।

चरण २ : सहयोगी संस्था तथा स्रोत व्यक्तिको पहिचान, लागत र कार्य सम्झौता

क.   क्षमता विकास सम्बन्धमा विभिन्न सहयोगी निकायहरू बीच समन्वय गर्ने,

ख.   मानव संसाधनको ज्ञान तथा सीप विकासका लागि स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाको पहिचान गर्ने,

ग.   संस्थागत तथा मानव संसाधन विकासलाई निश्चित गरिएका गतिविधिहरुका लागि आवश्यक पर्ने लागत तयारी तयारी गर्ने,

घ.   संस्थागत क्षमता विकास तथा मानव संसाधन विकासको स्रोत व्यक्ति वा संस्थासग कार्य सम्झौता गर्ने।

चरण ३ : क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन चरण

क.   थप मानव संसाधन व्यवस्थापनको लागि नीति नियम र दरवन्दी मातहतमा रहेर भर्ना प्रकृया पुरा गर्ने,

ख.   संस्थागत संरचना भित्रको तथा समुदाय स्तरको मानव संसाधनको क्षमता विकासको हकमा आवश्यक स्थान तथा सामाग्री व्यवस्थापन गर्ने,

ग.   तालिम, गोष्ठि, सेमिनार वा अन्य सीप विकास तालिम संचालनमा सहजिकरण गर्ने,

घ.   संस्थागत संरचनामा सुधारका कार्यहरु सम्पन्न गर्ने ।

चरण ४ : अनुगमन, अध्ययन तथा अध्यावधिक

क.   क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र समिक्षा गर्ने,

ख.   क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्ने गराउने,

ग.	क्षमता विकासबाट आएको परिवर्तन तथा सेवा प्रवाह र सुसाशनमा आएको सुधारबारे अध्ययन गराउने ।

५.४ योजना कार्यान्वयनको रणनीति

रणनीति १ : गाउँपालिकाबाट योजनाको स्वामित्व ग्रहणः यो योजना गाउँपालिकासँगको सहभागितामा तयार भएको हुँदा यसको स्वामित्व बराहताल गाउँपालिकाले ग्रहण गर्दछ ।

रणनीति २ : क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि तयारीः यो योजना कार्यन्वयनका लागि आवश्यक परे छुट्टै कार्यविधि बनाईने छ ।

रणनीति ३ : बजेट सुनिश्चित गर्नेः यो योजना कार्यान्वयनका लागि बजेटको सुनिश्चितता गर्न गाउँपालिकाको वार्षिक चालु खर्चको कम्तिमा पनि १.५ प्रतिशत बजेट गाउँपालिकाले विनियोजन गर्नेछ ।

रणनीति ४ : नयाँ निर्वाचत पदाधिकारीलाई अनिवार्य अनुशिक्षणः नयाँ निर्वाचनपछि आएको सबै निर्वाचित प्रतिनिधिहरुलाई गाउँपालिकाले एकल तथा साझा अधिकारहरु, तिनिहरुको प्रयोग, संघीय कानूनले प्रदान गरेका कार्यहरु र ऐन नियम र प्रतिनिधीहरुका कार्य जिम्मेवारीबारे निर्वाचन लगतै सेवा प्रवेश अनुशिक्षण प्रदान गरिने छ ।

रणनीति ५ : सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्थाः क्षमता विकास योजना समन्वय समितिको व्यवस्था गरिएको छ र योजनामा अतिरिक्त व्यक्तिहरुलाई पनि जिम्मेवारी दिईएको छ । तथापी योजनाको संवेदनशिलतालाई ध्यानमा राखी यसको समग्र प्रशासनिक जटिलताहरुको व्यवस्थापन, कार्य योजना अनुसारका कार्यहरु चलायमान बनाउन र भएका कार्यहरुको दस्ताबेज सहितको व्यवस्थापन तथा योजना कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्यांकन तथा प्रतिवेदनको व्यवस्थापनका लागि सिनियर कर्मचारी मध्ये कोहि एक जना कर्मचारी लाई सम्पर्क व्यक्तिका रुपमा कार्य तोकिने छ ।

रणनीति ६ः पहिलो सुरुवात संस्थागत संरचनामा सुधारः संस्थागत क्षमता भनेका संस्थाको भौतिक स्रोत साधन, ऐन, नियम, विधि तथा प्रणालीको, आवश्यक मात्रामा मानव संसाधन व्यवस्था र मानव संसाधनको क्षमता विकास पर्न जाने हुँदा यो क्षमता विकास योजना तयार गर्दा माथि भनिए जस्तै सर्वप्रथम संस्थागत संरचनाको सुधार गर्न प्राथामिकता दिईने छ ।

रणनीति ७ : दोस्रो आयाम मानव संसाधनको विकासः संस्थागत संचरना जतिसुकै चुस्त भए पनि यदि त्यसको उपयोग गर्ने क्षमता संस्थागत संरचना भित्र भएन भने विकास व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह र सुशासनमा असर पर्दछ । तसर्थ क्षमता विकासको दोस्रो प्राथामिकता स्वरुप मानव संसाधनको विकासलाई अगाडी बढाईने छ । अर्थात संस्थागत स्रोत विकास र मानव संसाधन विकास लाई सगै लगिने छ ।

रणनीति ८ : तेस्रो आयाम सेवा बजारहरुको व्यापकिकरण अथवा क्षमता उपयोगको दायरा विस्तारः संस्थागत क्षमता विकासलाई व्यक्तिको ज्ञान, सिप र धारणामा सकारात्मक प्रभाव ल्याउनुका साथै समग्र संस्था र प्रणालीको कार्य दक्षता र प्रभावकारिता वृद्धि गर्ने उपाय भनिन्छ । तसर्थ गाउँपालिकाले आफ्ना सेवाहरु गाउँपालिका भित्रका मानव स्रोतसगमात्र भर पर्दा सेवा प्रवाहको दायरा सीमित भै जनताका आवश्यक न्युनतम सेवाहरुमा शंकुचन आउँछन् । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्दा गाउँपालिका भित्रका नेतृत्व तह तथा कर्मचारीमात्र नभै जनतालाई आवश्यक परेका हरेक सेवाहरुका लागि स्थानीय सरोकारवालाहरु वा निजि क्षेत्र तथा समुदायलाई समेत समेटिने छ । त्यसैले समुदाय स्तरका

सेवा समुदाय स्तरबाटै भन्ने मूल्य र मान्यतालाई अंगालिने छ । कतिपय समुदाय स्तरमा घर दैलोमा नै सेवा प्रवाह जरुरी पर्दछ जस्तो खानेपानीको मर्मत संभार कार्यकर्ता, पशु सेवा कार्यकर्ता, कृषि सेवा कार्यकर्ता, कृषि तथा पशु बिमा सहजकर्ता आदि । यस्ता सेवाहरु केवल गाउँपालिकामा रहेका सीमित जनशक्ति माथि भर पर्नुपर्दा सेवामा चुस्तता आउँदैन । तसर्थ यो क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गर्दा समुदाय स्तरका सेवा समुदाय बाटै भन्ने मान्यतालाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । त्यसैगरी टोल विकास समितिहरु गाउँपालिकाको बलिया साझेदार पक्ष हुन् र तिनीहरुको क्षमता युक्त परिचालन पनि गाउँपालिकाको कार्य क्षमता विकासको अर्को उपाय हो ।

५.५ कार्यान्वयनका सिद्धान्तहरु

सिद्धान्त १ : विभेद शुन्यः संस्था भित्र वा संस्था बाहिरका सरोकारवालाहरु र समुदायस्तरका सेवा समुदायस्तर बाटै भन्ने मान्यता अनुसार मानव संसाधनको क्षमता विकास गर्दा नेत्तृत्व, सानु वा ठूलो कर्मचारी वा समुदाय सदस्यमा कुनै भेदभाव गरिने छैन ।

सिद्धान्त २ : पारदर्शिताः यो योजना कार्यान्वयनमा पूर्ण पारदर्शिता ढंगबाट संचालन हुने छ र हाम्रा गराई, प्रकृया र खर्चहरु गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई तथा चासो राख्नेलाई सूचना दिएर पूर्ण पारदर्शि बनाईने छ ।

सिद्धान्त ३ : समन्वय र सहकार्यः यो योजना कार्यान्वयन गर्दा गाउँपालिका एक्लै अगाडी नबढि विभिन्न सरोकारवालाहरु, सेवा प्रदायक तथा स्रोत दाताहरु सगको सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

सिद्धान्त ४ : योगदानमा आधारित कार्यक्रमः यो क्षमता विकास योजनालाई केवल डोनर निर्भर नबनाई गाउँपालिकाको योगदानलाई पनि सँगै लगिने छ ।

५.६ कार्यान्वयन तालिका

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन एकल प्रयासबाट संभव हुँदैन । यसमा सबै सरोकारवाला, विषयगत कार्यालयहरु, गाउँपालिका भित्रका विषयगत शाखाहरु समेत सबै निर्वाचित जनप्रतिनिधि र राजनीतिक दलहरुको जिम्मेवारी हुन्छ । क्षमता विकास योजनाका मूल कार्यहरुकको जिम्मेवारी अनुसूति ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

परिच्छेदः ६

६.१ कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन

बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका मूल जिम्मेवारी निम्न जिम्मेवारीका साथ क्षमता विकास कार्यान्वयन समिति ले गाउँपालिका अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सँगको समन्वयमा व्यवस्थापन गर्नेछ । क्षमता विकास समन्वय समितिको जिम्मेवारीः

- क्षमता विकास सम्बन्धी नीति तथा रणनीतिहरू गाउँकार्यपालिका मार्फत् सभाबाट पारित गराउने र कार्यान्वयनका लागि बजेटको सुनिश्चितता गर्ने,
- क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिकगर्ने गराउने,
- क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गराउने,
- स्थानीय सरकारको क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूबीच समन्वय गर्ने गराउने,
- समितिले सूचकमा आधारित भई क्षमता विकास कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने,
- कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न नियमित रूपमा कार्यक्रमको अनुगमन र समीक्षा गर्ने
- क्षमता विकास सम्बन्धमा अन्य सहयोगी निकायहरूबीच समन्वय गर्ने,
- क्षमता विकास सम्बन्धी अध्ययन, अन्वेषण गर्ने गराउने,
- क्षमता विकास सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

६.२ योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्यांकन

गाउँपालिका भनेको स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ को परिधी भित्र रही कार्य गर्ने संस्था भएको हुँदा सोहि ऐनको परिधिमा रहि यस गाउँपालिकाबाट आयोजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ । यो क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन बाट लक्षित उद्देश्य तथा आयोजना बाट हुनुपर्ने विकासका प्रयास र सेवा प्रवाहमा भएको परिवर्तन कुन हदसम्म भयो वा भएन तथा अपक्षित नतिजा प्राप्त भए नभएको बारे निम्न अनुसार अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ ।

६.२.१ नियमित अनुगमन

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन चरणमा नियमित अनुगमन गरिनेछ । कार्यान्वयन चरणमा योजनाका गतिविधिहरुको लागत, परिमाण, समय सीमा तथा गुणस्तर लगायत कार्यान्वयन चरणमा आईपरेका समस्या तथा संभावित विकल्पहरु समेतको पहिचान गरी गाउँकार्यपालिकालाई पृष्ठपोषण दिन यो अनुगमन गरिनेछ । यो अनुगमनको जिम्मेवारी गाउँपालिकाको मौजुदा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले क्षमता विकास योजना समन्वय समितिको सहकार्यमा गर्ने छ । योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण निम्न अनुसार गरिनेछ,

- योजनाको प्रत्येक वर्षको कार्यक्रम स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित शाखाहरुबाट गाउँकार्यपालिकामा पेश भएको एकिकृित कार्य योजनाका आधारमा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले वार्षिक अनुगमन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वियन गर्नेछ ।
- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले गरेको अनुगमन प्रतिवेदन प्रत्येक २ महिनामा गाउँकार्यपालिका बैठकमा पेश गरी छलफल गरिनेछ ।
- यसरी गाउँकार्यपालिकामा पेश भएर छलफल गर्दा योजना कार्यान्वयनमा त्रुटिहरु सच्याउन तथा समय व्यवस्थापन र गुणस्तर कायम राख्न सम्बन्धित पक्षहरुलाई आवश्यक निर्देशन दिईनेछ र यो मान्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

६.२.२ मध्यावधिक समिक्षा

यो क्षमता विकास योजनाले लिएको गति तथा समग्र कार्यान्वयनको अवस्थाको समिक्षा तेस्रो पक्षको तेतृत्वमा योजना सुरु भएको दोस्रो वर्षको अन्त्यमा क्षमता विकास योजना समन्वय समिति समेतको सहभागितामा संयुक्त कार्यदलबाट गराईने छ । यो समिक्षाबाट ३ वर्षमा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरुको गति मापन गरी आवश्यक परे क्षमता विकास योजनाको लक्ष्यहरुको समिक्षा गरी थप वा घट गरी योजनाको नयाँ प्रारुप पनि तयार गर्न सकिनेछ ।

६.२.३ आयोजना कार्यन्वयन समाप्ति पछिको मुल्यांकन

यो ३ वर्षे क्षमता विकास योजनाले तयार गरेका लक्ष्यहरु कुन तहसम्म पुरा भयो र स्रोत साधनको उपयोग, त्यसको तात्पर्यता, प्रभावकारिता, पारदर्शिता, योजनाको कार्यान्वयनबाट निक्लिएका नतिजाहरु तथा तिनिहरुको दिगोपनाको बारेमा यो योजनाको कार्य समाप्ती लगत्तै तेस्रो पक्षबाट मूल्यांकन गराईनेछ र यसका सिकाईहरुलाई आगामी योजनाहरुमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

६.२.४ प्रभाव मुल्यांकन

यो क्षमता विकास योजनाले समाज तथा समग्र गाउँपालिकामा पारेको प्रभाव बारेमा योजना कार्यन्वयन समाप्तिको १ वर्ष पछि तेस्रो पक्षबाट मूल्यांकन गराईनेछ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची १. स्थानीय तहको क्षमता लेखाजोखा

क्षमता विकास क्षेत्र	भूमिका हुने शाखा तथा इकाई र वडा	कार्य सम्पादनलाई प्रभावपारेको विषय	क्षमता विकासका उपायहरु (शाखातथा वडागत रुपमा)
क विकास व्यवस्थापन			
विषय क्षेत्रगत विकास आवधिक⁄गुरू योजना तथा नीति नियमहरू	योजना शाखा	वषय क्षेत्रगत विकास आवधिक⁄गुरू योजना तथा नीति नियमहरू तयार भएको	विषयगत अध्यावधिक योजना कार्यन्वयन गर्नुपर्ने ।
समावेशी विकास नीति (लैंङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीबमुखी विकास)	महिला तथा वालवालिका शाखा	लैगिंता समानाता तथा सामाजिक समावेशी कर सम्बन्धी निति भएको शाखा व्यवस्थापना सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी नभएको गरिवी निवारण सम्बन्त्री निीति नभएको लैंङ्गिक, सीमान्तीकृत वर्गको लागि बजेट विनियोजन हुन नसकेको	लैगिंता समानाता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी निति बनाउने । बाल अधिकार, बाल संरक्षण, लैससास, सम्बन्धि क्षमता विकास गर्न पर्ने लैंङ्गिक, सीमान्तीकृत वर्गको लागि बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने शाखा व्यवस्थापना सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी गर्ने ।
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापननीति	योजना शाखा वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा	वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति तयार नभएको उत्थानशिल समुदायका निर्माणको रणनीति नभएको	वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति तयार गर्नुपर्ने, उत्थानशिल समुदायका निर्माणको रणनीति बनाउनु पर्ने ।
वार्षिक योजनातर्जुमा	प्रशासन शाखा, योजना शाखा, प्राविधिक शाखा, वडा कार्यालय,	योजना चक्रमा जनसहभागिता लाई महत्व दिइने गरेको।	आन्तरिक वित्तिय नियन्त्रण कार्यविधि र जवाफदेहिता सम्बन्त्री कार्यविधि बनाउनु पर्ने

		योजनाको प्रकृतिका आधारमा उपभोक्ता मार्फत र ठेक्का मार्फत योजना सञ्चालनमा जोड दिइने गरिएको ।	
दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण	योजना शाखा अभिवृद्धी गर्नुपर्ने	स्थानिय योजनाहरु दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार योजना बनाउन नसकेको । स्थानिय योजनाहरु दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार योजना बनाउनु पर्ने ।	दिगो विकास लक्ष्यको बारेमा क्षमता अभिवृद्धी गर्नुपर्ने ।
वार्षिक योजनाकार्यान्वयन	योजना शाखा	नीति तथा कार्यक्रम अनुसार कायर्नन्वय मा रहेको तर अधिकाँश योजनाहरु आ.ब.को अन्त्यमा कार्यान्वयन गरिने गरिएको । गाँउ सभाबाट पारित गरिएका योजना सबै कार्यान्वयन गर्न नसकिएका । ७ चरणमाका आधारमा वार्षिक योजना तर्जुमा हुने गरेको	सबै जनप्रतिनिधिहरु, सरोकार वालाहरुलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा सम्बन्धि ज्ञान तथा सीपको विकास गर्ने गाँउ सभाबाट पारित गरिएका योजनालाई पहिलो चौमासिकबाट कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवपक छलपल सहभागिता सनिुश्चित, सिमान्तकृत र सबै समदायको सहाभागिता सुश्चित गर्ने ।
मर्मत संभार व्यवस्थापन	योजना शाखा	सबै जनप्रतिनिधिहरु, सरोकारवालाहरुलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा सम्बन्धि ज्ञान तथा सीपको विकास गर्ने	योजनालाई पहिलो चौमासिकबाट कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यापक छलपल सहभागिता सनिुश्चित, सिमान्तकृत र

		गाँउ सभाबाट पारित गरिएको ।	सबै समदायको सहाभागिता सुश्चित गर्ने ।
अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली तथाप्र तिवेदन प्रणाली	योजना शाखा,प्राविधिक शाखा र अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति	अनुगमन तथा मूल्यांकन निर्देशिका नभएको । अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रकृया औपचारिकताको लागि गरिने गरेको । अनुगमन तथा मूल्यांकनको प्रतिवेदन लेखन दक्षतको कमी ।	अनुगमन तथा मूल्यांकन निर्देशिका बजाउनुपर्ने । गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिलाई अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी क्षता अभिवृद्धी तथा तालिम दिनुपर्ने । अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिलाई अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन लेखन सम्बन्धी क्षता अभिवृद्धी तथा तालिम दिनुपर्ने ।
ख संस्थागत संगठन रसंरचना व्यवस्थापन			
कर्मचारी संगठनर संरचना तथा कार्य विभाजन	प्रशासन शाखा	नया, ऐन नीति नियम बारे कम जानकारी भएकोले गुणस्तरिय सेवा प्रवाह नभएको । नया, ऐन नीति नियम बारे कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि नभएको । कर्मचारी सँगठन र संरचना तथा कार्यविभाजन व्यबस्थित हुन नसकेको ।	कर्मचारीका लागी सेवा प्रवेश तालिम र सेवाकालीन तालिमको आवश्यकता कर्मचारीहरुलाई नया ऐन नीति नियय र कायृविधिको बारेमा पुनर्ताजकी तालिम आवश्यक भएको ।

आन्तरिक संचार	प्रशासन शाखा सूचना तथा प्रविधि शाखा	आन्तरिक सञ्चारलाई दोहोरो सञ्चार प्रकृया अनुसार प्रभावकारी बनाउन नसकिएको नया प्राविधिक तरिकाले सूचना सप्प्रेष्ण तथा व्यवस्थापन गर्न गाह्रो ।	कर्मचारिहरुलाईसञ्चार सीप अभिवृद्धीको लागि क्षमता विकास गर्ने तथा तालिम दिने प्राविधिका ज्ञान र आन्तरिक संचारका लागी अभिमुखिकण गनुपर्ने ।
कर्मचारीहरूको आचार संहिता	प्रशासन शाखा	आन्तरिक सञ्चारलाई दोहोरो सञ्चार प्रकृया अनुसार प्रभावकारी बनाउन नसकिएको नया प्राविधिक तरिकाले सूचना सप्प्रेष्ण तथा व्यवस्थापन गर्न गाह्रो । कर्मचारीहरुका लागि आचार सहिता नबनाएको संघिय नीतिनियमका आधारमा कार्य सम्पादन गरिरहेको ।	कर्मचारीहरुका लागि आचार सहिता बनाउनुपर्ने । कर्मचारीहरु आचार सहिता कार्यान्वयनका लागि कर्मचारीहलाइ अभिमुखिकरण गर्नुपर्ने ।
कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्यांकन	प्रशासन शाखा	संघिय नीति अनुसार कर्मचारीको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने गरेको । पालिका स्तरमा कर्मचारीहरुको कार्यविवरण र कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने प्रणाली नभएको तथा नबनाएको	गाँउपालिकाबाट व्यवस्थापन गरिएका कर्मचारीहरुका लागि स्थानीय सेवा ऐन निर्माण बनाउनु पर्ने । कर्मचारीहरुलाई निर्दिष्ट कार्यविवरण उपलब्ध गराउनु पर्ने । कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने प्रणालीको विकास गरी त्यसैको

			आधारमा कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्ने ।
ग वित्तिय व्यवस्थापन			
बजेट र आम्दानीतथाखर्च प्रणाली	आर्थिक प्रशासन शाखा यांकन गर्ने ।	शूत्रको प्रयोग गरी बजेट र आम्दानी तथा लेखा) व्यवस्थापन गरिएको । सार्वजनिक खरिद ऐनको मातहतमा रहेर खर्च गर्ने गरेको । कार्यक्रम अनुसार लागत अनुमान नगरी बजेट विनियोजन हुदा पारित योजनाहरु पूर्णरुपमा कार्यान्वयन हुन सक्दैनन् । पारित योजनाहरु आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्यान्वयन गरिने गरेको ।	योजना निर्माण, योजना तर्जुमा तथा विनियोजनका लागि जाप्रतिनिधिहरु, कर्मचारीहरु र सरोकारवालाहरुको क्षमता अधिवृद्धी गर्नुपर्ने । गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली निर्माण गर्नुपर्ने ।
खरिद प्रणाली	आर्थिक प्रशासन शाखा	खरिद प्रकृयामा सा. खरिद ऐन ६४ को पालना गरिएको	खरर प्रकृयालाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने ।
सम्पत्ति व्यवस्थापन	आर्थिक प्रशासन शाखा	जिन्सि व्यवस्थापन सफ्टवेरका आधारमा सम्पत्ती व्यवस्थापन गर्ने गरिएको ।	वैज्ञानिक खरिद योजना बनाएर मात्र खरिद कार्य सञ्चालन गर्न पर्ने
आन्तरिक प्रणाली र लेखा प्रणाली	आर्थिक प्रशासन शाखा	आलेप र मलेप हुने गरेको । आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार नगरिएको ।	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका तयार गरी लागु गर्ने ।

प्रतिवेदन प्रणाली	आर्थिक प्रशासन शाखा	शूत्रमा आधारित रहेर प्रतिवेदन तयार गर्ने अभ्यास रहेको । प्रतिवेदन चौमासिक, वार्षिक रुपमा तयार गरी प्रदेश र संघमा तोकिएको समयमा पठाउने गरेको भएता पनि राजश्व संकलनको विवरण समयमा उपलब्ध नहुँदा यथार्थ विवरण सहितको प्रतिवेदन पठाउन नसकिएको	राजश्व संकलनको विवरण समयमा लेखा शाखामा उपलब्ध हुने पद्धती विकास गर्ने । मासिक प्रतिवेदन तयार गरी सार्वजनिक गर्ने ।
घ सूचना व्यवस्थापन			
अभिलेख व्यवस्थापन	सूचना प्रविधि शाखा	पुरानो अभिलेखहरु नया प्रविधिमा व्यवस्थापन गर्न गाह्रो भएको । गाउँपालिकाका सबै सूचनाहरुलाई पालिकाको आधिकारिक वेभसाइट साथै सामाजिक सञ्जालका राख्ने गरेको ।	आन्तरिक सञ्चार निर्देशिका बनाउनु पर्ने । पालिकाका सबै सूचनाहरुलाई पालिकाको आधिकारिक वेभसाइटमा राख्नुपर्ने ।
सूचना प्रविधिको उपयोग र विस्तार	सूचना प्रविधि शाखा	जनशक्ति अभाव नया प्रविधिमा आवश्यक तालिमको अभाव भएको । सर्वर कम्प्युटर व्यवस्थापन नभएको । वडाको राजश्व संकलन पालिकाको सर्वरमा नेटवार्किंग नभएको ।	आवश्यक पर्ने जनशक्तिको व्यवथापन गर्नुपर्ने । प्रविधि प्रयोग संम्वन्धी कर्मचारीको क्षमता अभिवृदि गर्नुपर्ने । सर्वर कम्प्युटर व्यवस्थापनका लागि छुट्टै कोठा र विद्युतको व्यवस्था गर्नुपर्ने । वडाको राजश्व संकलन पालिकाको सर्वरमा नेटवार्किंग गर्नका

			लागि पालिकाको सर्वर व्यवस्थापन गर्ने र सर्वरमा नेटवार्किंग गर्ने ।
ङ सुशासन			
जनसहभागिता (नितिगत तह देखीका व्यवस्थापन तह सम्म) योजनाचक्रमा समावेशीकरण र सरोकारवालाको संलग्नता	प्रशासन शाखा योजना शाखा प्राविधिक शाखा वडा	योजना चक्रमा जनसहभागितालाई महत्व दिइने गरेको योजनाको प्रकृतिका आधारमा उपभोक्ता मार्फत र ठेक्का मार्फत योजना सञ्चालनमा जोड दिइने गरिएको ।	आन्तरिक वित्तिय नियन्त्रण कार्यविधि र जवाफदेहिता सम्बन्त्री कार्यविधि बनाउनु पर्ने
पालिकाका समग्र गतिबिधि र आर्थिक कारेवारको पार्दशिता तथा सूचना प्रवाह	प्रशासन शाखा	सार्वजनिक सुनुवाई हुने गरेको ।	प्रत्ेयक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने । पालिकाका योजना, प्रगति तथा आर्थिक पक्षलाई नगरिक तथा सरोकारवालाको सहज पहुँच हुने व्यवस्था गर्ने ।
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन	प्रशासन शाखा	वहिर्गमन मत, गुनासो संकलन, गुनासो दर्ता तथा व्यवस्थापन गर्ने अभ्यास रहेको	जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने गुनासो सुन्ने अधिकारी बनाउने सेवा प्रवाह सम्बन्धी कार्यविधि बनाउनु पर्ने ।
च समन्वय र सहकार्य			
संघिय निकायहरु तथा प्रदेश सरकार सँग	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	गाउँपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकार सँग समन्वय र सहकार्यमा जोड दिएको छ र	गाउँपालिकाले सङ्घीय निकायहरू तथा प्रदेश सरकार सँग अन्तर स्थानिय तह, जिसस सँग समन्वय र सहकार्य अवस्थाका आधारमा साझा

		साझा संयन्त्र बनाएर काम गर्ने अभ्यास नरहेको ।	कार्यक्रमहरु पहिचान गरि साझा संयन्त्र बनाएर कार्यान्वयन गर्ने ।
सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू संग	योजना शाखा	सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू विच आवश्यकताका आधारमा समन्वय हुने गरेको ।	आन्तरिक समन्वय तथा सहकार्य नीति तयार गरी लागु गर्ने ।
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू संग	प्रशासन शाखा योजना शाखा	गैसस तथा टोल विकास संस्था परिचालन सम्बन्धि पालिकाको स्पष्ट नीति नभएको ।	गैसस तथा टोल विकास संस्था परिचालन कार्यविधि तयार गरी कायान्वयन गर्ने ।
नीजि क्षेत्र सँग	प्रशासन शाखा योजना शाखा	निजी क्षेत्र सँग सहकार्य र साझेदारी गर्ने अभ्यास नरहेको	सार्वजनिक निजि साझेदारी (एएए) नीति तयार गरी साझेदारीका क्षेत्रहरु पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने
अन्तर स्थानीय सरकार सँग	प्रशासन शाखा योजना शाखा	अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय र सहकार्य हुने गरेको	अन्तर स्थानीय सरकार समझेदारीका क्षेत्रहरु पहिचान गरी कार्यन्वयन गर्ने । प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नियमित रुपमा अन्तर स्थानीय सरकार समन्वय बैठक गर्ने
अन्तर विभाग महाशाखा	प्रशासन शाखा योजना शाखा	अन्तर विभाग वा महाशाखा वा शाखा समन्वय र सहकार्य हुने गरेको	कर्मचारी र जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि अचारसहिंता पालाना गराउने

अनुसूची २. स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता)नेतृत्व तह(लेखाजोखा

क्षमता विकासका क्षेत्र	शाखा/एकाईको भूमिका हुने/नहुने)	के कुरामा कमी भएर कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको छ र विस्तृत विवरण लेख्ने । (१. भौतिक स्रोत साधन, २. ऐन, नियम, विधि र प्रणाली, ३. जनशक्ति व्यवस्था, ४. ज्ञान, सीप, दक्षता)	क्षमता विकासका लागि चाल्नु पर्ने उपायहरू
स्थानीय सभा व्यवस्थापन	अध्यक्ष	स्थानीय सभा व्यवस्थापन भइरहेको	गाँउ सभा व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाउनका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।
कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रक्रिया	अध्यक्ष	कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रक्रिया प्रभावकारी छ	कार्यपालिका बैठक व्यवस्थापन र निर्णय प्रक्रियाबाट भएको निर्णयहरुलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि क्षमता अभिवृद्धी गर्नुपर्ने ।
दूरदृष्टि र रणनीतिक (आवधिक वा गुरु वा एकीकृत) पालिका/गाउँ विकास योजना	अध्यक्ष	आवधिक वा गुरु योजना तयार भएको छैन	आवधिक वा गुरु योजनाको महत्व बुझाई उक्त योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने
आवश्यकऐनकानूनतर्जुमा र कार्यान्वयन	विधायन समिति	आवश्यक ऐन तथा कानून तयार हुने गरेको तर सबै कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन हुन बाँकी रहेको	तर्जुमा गरिएका सबै कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने र निर्माण गर्न बाँकी रहेका नीति नियम र कार्यविधिहरु बनाउनु पर्ने ।
वडा व्यवस्थापन	अध्यक्ष वडा अध्यक्ष	वडा कार्यालयको व्यवस्थापन प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।	वडा कार्यालयलाई प्रविधि मैत्री बनाउने सेवा ग्राही मैत्री कार्यकक्षहरु निर्माण गर्ने ।
न्यायिक समितिको कार्यप्रणाली तथाकार्य सम्पादन	न्यायिक समिति	न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन कार्यविधि तयार	आवश्यकता अनुसार सुधार गर्दै जाने

		भई कार्यान्वयनमा रहेको	
समिति, उपसमितिहरूको परिचालन	अध्यक्ष,उपाध्यक्ष विषय क्षेत्रगत समितिका संयोजकहरु	विषयगत समितिहरु लगाएतका समितिहरु गठन भएका छन्तर कृयाशिलता प्रभावकारी छैन	सबै समिति तथा उपसमितिहरुको क्षमता विकास (तालिम) गरी प्रभावकारी बनाउने
सामाजिक समावेशीकरण तथा निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता	अध्यक्ष,उपाध्यक्ष र सामाजिक विकास समिति	निणय प्रकृया सर्वसम्मत हुने गरेको छ ।	महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्तिहरु, लोपोन्मुख जातिलाई निर्णय प्रकृयामा विचार राख्ने पहिलो अवसर दिने लैससास नीति तयार गरी लागु गर्ने लैससास को बारेमा क्षमता अभिवृद्धी गर्नुपर्ने
सहकार्य, समन्वय र साझेदारिता	अध्यक्ष	सहकार्य, समन्वय र साझेदारिताका लागि साझा सरोकारका क्षेत्रहरुको पहिचानमा जोड दिन नसकिएको	साझा सरोकारका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी लागत तथा प्रविधि साझेदारी गर्ने समन्वय तथा सहकार्य नीति तयार गरी लागु गर्ने
पारदर्शिता तथा गुनासो सुन्ने प्रणाली	अध्यक्ष,उपाध्यक्ष वडा अध्यक्ष	औपचारिक रुपमा गुनासो संकलन गरी त्यसको औपचारिक व्यवस्थापन गर्ने अभ्यास छैन । पारदर्शिताका विधिहरुलाई नागरिक मैत्री बनाउन सकिएको छैन्	औपचारिक रुपमा गुनासो संकलन गरी त्यसको औपचारिक व्यवस्थापन गर्ने अभ्यास छैन । पारदर्शिताका विधिहरुलाई नागरिक मैत्री बनाउन सकिएको छैन्
अनुगमन तथा मूल्यांकन	अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति	अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रकृया सूचकमा आधारित भन्दा औपचारिकताको लागि गरिने अभ्यास रहेको छ	अनुगमन तथा मूल्यांकन निर्देशिका बनाएर त्यसै अनुसार अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिलाई कृयाशिल बनाउने

संस्थागत मूल्य तथा मान्यता	अध्यक्ष	संस्थागत मूल्य तथा मान्यता निर्धारण गरिएको छैन	संस्थागत मूल्य तथा मान्यता तयार गरी सबैले पालना गर्ने गराउने

अनुसूची ३. आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास आवश्यकता पहिचानका लेखाजोखा (अनुसूची ५ मा आधारित)

गाउँपालिकाको अधिकार	उपयोग भएको/नभएको	जनशक्ति भएको/नभएको	उपयोग नभएको तथा जनशक्ति नभएको भए अब ३ वर्षमा के गर्ने ?
क. एकल अधिकार क्षेत्र			
गाउँ प्रहरी	नभएको	नभएको	आवश्यक परेमा भविष्यमा थप घट गर्न सकिने
सहकारी संस्था	भएको	भएको	क्षमता अभिबृद्धि गरी व्यवस्थित गराउने
एफ. एम. संचालन	नभएको	नभएको	कार्यविधि बनाई संचालन गर्नुपर्ने
स्थानीय कर, सेवा, शुल्क, दस्तुर	भएको	राजश्व शाखा कार्यन्वयनमा रहेको	आगामी वर्षमा सम्पूर्ण क्षेत्रलाई करको दायरामा ल्याई करको क्षेत्रको दायरामा बृद्धि गर्ने
स्थानीय सेवा व्यवस्थापन	भएको	भएको	सूचना प्रविधिमा सुधार गरी सेवा व्यवस्थापनमा सहजता गर्ने
स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख व्यवस्थापन	भएको	भएको	सूचना प्रविधिको उच्चतम् प्रयोग गरी तथ्याङ्क र अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने
स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना	भएको	भएको	योजना माग धेरै भएकाले त्यसलाई आवश्यकता अनुसार प्राथमिकताका आधारमा परियोजना बैंक बनाइ लागू गर्ने
आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	भएको	भएको	विद्यार्थी भर्ना दर बढाउने
			स्कुल छोड्ने दर घटाउने
			भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्थापन गर्ने
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई	भएको	भएको	बजेटको स्रोत तथा बजेटको परिचालन गरी स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय तथा सुलभ रूपमा विकास गर्ने
स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	भएको	भएको	आवश्यकता अनुसार थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने
स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिंचाई	भएको	भएको	अभिलेख राम्रोसँग नभएको संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच सहकार्य गरी स्तरोन्नति गर्नुका साथै जनशक्ति थप गर्नु पर्ने
गाउँसभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन	भएको	मेलमिलाप समिति सक्रिय रूपमा रहेको	सम्पूर्ण वडाहरूमा मेलमिलाप केन्द्र छनौट गरी गाउपालिका न्यायिक समितिमा आउने

गाउँपालिकाको अधिकार	उपयोग भएको/नभएको	जनशक्ति भएको/नभएको	उपयोग नभएको तथा जनशक्ति नभएको भए अब ३ वर्षमा के गर्ने ?
			उजुरी दर घटाउने र मध्यस्त कर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन	भएको	भएको	थप योजना बनाई सूचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी सम्पूर्ण नागरिकलाई सार्वजनिक स्रोतको उपयोग सम्बन्धी सूचना प्रधान गर्ने
जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा वितरण	नभएको	नभएको	प्रविधिको विकास गरी मालपोतको कार्य गाउँपालिकाबाट अघि बढाउने
कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन, व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी	भएको	भएको	सूचीकरण गर्ने
			पकेट क्षेत्र बनाउने
			क्षमता अभिबृद्धि गर्ने
			व्यावसायिकरण गर्ने
			प्रविधिकरण गर्ने
खानेपानी साना जलविद्युत आयोजना वैकल्पिक उर्जा	भएको	भएको	उच्चतम प्रविधिको प्रयोग गरि फिल्टरवाल टयांकी निर्माण गर्नु पर्ने
जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन	भएको	भएको	सामाजिक सुरक्षा मात्र नभई अन्य आवश्यकता समेत पहिचान गरी उनीहरूको व्यवस्थापन गर्ने
बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन	भएको	भएको	ऐन नीति बनाइ कार्यन्वयन गर्ने
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण	भएको	भएको	प्रविधिसँग जोडी थप पंभावकारी बनाउनु पर्ने
विपद् व्यवस्थापन	भएको	भएको	विपद् व्यवस्थापन लाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउने
जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण	नभएको	नभएको	संभाव्यता अध्ययन तथा पहिचान गरि कार्यविधि तयार गर्नुपर्ने
भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास	नभएको	नभएको	बराहताल गाउँपालिका शिक्षाको पाठ्यक्रममा समाहित गरी संरक्षण गर्ने
ख. साझा अधिकारबाट प्राप्त अधिकार			
खेलकुद र पत्रपत्रिका	भएको	भएको	व्यवस्थित खेल मैदान निमार्ण गर्नुपर्ने
स्वास्थ्य	भएको	भएको	जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी स्वास्थ्य सेवा लाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने
विद्युत, खानेपानी तथा सिंचाइ जस्ता सेवाहरू	भएको	भएको	थप पानीका स्रोतहरु व्यवस्थित गर्नुपर्ने
वन, जङ्गल, वन्यजन्तु चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण	भएको	भएको	अध्ययन अनुसन्धान गरि व्यवस्थित गर्नुपर्ने

गाउँपालिकाको अधिकार	उपयोग भएको/नभएको	जनशक्ति भएको/नभएको	उपयोग नभएको तथा जनशक्ति नभएको भए अब ३ वर्षमा के गर्ने ?
सामाजिक सुरक्षा र गरीबी निवारण	भएको	भएको	नयाँ सफ्टवेयरको निर्माण गरि सूचना प्रविधिसहितको सामाजिक सुरक्षा लाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने
व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्याङ्क	भएको	भएको	तथ्याक सङ्कलन अझ प्रभावकारी एवं सूचना प्रविधि सहितको सामाजिक सुरक्षा हुनुपर्ने
स्थानीय स्तरमा पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्वर्द्धन र पुनर्निर्माण	भएको	भएको	बराहताल गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण पुरातत्व स्थानहरुको कार्यविधि बनाइ संरक्षण गर्नु पर्ने
सुकुम्बासी व्यवस्थापन	भएको	भएको	स्वरोजगार सँग जोडनु पर्ने
प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी	नभएको	नभएको	कानुन बनाइ कार्यन्वयन गर्ने
सवारी साधन अनुमति	भएको	भएको	संचालनको लागि पहल गरिने
संघसंस्था दर्ता तथा नवीकरण	भएको	भएको	सम्पूर्ण संघ संस्थालाई करको दायरामा ल्याउने
भूमि व्यवस्थापन	भएको	नभएको	अतिक्रमण रोक्नका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्नुपर्ने
सञ्चार सेवा	नभएको	नभएको	नेटर्वर्क व्यवस्थापनका लागि टावर निर्माण गर्नुपर्ने
यातायात सेवा	भएको	भएको	व्यवस्थित गर्नुपर्ने
घरेलु तथा साना उद्योग	भएको	भएको	प्रदुषण नियन्त्रणका लागि पहल गर्नु पर्ने

अनुसूची ३१ ऐन., नियम, विधि र प्रणालीको स्थापनाको अवस्था

गाउँपालिकाको कानून तथा मापदण्ड बनाउने अधिकारका क्षेत्रहरु	नमूना कानूनहरुको उपलब्धता	मौजुदा कानून मापदण्ड कार्यविधि
क एकल अधिकार क्षेत्र		
गाउँ प्रहरी	नभएको	नभएको
सहकारी संख्या	स्थानीय सरकार संचालन ऐन	सहकारी ऐन
स्थानीय कर, सेवाशुल्क दस्तुर	स्थानीय सरकारको आर्थिक ऐन	स्थानीय सरकारको आर्थिक ऐन
	व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि	नभएको
	घरवहाल कर व्यवस्थापनकार्यविधि	नभएको
	स्थानीय सरकारको कर तथा गैरकर सम्बन्धी कानून	नभएको
स्थानीय सेवा व्यवस्थापन	गाउँपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली	नभएको
	स्थानीय सरकारमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि	स्थानीय सरकारमा करारमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि
स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख व्यवस्थापन		नभएको
स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना	"घ" वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र सम्बन्धी कार्यविधि	"घ" वर्गको निर्माण व्यवसायीक जाजतपत्र सम्बन्धीकार्यविधि
	स्थानीय सरकारको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि	स्थानीय सरकारको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि
आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	शिक्षा नियमावली	नभएको
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ		नभएको

स्थानी यबजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	स्थानीय सरकारबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्य विधि	नभएको
	स्थानीय वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन	भएको
स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिंचाइ गाउँ सभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन		सडक गुरुयोजना निर्माण भएको
	न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि	
	गाउँ/नगर सभा सञ्चालन कार्यविधि	कर्णाली प्रदेश अनुसार सभा संचालन हुँदै आएको
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन		नभएको
कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी		नभएको
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण	कृषिव्यवसाय प्रवद्र्धन ऐन	कृषिव्यवसाय प्रवद्र्धन ऐन
खानेपानी,साना जलविद्युत्	उर्जा विकास सम्बन्धीनिर्देशिका	नभएको
आयोजना, वैकल्पि कऊर्जा विपद् व्यवस्थापन	गाउँ/नगर विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथाव्यवस्थापन ऐन	गाउँ/नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन
	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि	नभएको
जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण		नभएको
भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास		नभएको
ख साझा अधिकार बाट प्राप्तअधिकार		

वन,जंगल,वन्यजन्तु,चराचुरूङ्गी, जलउपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता	नभएको	नभएको
सामाजिक सुरक्षा र गरीबी निवारण	बालकल्याण कार्यविधि	नभएको
	बालविवाह विरूद्ध कार्यक्रम सञ्चालनखर्च कार्यविधि	नभएको
	सडक बालबालिकाव्यवस्थापनखर्च कार्यविधि	नभएको
	गरीबीनिवारणका लागि लघु उद्यमविकास कार्यक्रम सञ्चालनकार्यविधि	नभएको
प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी		नभएको
सवारी साधनअनुमति		नभएको
संघसंस्थादर्ता तथानवीकरण	सस्थादर्ता	नभएको
ग व्यवस्थापन कार्यविभाजन र कार्य सम्पादन		
	स्थानीय सरकारको प्रशासकीय कार्य विधि नियमित गर्ने ऐन	नभएको
	स्थानीय राजपत्रको नमूना	भएको
	गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन नियमावली	भएको
	गाउँपालिकाको बैठक सञ्चालन कार्यविधी	भएको
भवन निर्माण तथा सडक समबनधी वयवस्था		
स्थानीय सचित कोष	गाउँपालिका आर्थिक गतिविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको कानून स्थानीय सरकारको विनियोजन ऐन सार्वजनिक खरिद नियमावली	स्थानीय सरकारको विनियोजन ऐन बाहेक अरु नबनेको
आकस्मिक कोष		बनेको

अनुसूची ३.२ नयाँ अवधारणा, नीति तथा सूचना प्रविधिको उपयोग

विवरण	हालको अवस्था	अब के गर्ने
राजस्व सुधार योजनातथा राजस्वप्रक्षेपण	**बनेको**	**कार्यान्वयन गर्नु पर्ने**
आवधिक योजना	नबनेको	बनाउने चरण रहेको
आवधिक रणनीतिक योजनाहरू	बनेको	सडक र जलउपयोग गुरुयोजना बनेको
गुरु योजनाहरू	नबनेको	बनाउने क्रमा रहेको
मध्यावधिखर्च संरचना	गाउँसभाबाट	गाउँसभाबाट
वार्षिक बजेट तर्जुमा प्रणाली	नबनेको	बनाउने क्रमा रहेको
नतिजामुखीअनुगमन प्रणालीको स्थापना	बनेको	कार्यान्वयन गर्नु पर्ने
लैङ्गिकतथा सामाजिक समावेशीकरण	नबनेको	बनाउनु पर्ने
उत्थानशीलता (आर्थिक, विपद्, निर्माण, सामाजिकआदि)	नबनेको	
जलवायु परिवर्तन तथाकार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरण	बनेको	कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
निर्माण मापदण्ड तथा भवन संहिता	भएको	कार्यान्वयन गर्नु पर्ने प्रविधिमा सुधार गर्ने
सूचनाप्रविधितथा सफ्टवेयरहरू (सुत्र, राजस्व, घटना दर्ता, इ–विडिङ्ग आदि)	संयन्त्र नभएका गुनासो सुन्ने अधिकारी , सुचा अधिकरी भएको	अझ बढी व्यवस्थित बनाउनु पर्ने
उत्तरदायित्वका संयन्त्रहरू तथा उपयोग	कार्यविधि नबनेको	बनाउनु पर्ने
फोहरमैला व्यवस्थापन	नबनेको	बनाउने क्रममा रहेको

अनुसूची ३.३ बराहताल गाउँपालिकाको वर्तमान शाखा तथा १० वटै वडाका कर्मचारी तथा पूर्वाधार अवस्थाको विश्लेषण

शाखा	कर्मचारीहरू (तह, सेवा र संख्या)		भवन/स्थान, फर्निचर तथामुख्य उपकरणहरू (यन्त्र- machine), सवारी साधन, सूचनाप्रविधि सफ्टवेयर समेत र अन्य)	
	विद्यमान	थप आवश्यक	विद्यमान	थप आवश्यक
प्रशासन शाखा	२ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	सोफासेट आवश्यकता रहेको
योजना शाखा	२ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
आर्थिक प्रशासन शाखा	२ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
प्राविधिक शाखा	४ जना	२ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
सुचना प्रविधि शाखा	१ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा	१ जना	२ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
स्वास्थ्य शाखा	४ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
कृषि तथा पशुसेवा शाखा	४ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
पञ्जिकरण शाखा	३ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
रोजगार सेवा केन्द्र	३ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
आलेप शाखा	१ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	

महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण इकाई	२ जना	०	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं १	४ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं २	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ३	४ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ४	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ५	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ६	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ७	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ८	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं ९	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	
वडा नं १०	५ जना	१ जना	शाखागत फर्निचर र उपकरण उपलब्ध भएको	

अनुसूची ४. स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम)विषय क्षेत्रगत रूपमा स्थानीय सरकारको मानव संसाधन विकास योजना(

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, कानुन र सार्वजनिक प्रशासन	प्रशिक्षक	सेवा प्रवाह तथा सार्वजनिक प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन	√	√		√		स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, कानुन र सार्वजनिक प्रशासन सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान	५ दिन	श्रावण, भाद्र, असोज
स्थानीय न्यायिक तथा मध्यस्थता	प्रशिक्षक	न्यायिक तथा मध्यस्थता सीप विकास	न्यायिक तथा मेलमिलाप कर्ता					न्यायिक तथा मध्यस्थता सीप विकास हुने	३ दिन	श्रावण, भाद्र, असोज
नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली	प्रशिक्षक	नतिजामा आधारित योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तालिम	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति					नतिजामा आधारीत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रभावकारी हुने	२ दिन	कार्तिक

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
शहरी भू-उपयोग नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	अभिमुखीकरण	भु-उपयोग नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा तदारूकता	√	√	√	√			१ दिन	मंसिर
शहरी भवन संहिता	अभिमुखीकरण	√	√	√	√	√	सरोकारवाला		१ दिन	मंसिर
कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख प्रणाली	तालिम	कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख व्यवस्थापन तालिम	√	√	√	√		कार्यालय व्यवस्थापन तथा अभिलेख व्यवस्थापन प्रभावकारी हुने	३ दिन	कार्तिक
सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व जवाफदेहिताका अवधारणा,	प्रशिक्षण	सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व जवाफदेहिता का अवधारणा, औजारहरू र	√	√	√	√		सार्वजनिक र सामाजिक उत्तरदायित्व जवाफदेहिताका अवधारणा, औजारहरू र	३ दिन	पौष

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
औजारहरू र उपयोग सीप		उपयोग सीप तालिम						उपयोग गरि सुशासन कायम हुने		
लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	प्रशिक्षण	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण तालिम	√	√	√	√		योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह लैंससास मैत्री हुने	५ दिन	कार्तिक
फोहोर मैला तथा वातावरण व्यवस्थापन	प्रशिक्षण	√	√	√	√			स्थानीय तहको योजना दिगो विकास लक्षयको स्थानीय काम हुने	५ दिन	भदौ
सूचना तथा ज्ञान व्यवस्थापन (Information & Knowledge Management)	प्रशिक्षण	सूचना तथा ज्ञान व्यवस्थापन तालिम			√	√		सूचना तथा ज्ञान व्यवस्थापन प्रभावकारी भई सेवा प्रवाहमा चुस्तता रहने	५ दिन	श्रावण

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
नेतृत्व सीप, (Team Building) द्वन्द व्यवस्थापन	प्रशिक्षण	नेतृत्व सीप, Team Building दन्द व्यवस्थापन तालिम	√	√	√	√		कुशल नेतृत्व प्रभावकारी टिम वर्क र दिगो दन्द व्यवस्थापन हुने	५ दिन	भदौ
स्थानीय परिप्रेक्ष्यसँग सम्बन्धित विषयहरू जस्तैः पूर्ण खोप, सरसफाई, साक्षर, बाल विवाह, घटना दर्ता, र नियन्त्रणमुखी कार्य जस्तैः छुवाछुत,	अन्तर्क्रिया	स्थानीय परिपेक्ष्यसंग सम्बन्धित विषयहरूमा अन्तर्क्रिया	√	√	√	√	राजनैतिक दल, पत्रकार, सामुदायिक संस्था, टोल विकास संस्था र अन्य सरोकारवाला	स्थानीय परिपेक्ष्यसंग सम्बन्धित विषयहरू तथा सवालहरूको प्रभावकारी संबोधन हुने	१/१ दिन	असोज

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
भेदभाव, दाइजो, बोक्सी, आदि										
सकारात्मक सोच (appreciative Inquiry)	प्रशिक्षण	प्रशंसनिय खोज तालीम	√	√	√	√	राजनैतिक दल, पत्रकार, सामुदायिक संस्था, टोल विकास संस्था र अन्य सरोकारवाला	कार्यालय व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह, योजना तर्जुमा, कार्यन्वयन, संरक्षण लगायतका क्षेत्रहरूमा प्रभावकारी आउने	५ दिन	कार्तिक
लेखा व्यवस्थापन, आन्तरिक लेखापरीक्षण, बेरूजु फछ्यौंट	तालिम	लेखा व्यवस्थापन, आन्तरिक लेखापरीक्षण, बेरूजु			लेखा शाखाका कर्मचारी	वडा सचिव		कुशल लेखा व्यवस्थापन हुने तथा बेरूजु फस्यैट प्रभावकारी हुने	५ दिन	श्रावण

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
		फछ्र्यौट तालीम								
सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन	तालीम	सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन तालीम			लेखा र जिन्सी शाखाका कर्मचारी	वडा सचिव		सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन प्रभावकारी हुने	३ दिन	असोज
सार्वजनिक समारोह व्यवस्थापनः (अतिथि व्यवस्थापन, उद्घघोषण, ...)	तालिम	सार्वजनिक समारोह व्यवस्थापन अतिथि व्यवस्थापन, उद्घोषण, तालीम			प्रशासन शाखाका ना.सु.तथा अधिकृत तहका कर्मचारी	वडा सचिव		सार्वजनिक समारोह व्यवस्थापन, अतिथि व्यवस्थापन, उद्घघोषण ,प्रभावकारी हुने		कार्तिक
अनुगमन, मूल्याङ्कन, प्रतिवेदन	तालीम	प्रतिवेदन लेखन तालीम			√	√	पालिक तथा वडा स्तरीय अनुगमन, मूल्याङ्कन	सबै प्रकारका प्रतिवेदनहरू	५ दिन	फागुन

क्षमता विकासका क्षेत्र	प्रशिक्षण/अभिमुखीकरण/ अन्तरक्रिया/ अन्य	कार्यक्रम किन आवश्यक परेको हो ?	कार्यक्रम कसका लागि (कृपया ठीक चिन्ह लगाउनु होला, एक भन्दा बढी पनि हुन सक्दछ)					अपेक्षित उपलब्धि	समय अवधि	कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उपयुक्त महिना
			कार्यपालिका पदाधिकारी	वडा समितिका गाउँपालिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू	कर्मचारीहरू (कुन स्तरका कर्मचारी)	वडा कार्यालयका कर्मचारीहरू	अन्य			
							समितिका सदस्यहरू			
जनसम्पर्क तथा संवाद शैली (Community Relations & Negotiation Skills) सूचना प्रविधि (Computer Skills, Email, internet navigation, website)	प्रशिक्षण	जनसम्पर्क तथा संवाद शैली (Community Relations & Negotiation Skills) तालीम	√	√	√	√		जनसम्पर्क तथा संवाद शैली (Community Relations & Negotiation Skills) प्रभावकारी हुने	४ दिन	फागुन
अन्य	प्रशिक्षण	स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तालीम	√	√	√	√		स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रकृया सहभागीतामूलक र विधि सम्मत हुने	३ दिन	चेत्र

अनुसूची ५. स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम)शाखागत रूपमा(

पदिय जिम्मेवारी	कार्य विवरण अनुसार गर्नु पर्ने मुख्य कार्यहरू	कार्य सम्पादनमा देखिएका कठिनाइहरू	विद्यमान ज्ञान, सीप र दक्षता (स्वमूल्याङ्कन)			ज्ञान, सीप र दक्षता वृद्धिका लागि अपेक्षा गरिएको क्षमता विकास कार्यक्रम (विषयवस्तु)
			उच्च	मध्यम	न्यून	
प्रशासन शाखा अधिकृत छैटौं	गाउँपालिका संग रहेका अन्तरीक श्रोतहरूको अधिकतम परिचालन र व्यवस्थापन गर्ने गराउने । गाउँपालिका ले प्रदान गर्दै आएको स्थानीय सेवाको उचित व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, नियम र योजना वनाइ त्यस्को कार्यान्वयन र नियमन गर्ने गराउने । मानव संसाधन विकासका लागि अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन योजना तर्जुमा । मातहतमा रहेका नियकायहरूको गाउँपालिका स्तरीय वजेट तथा निति कार्यक्रम स्वीकृत गराउने ।	- मानव संशधन विकास संग सम्वन्धित क्षमता विसासका कार्यक्रमहरू पर्याप्त नहुनु । गाउँपालिकामा मा दक्ष जनशक्तीको अभावले गर्दा सेवा प्रवाहमा कठिनाई हुनु । उपयुक्त समयमा ऐन नियम कार्यविधि निमार्ण गरि कार्यन्वयन प्रकृयामा अघि नवढनु । उपकरण तथा अन्य अन्य श्रेत साधनहरको कमी हुनु । लेखा सम्वन्धि नविनतम तालीमको अवश्यकता, सेवा कालिन तालीमको अभाव ।		√		प्रशासनिक सुदृढीकरण तालिम, वार्षिक बजेट तथा योजना निर्माण सम्बन्धी, सार्वजनिक खरीद प्रकृया सम्बन्धी तालिम । नयाँ तथा संशोधित ऐन,नियम लगायत कानुनी सचेतना तालिम, कर्मचारी मनोवल, उत्प्रेरणा वृद्धि, तनाव व्यवस्थापन, सम्बन्धी प्रशिक्षाण संचालन । सकारात्मक सोच,कर्मचारी आचारसंहिता सम्बन्धी तालिम । गाउँपालिका मा कार्यरत वडा सचिवहरू र प्रशासन र सूचना प्रविधि शाखा संग सम्बन्धित कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृदि व्यवस्थापन तथा अभिलेख प्रणाली सम्बन्धि विषयमा क्षमता अभिवृदि गर्नु ।
शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा अधिकृत	- विद्यालयहरुको निरीक्षण अनुगमन, तालिम संचालन, शिक्षक विद्यार्थी तथा भौतिक संरचनाहरुको तथांक अद्यावधिक, शैक्षिक अभिलेखिकरण ।	व्यवस्थित तरिकाले शैक्षिक सुचक तथ्यांकहरु अद्यावधिक गर्न गार्हो ।				शैक्षिक योजना निर्माण, शैक्षिक सुचक तथांकहरु अद्यावधिक सम्बन्धी पाठ्यक्रम सम्बन्धी ।

योजना शाखा अधिकृत छैटौं	गा.पा. मा संचालन हुने विकास निर्माण कार्यको संझौता देखि फरक फरक सम्मको श्रेस्ता राख्ने । योजनाको प्रगती प्रतिवेदन तयार गर्ने । योजना अनुगमन समितिको सदस्य सचिव तथा सदस्यको काम गर्ने ।	योजनाको संख्या वढी भएकालले योजनाको सप्टवयरले पटक पटक धोका दिएको नेट नभएको वेला काम गर्न कठिनाइ भएको,अनुगमन तथा मूल्याकनको नीति नभएकोले अभाव ।		√		सुधारिएको विद्युतिय सफ्टवेयर को व्यवस्थापन हुनु पर्ने । शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई सफ्टवेयर संचालनको तालिम दिनु पर्ने । उपभोक्ता समितिलाई समयमै योजना संचालन तथा श्रेस्ता व्यवस्थापन सम्वन्धी तालिम वार्षिक चलाउनु पर्ने ।
आर्थिक प्रशासन शाखा	आर्थिक प्रशासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, कर दाखिला । गाउँपालिकाको लेखा व्यवस्थापन, लेखा प्रतिवेदन तयार पार्ने । आ.ले.प.म.ले.प.को कार्यालयमा बेरूजु फछ्र्यौट गराउने । अर्थिक कार्यविधि नीति कानून मापदण्ड कार्यन्वयन र नियमन। गाउँपालिकाको पूर्ण आय व्ययको हिसाव किताव राख्ने। हरेक आर्थिक वर्षको लागि राजश्व परिचालन नितिको तर्जुमा र करको दर विश्लेषण सहितको प्रस्ताव तयार गर्ने ।	सेवाग्राही सचेतनाको कमीका कारण कर संकलन र कट्टीमा कठीनाइ भएको ।		√		आर्थिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने सुत्र प्रणालीमा डेक्लोजको सिस्टम लागु गर्नुपर्ने । आर्थिक प्रशासन सम्वन्धी नवप्रवर्तनहरुसँग अपडेट हुनेगरी पद्धती विकास गर्नुपर्ने । लेखा व्यवस्थापन, अन्तरीक लेखापरीक्षण, बेरूजु फस्छ्यैट वारे अर्थिक प्रशासन शाखाका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृदि
सुचना प्रविधि शाखा सुचना प्रविधि अधिकृत	सुचना प्रणली व्यवस्थापन ।	वजेट विनियोजन कमी, भौगोलिक विकटताका कारण सञ्चार प्रविधिमा कठिनाई ।		√		सेवा प्रवेश, सेवाकालिन र प्रविधिको पुनर्ताजिक तालिमको व्यवथा ।
स्वास्थ्यशाखा अधिकृत छैटौं	स्वास्थ्य शाखाको सम्पूर्ण काम ।	वजेट विनियोजन कमी, भौगोलिक विकटताका		√		नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम।

		कारण स्वास्थ्य सेवामा कठिनाई ।				
कृषि तथा पशुसेवा शाखा अधिकृत	औषधी वितरण तथा पशु उपचार, कृतिम गर्भाधान, संघिय तथा प्रदेश हस्तान्तरीत कार्यक्रम सहजीकरण	ए.आई.सम्बन्धी सम्पूर्ण ज्ञान नहुनु , खरीद प्रकृया सम्बन्धी ऐन नियमावलीको सम्पूर्ण जानकारी नहुन ।		√		खरीद प्रकृया सम्बन्धी तालिम ।
पञ्जीकरण शाखा एम एस अप्रेटर ।	घटना दर्ता तथा सा.सु सा.सु हिसाव मिलान गर्ने, ।	घटना दर्ता ऐनमा र व्यवहारिक समस्या ।		√		अनलाई घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा, डिजिटाईजेशन सम्बन्धी तालिम।
रोजगार सेवा केन्द्र रोजगार प्रमुख	रोजगार सम्विन्धि गतिविधिहरुको काम गर्नु ।	प्रयाप्त मात्रामा ऐनकानुनको ज्ञान नहुनु ।		√		स्वरोजगार र आयआर्जन सम्बन्धि तालिम दिनु पर्ने ।
आ.ले.प.	आर्थिक अनुसासन कायम राख्न खर्चको प्रविधिमा आकश्यक सुधार सहित पेश गर्ने, अन्तिम लेखापरीक्षणवाट देखीएको बेरूजु फस्छ्यैट गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने । गाउँपालिकाको आर्थिक कारोवारलाइ पारदर्शि वनाउनका लागि आवश्यक काम गर्ने।	आ.ले.प. शाखामा दक्ष कर्मचारीको अभाव । आन्तरीक लेखा परीक्षण सम्बन्धि गोष्ठी कार्यशाला, तालीमको अभाव ।		√		आ.ले.प.बेरूजु फस्छ्यैट सम्वन्धमा आ.ले.प.शाखाका क्षमता अभिवृदि । आ.ले.प. बारे गोष्ठी, कार्यशाला तथा तालीमको व्यवस्था । आ.ले.प. शाखामा आवश्यकता अनुसार दक्ष कर्मचारीको पदपुर्ति तथा व्यवस्थापन
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण इकाई	सहायक महिला विकास निरिक्षक	जनशक्तिको कमिले कार्यालय र फिल्डको काम गर्न		√		GESI, बाल सरक्षण, बाल अधिकार सम्बन्धी तालिम

जिन्सी शाखा प्रमुख	सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी सम्पूर्ण काम	खरीद ऐन नियमावली		√		जिन्सी व्यवस्थापन सफ्वेयर सम्बन्धी प्रशासनिक सुदृढीकरण तालिम, वार्षिक बजेट तथा योजना निर्माण सम्बन्धी, सार्वजनिक खरीद प्रकृया सम्बन्धी तालिम
प्रविधि शाखा सिभिल ईन्जिनियर	गा.पाबाट हुने सम्पूर्ण प्राविधिक कार्यहरुको अनुगमन, ईष्टिमेट, मुल्यांकन, डिजाईन, सर्वेक्षण	लागत अनुमान भन्द बढी अपेक्षा भएको		√		बोलपत्र अहावन तालिम सार्वजनिक खरिद नियमालीबारे क्षमता अभिवृद्धी नया प्रविधिसँग सम्बन्धित तालिम तथा अभिमुखिकरण नक्सा डिजाइन तालिम दक्ष र अदक्ष जनशक्तिलाइ नया प्रविधिको तालिम
राजस्व सहायक पाचौ तह	गाउँपालिकाको आम्दानी बढाउन सक्ने आन्तरीक तथा वाह्य सम्भाव्य श्रोतहरूको खोजि	करदातामा कर तथा राजस्व सम्वन्धि शिक्षाको अभाव हुदा राजस्व सङ्कलनमा ह्रास हुने ।		√		राजस्व संकलन र करका दररेट सम्बन्धी तालिम ।
वडा सचिव	घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षाभत्ता सम्बन्धी र पत्राचार तथासिफारिस तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादन हुने सम्पूर्ण कार्य ।	घटना दर्ता ऐन, घटना दर्ता संशोधन प्रकृया र व्यवहारिक समस्या		√		प्रशासनिक कार्य सम्बन्धी, योजना फस्र्यौट, अनलाई घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा सुदृढिकरण सम्बन्धी तालिम, । अनलाईन राजस्व सम्बन्धी तालिम नयाँ तथा संशोधित ऐन,नियम लगायत कानुनी सचेतना तालिम, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको तालिम । सेवा प्रबेश तालिम तथा सेवाकालिन तालिम ।

अनुसूची ६ क्षमता विकाससंग सम्बन्धित स्रोत व्यक्ति र सरोकारवाला पक्षहरू

स्रोत व्यक्ति वा सरोकारवाला पक्षको नाम	क्षमता विकास सहकार्य वा सहयोगको क्षेत्र	संभावित भूमिका
संघिय सरकार	कर्णाली प्रदेश सरकार	योजनामा आधारित विशेष तथा शसर्त अनुदान
कर्णाली प्रदेश सरकार	आर्थिक स्रोत र दातृ निकायसँग समन्वय	योजनामा आधारित अतिरिक्त स्रोत, दातृ संस्थाहरु सँग सम्पर्क र समन्वय,
जिल्ला समन्वय	समन्वयकारी भूमिका	समन्वय समितिले स्रोत व्यक्ति तथा सरोकारवाला व्यक्तिहरुसगँको वातावरण सहजीकरण
PLGSP (कर्णाली प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र)	आर्थिक र प्राविधिक सहयोग	आर्थिक स्रोत, प्राविधिक सहयोग र विशेषज्ञ सेवाको व्यवस्था र विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध, सेवाग्राही लक्षित तथा सेवा बजारमा आधारित तालिम संचालन । निर्वाचित पदाधिकारीहरु, समिति तथा उपसमितिहरु, कर्मचारी र साझेदारहरु लक्षित विभिन्न क्षमता विकास तालिम, गोष्ठी तथा अनुशिक्षणहरु सहजिकरण ।
राष्ट्रिय योजना आयोग/कर्णाली प्रदेश योजना आयोग	नितिगत व्यवसथा विभिन्न पक्षहरु सँग समन्वय	प्रदेशमा बजेट व्यवस्थापन, दातृ निकाय सग समन्वय र सहयोगको वातावरण तयारी।
अन्य गैह्र सहकारी संस्था	उपयुक्त तालिम संचालनमा सहभागिता, प्राविधिक/आर्थिक सहयोग	गाउँपालिका सग समन्वयकारी भूमिका
कर्णाली प्रदेश लगायतका अन्य स्थानमा रहेका कन्सल्टेन्सीहरु एवं परामर्शदाताहरु	प्राविधिक सहयोग	सेवा सम्झौता भएमा निर्वाचित पदाधिकारीहरु, समिति तथा उपसमितिहरु, कर्मचारी र साझेदारहरु लक्षित विभिन्न क्षमता विकास तालिम, गोष्ठि तथा अनुशिक्षणहरु सहजिकरण तथा कार्यविधिहरु तयारी
अन्य दातृ निकायहरु	उपकरण र आर्थिक सहयोग	दाताको भूमिका रहने छ ।

अनुसूची ७ स्थानीय सरकारको संस्थागत क्षमता विकास योजना

कार्यान्वयन चरण	योजना कार्यान्वयन गतिविधि	प्रथम चौमासिक	दोस्रो चौमासिक	तेस्रो चौमासिक	चौथो चौमासिक	मुल जिम्मेवारी
चरण १: योजना स्वीकृती र बजेट सुनिश्चितता						
१.१	क्षमता विकास योजना गाउँकार्यपालिका मार्फत गाउँ सभाबाट पारित गराउने ।	यसै आ.व. मा पारित गराउनु पर्ने ।				संस्थागत सुशासन समिति प्रशासन प्रमुख र प्र. प्र. अधिकृत ।
१.२	योजना कार्यान्वयनका लागि आन्तरिक स्रोतको बजेट सुनिश्चित गर्ने ।	गाउँ सभा २०८०।०८१ असार मसान्त भित्र पारित भएको हुनुपर्ने ।				संस्थागत सुशासन समिति प्रशासन प्रमुख र प्र. प्र. अधिकृत ।
१.३	बाहिरी सहयोगको खोजि र स्रोत पहिचानको सुनिश्चित गर्ने ।					संस्थागत सुशासन समिति प्रशासन प्रमुख र प्र. प्र. अधिकृत ।
चरण २ : सहयोगी संस्था तथा स्रोत व्यक्तिको पहिचन, लागत र कार्य संभौता						
२.१	क्षमता विकास सम्बन्धमा विभिन्न सहयोगी निकायहरू बीच समन्वय गर्ने ।					संस्थागत सुशासन समिति, प्रशासन प्रमुख र प्र.प्र अधिकृत ।
२.२	मानव संसाधनको ज्ञान तथा सीप विकासका लागि स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाको पहिचान ।					संस्थागत सुशासन समिति, प्रशासन प्रमुख र प्र.प्र अधिकृत
२.३	संस्थागत तथा मानव संसाधन विकासलाई निश्चित गरिएका गतिविधि हरुका लागि आवश्यक पर्ने लागत तयारी ।					संस्थागत सुशासन समिति ।

२.४	संस्थागत क्षमता विकास तथा मानव संसाधन विकासको स्रोत व्यक्ति वा संस्था सगकार्य सम्झौता ।				संस्थागत सुशासन समिति ।
चरण ३ : क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन चरण					
३.१	थप मानव संसाधन व्यवस्थापनको लागि नीति नियम र दरवन्दी मातहतमा रहेर भर्ना प्रकृया पुरा गर्ने ।				प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ।
३.२	संस्थागत संरचना भित्रको तथा समुदाय स्तरको मानव संसाधनको क्षमता विकासको हकमा आवश्यक स्थान तथा सामाग्री व्यवस्थापन ।				प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र प्रशासन प्रमुख ।
३.३	तालिम, गोष्ठी सेमिनार वा अन्य सीप विकास तालिम संचालनमा सहजिकरण ।				प्रशासन प्रमुख ।
३.४	संस्थागत संरचनामा सुधारका कार्यहरु सम्पन्न गर्ने।				प्रशासन प्रमुख ।
चरण ४ : अनुगमन, अध्ययन तथा अध्यावधिक					
४.१	क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र समिक्षा गर्ने ।				संस्थागत सुशासन समिति
४.२	क्षमता विकास योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिकगर्ने गराउने ।				संस्थागत सुशासन समिति
४.३	क्षमता विकासबाट आएको परिवर्तन तथा सेवा प्रवाह र सुसाशनमा आएको सुधार बारे अध्ययन गराउने ।				संस्थागत सुशासन समिति

अनुसूची ८ स्थानीय सरकारको विद्यमान मानव संसाधनको क्षमता लेखाजोखा फाराम शाखागत रूपमा

क्षमता विकास क्षेत्र	भूमिका हुने शाखा तथा इकाई र वडा नं. सहित	कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको विषय	क्षमता विकासका उपायहरु (शाखा तथा वडागत रुपमा)
क विकास व्यवसथापन			
विषय क्षेत्रगत विकास आवधिक/गुरू योजनाहरु	योजना शाखा	योजनाहरु नहुँदा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा समस्या	योजना तर्जुमा बारे क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमको आवश्यकता ।
समावेशी विकास नीति (लैङ्गिक, बालबालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, गरीबमुखी विकास)	महिला तथा बालबालिर्का शाखा आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन र विभिन्न नीति	लक्षित वर्गको विकासका लागि स्रोतसाधन र जनशक्तिको अभाव लक्षितपुखी कार्यक्रमको अभाव	लक्षित वर्गलाई विकासको मुलधारमा ल्याउने सिपमुलक तालिम र प्रशिक्षण संचालका लागि बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने ।
वातावरण, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन नीति	वातावरण शाखा	मार्गदर्शक निर्देशिका र विज्ञ जनशक्ति र बजेट अभाव	मार्गदर्शक निर्देशिकाहरुको उपलब्धता, विज्ञहरुबाट तालिमको व्यवस्थापन र आवश्यक मात्रामा बजेट व्यवस्था ।
वार्षिक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन सनदर्भमा	योजन शाखा	योजना तर्जुमा ज्ञानको कमी साथै दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण बारे ज्ञानको अभाव	अभिमुखिकरण कार्यक्रम, योजना तर्जुमा र दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण बारे तालिम संचालन ।
दिगो विकासका लक्ष्यको स्थानीयकरण	नभएको	दिगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयन केन्द्रित नभएको र कर्मचारी अभाव	दिगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण बारे तालिम संचालन गर्नुपर्ने आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
वार्षिक योजना कार्यान्वयन	योजना शाखा	विज्ञहरुको कमी योजनाहरुको प्राथामिकिकरणमा समस्या, संघ र प्रदेशसग समन्वयको अभाव, नीजि र सरकारी क्षेत्रको सहकार्यमा योजना निर्माणमा समस्या कर्मचारी र क्षमता अभाव, नतिजामुखी अनुगमन प्रणाली अवलम्बनमा कठिनाई ।	दुरदर्शी तथा धेरै लक्षित वर्ग समेट्ने योजनाहरुलाई प्राथामिकता दिने र संघ र प्रदेश सरकारसग समन्वय गरी गौरवका योजनाहरु संचालन गर्ने र साझेदारीमा योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने विषयमा तालिम संचालन ।

क्षमता विकास क्षेत्र	**भूमिका हुने शाखा तथा इकाई र वडा नं. सहित**	**कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको विषय**	**क्षमता विकासका उपायहरु (शाखा तथा वडागत रुपमा)**
मर्मत संभार व्यवस्थापन	जिन्सी र प्राविधिक शाखा	योजना सम्पन्न पश्चात मर्मत संभार कोष स्थापना नभएको, कर्मचारी र क्षमता अभाव, अभिलेख व्यवस्थापनमा समस्या	अभिलेख व्यवस्थापनमा आवश्यक तालिम तथा प्रशिक्षण संचालन
अनुगमन तथा मुल्यांकन प्रणाली तथा प्रतिवेदन प्रणाली	प्रशासन शाखा	नतिजमुखी अनुगमन गर्न सिपको अभाव	नतिजामुखी अनुगमन प्रणाली बारे तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन ।
(ख) संस्थागत संङ्गठन र संरचना व्यवस्थापन			
कर्मचारी संङ्गठन र संरचना तथा कार्यविभाजन	कर्मचारी प्रशासन शाखा सुचना प्रविधि शाखा	कर्मचारी दरवन्दी नमिलेको	क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम संचालन गर्नुपर्ने कर्मचारी दरवन्दी मिलान गर्नुपर्ने ।
आन्तरिक संचार	प्रशासन शाखा सुचना प्रविधि शाखा	तयार नभएको	तयार गर्नुपर्ने
कर्मचारीहरुको आचार संहिता	कर्मचारी प्रशासन शाखा	शाखागत रुपमा कर्मचारी नहुँदा जिम्मेवारी तोक्न कठिनाई	सङ्गठन संरचना सर्वेक्षण गरि कर्मचारीको योग्यता क्षमता अनुसार प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने ।
कर्मचारी कार्यविवरण र कार्य सम्पादन मुल्यांकन	कर्मचारी प्रशासन शाखा	पदिय जिम्मेवारी तोक्न कठिनाई	संङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नु पर्ने
ग वित्तिय व्यवस्थापन			
बजेट र आम्दानी तथा खर्च प्रणाली	आर्थिक प्रशासन शाखा	कर्मचारीको अभाव दक्षताको कमि	आम्दानी खर्च सँग सम्बन्धित कर्मचारीलाई आवश्यकता अनुसार विभिन्न क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमहरुको संचालन गर्नुपर्ने ।
खरिद प्रणाली	जिन्सी शाखा	दक्षताको कमि	सार्वजनिक खरिद नियमावली सम्बन्धी प्रशिक्षण तालिमको संचालन गर्नुपर्ने ।

क्षमता विकास क्षेत्र	भूमिका हुने शाखा तथा इकाई र वडा नं. सहित	कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको विषय	क्षमता विकासका उपायहरु (शाखा तथा वडागत रुपमा)
सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा	जिन्सी शाखा	ठाँउको अभाव	सम्पति व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम र भौतिक संचनाको निर्माण र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र लेखा परिक्षण	आलेप शाखा लेखा शाखा	बजेटको अभाव	बजेट विनियोजन गरि आन्तरीक नियन्त्रण प्रणाली आय व्यय सम्बन्धी तालिम संचालन गर्नु पर्ने ।
प्रतिवेदन प्रणाली	प्राविधिक शाखा	एकै प्रकृतिका सूचना विभिन्न निकायबाट माग हुनु	SUTRA प्रणालीलाई अझ व्यवस्थित र Update गर्नुपर्ने ।
घ सूचना व्यवस्थापन			
अभिलेख व्यवस्थापन	प्रशासन शाखा	पर्याप्त स्थानको अभाव पूर्ण विद्युतिय अभिलेख तयार गर्न नसकिएको	अभिलेख व्यवस्थापन तालिम आवश्यक रहेको ।
सूचना प्रविधिको उपयोग	सुचना प्रविधि शाखा	सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षमता विकास बजेट कार्यक्रम	बराहताल गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयका सम्पुर्ण कर्मचारीहरुलाई आवश्यक प्राविधिक तालिम संचालन गर्नुपर्ने ।
ङ सुशासन			
जनसहभागिता (नितिगत तह र कार्यान्वयन तह) योजना चक्र, समावेशी, सरोकारवाला ।	प्रशासन, योजना शाखा/वडा कार्यालय/उपभोक्ता समिति ।	आम जनता तथा सेवाग्राहीको प्रचार प्रसारमा समस्या	योजना अपनत्वकाे लागि नागरिक चेतनाका स्थानीय समाचार प्रचार प्रसार साथै उपभोक्ता समिति र टोल विकास संस्थहरुलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने ।
गाउँपालिकामा समग्र गतिविधि र आर्थिक कारोवारको पारदर्शिता तथा सूचना प्रवाह	आर्थिक प्रशासन र सूचना प्रविधि शाखा	सुचना प्रविधिको उपभोगमा समस्या	गाउँपालिका भित्रका आम सरोकारवाला व्यक्तिहरु र सम्बन्धित संघ संस्थाहरुमा सुचना प्रविधि सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन

क्षमता विकास क्षेत्र	भूमिका हुने शाखा तथा इकाई र वडा नं. सहित	कार्य सम्पादनलाई प्रभाव पारेको विषय	क्षमता विकासका उपायहरु (शाखा तथा वडागत रुपमा)
जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन	कार्यालय प्रमुख, न्यायिक समिति, प्रशासन शाखा, वडा कार्यालयहरु र गुनासो व्यवस्थापन ईकाई	भौगोलिक क्षेत्र ठुलो र गुनासो व्यवस्थापन संयन्त्रको कमि ।	जवाफदेहिता र गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कर्मचारी व्यवसथापन र अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने।
(च) समन्वय र सहकार्य			
संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार संघ तथा प्रदेश सरकारका कार्यालयहरु र स्थानीय तहको समन्वय	गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	गाउँपालिका बाट गरिएको समन्वय तथा अनुरोध बारे कर्णाली प्रदेश र संघीय सरकारका कार्यालहरुबाट समन्वय भएको	समन्वय र सहकार्य सहकार्यका लागि वेलाबेलामा गोष्ठी तथा सेमिनार र वार्षिक योजना समिक्षा जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुनुपर्ने ।
सम्बन्धित कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू	योजना, विषयगत सबै शाखा र वडाहरु	कार्यक्रम तथा परियोजनाहरुका लागि सरोकारवालाहरुले समन्वय गर्दा गर्दै पनि कार्यक्रम संचालनमा ढिलाई हुने गरेको ।	योजना र परियोजना संचालनका लागि सरोकार वालाहरुका लागि वेला वेलामा अन्तरक्रिया गर्नुपर्ने ।
गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरु	योजना शाखा र सामाजिक विकास शाखा	समन्वयकारी भूमिका प्रभावकारी नभएको	गाउँपालिकाबाट समन्वयकारी नीति निर्माण हुनुका साथै संघ संस्थाहरुलाई गाउँपालिका सँग समन्वयको आधार बनाउनु पर्ने ।
निजि क्षेत्र	गाउँपालिका अध्यक्ष	सबै निजी संस्थाहरु सँग समन्वय गर्न गाह्रो	नागरिकहरु जागरुकताका साथै नीजि क्षेत्रसग समन्वय गर्न आवश्यक नीति तथा नियमहरु र तालिमहरु आयोजना गर्नुपर्ने ।
अन्तर स्थानीय सरकार	गाउँपालिका/कार्यपालिका	अपर्याप्त कानुन	अन्तर पालिका आय व्यय योजना परियोजन संचालन सम्बन्धी कानुन र नीतिगत समस्या अन्तरपालिका तर्फका कानुन तथा नीतिहरुको छाता कानुनबाट आवश्यक नीति निर्माण गर्नुपर्ने ।

अनुसूची ९. क्षमता विकास योजना अनुगमन तथा कार्यान्वयन समन्वय समिति

२२. विष्णु कुमारि क[illegible] सुशासन प्रवर्द्धनका लागि युवा संस्था
२३. तुल ब भण्डारी कार्यालय सहयोगी
२४. श्री [illegible] – विज्ञ
२५. श्री दिपक के अधिकारी – विज्ञ
२६. श्री विज्ञ दिलु घिमिरे – सहजकर्ता
२७. श्री महेन्द्र विष्ट
२८. श्री डा. एन. पी. [illegible]

आमन्त्रित

१.

प्रस्तावहरुः

१. वराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्न समिति गठन गर्ने सम्वन्धमा
२. वराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्ने सम्वन्धमा ,
३.वराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्न गोष्टि तथा बैठक संचालन सम्वन्धमा
४. विविध

निर्णयहरु

निर्णय नं. १:- वराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्न तपशिल वमोजिमको निर्देशक तथा सहयोग समिति वनाउने निर्णय गरियो ।

तपशिल

१. अध्यक्ष-श्री भिम वहादुर भण्डारी – अध्यक्ष , वराहताल गाउँपालिकाका

२. सदस्य-श्री प्रेम वहादुर डि.सी.-प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत , वराहताल गाउँपालिकाका

३. सदस्य श्री नेमराज शर्मा, वडा अध्यक्ष वडा नं ६, वराहताल गा.पा.

४. सदस्य श्री केशर वहादुर कार्की वडा अध्यक्ष वडा नं. ८ "

५. सदस्य श्री राजीमान बुढा (सदस्य सचिव) योजना/प्रशासन शाखा

निर्णय नं. २:- वराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्ने सम्वन्धमा छलफल गरियो साथै क्षमता विकास योजना तयार गर्न खटाइएका विज्ञहरुको सहयोग लिई छिटो भन्दा छिटो गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्ने निर्णय गरियो ।

Scanned with CamScanner

अनुसूची १० कार्यक्रममा सहभागीहरुको उपस्थितिः

बैठक न.१

आज मिति २०८१/०१/२० गते बराहताल गाउँपालिकाका अध्यक्ष भिम बहादुर भण्डारीको अध्यक्षतामा यस गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्न बैठक बसी देहाय बमोजीमको छलफल तथा निर्णयहरु गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री भिम बहादुर भण्डारी – अध्यक्ष , बराहताल गाउँपालिकाका
२. श्री -लक्ष्मी पुन मगर- उपाध्यक्ष, बराहताल गाउँपालिकाका
३. श्री प्रेम बहादुर डि.सी.प्रमुख प्रशासकिया अधिकृत , बराहताल गाउँपालिकाका
४. श्री कुल बहादुर बुढा वडा अध्यक्ष वडा नं ७
५. श्री भिमराज जोश्मी मगर " " " ५
६. श्री केदार ब० कार्की " " " ८
७. श्री चन्द्र ब० तिजापति वडा सदस्य वडा नं ५
८. श्री नमराज शर्मा वडा अध्यक्ष वडा नं ३
९. श्री
१०. श्री धर्मराज थापा पशुपंक्षी विकास शाखा प्रमुख
११. श्री राजीमान बुढा प्रशासन/योजना शाखा "
१२. श्री महेन्द्र ब० खत्री स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
१३. श्री विष्णु ब० रोकाय शैक्षिक पूर्वाधार शाखा प्रमुख
१४. श्री रामकृष्ण जोशी रोजगार संयोजक
१५. श्री गोविन्द तिजापती सुचना प्रविधि अधिकृत
१६. श्री भुपेन्द्र भण्डारी आर्थिक विकास शाखा प्रमुख
१७. श्री विमल प्रसाद खनाल कृषि स्नातक
१८. श्री नारायण प्र० देवकोटा उद्योग विकास इकाइ
१९. श्री एम ब० शाही पञ्जीकरण शाखा
२०. श्री सुमित्रा आचार्य महिला बालबालिका शाखा
२१. श्री पुजा तिमिल्सिना राजस्व शाखा
२२. श्री हिरा बुढा स्व. इन्जिनियर
२३. श्री पार्वती कठायत

Scanned with CamScanner

निर्णय नं.३: बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार गर्न गोष्टि तथा बैठक संचालन सम्वन्धमा छलफल गरि यहि मिति २०८१-०१-३० गते प्रथम गोष्टि /कार्यशाला संचालन गर्ने निर्णय सर्वसम्मति बाट गरियो ।कर्णाली प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको सहयोग तथा एम.पी.एस म्यानेजमेन्ट एण्ड रिसर्च कन्सल्टिंग प्रा.ली. कोटेश्वोर ,काठमाडौं (MPS Management and Research consulting pvt.ltd)को प्राविधिक सहयोगको लागि बराहताल गाउँपालिकाले धन्यवाद ज्ञापन गर्ने निर्णय गरियो साथै क्षमता विकास योजना समयमै तयार गर्न सम्वन्धित विज्ञ समूह लाई पूर्ण सहयोग गर्ने निर्णय समेत गरियो ।

निर्णय नं.४: बराहताल गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयारी पश्चात कार्यपालिकामा छलफल र स्वीकृत गर्ने निर्णय गरियो ।

Scanned with CamScanner

अनुसूची ११ कार्यक्रमका झलकहरू:

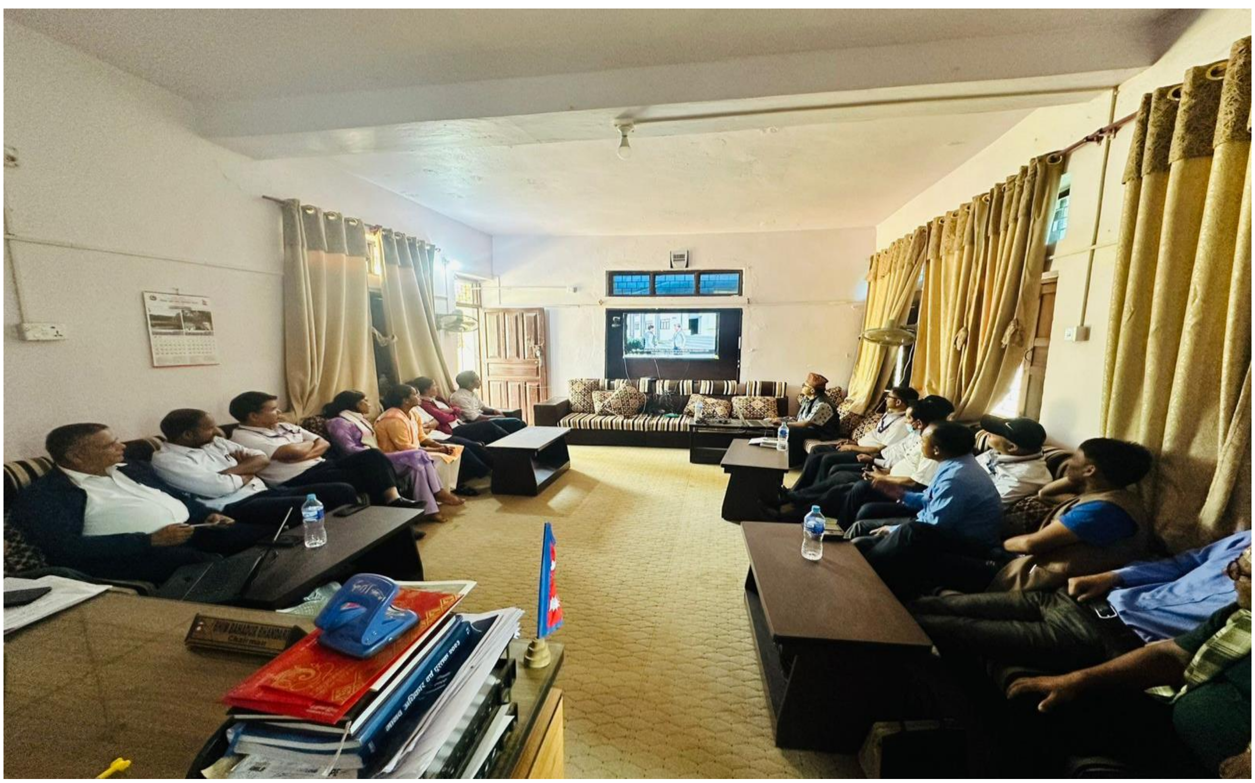

अनुसूची १२ बराहताल गाउँपालिकाले जारी गरेका ऐन, कार्यविधि, निर्देशिका र नियमावलीहरुको विवरण

१ टोल बिकास संस्था (गठन तथा परिचालन) कार्यबिधि २०७९

२ बराहताल गाउँपालिका खेलकुद बिकास कार्यबिधि २०७९

३ खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धमा ब्यवस्था गर्न बनेको ऐन

४ बराहताल गाउँपालिका गाउँकार्यपालिका कार्य सम्पादन नियमावली २०७९

५ बराहताल गाउँपालिका स्थानिय पुर्वाधार ब्यबस्थापन ऐन २०७९

६ बराहताल गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधी कानून, २०७५

७ बराहताल गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधी (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५

८ बराहताल गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७७

९ बराहताल गाउँपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणिकरण (कार्यविधी) नियमावली, २०७५

१० बराहताल गाउँपालिकाको स्थानिय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

११ बराहताल गाउँपालिकामा करारमा प्राविधिक तथा श्रेणीविहिन कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

१२ बराहताल गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७५

१३ बराहताल गाउँपालिकाको "घ" वर्गको निर्माण व्यवसायी ईजाजतपत्र सम्वन्धी कार्यविधि, २०७५

१४ बराहताल गाउँपालिकाको अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५

१५ बराहताल गाउँपालिकाको विपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७६

१६ बराहताल गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६

१७ बराहताल गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स संचालन कार्यविधि, २०७६

१८ बराहताल गाउँपालिकाको असङ्गठित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक वर्ग तथा असहायहरुलाई उपलब्ध गराईने राहत सम्वन्धी मापदण्ड, २०७६

१९ बराहताल गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७७

२० बराहताल गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७७

२१ बराहताल गाउँपालिकाको जलचर एवं जलीय जैविक विविधता संरक्षण ऐन, २०७७

२२ बराहताल गाउँपालिकाको कृषि विकास ऐन, २०७७

२३ बराहताल गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७६

२४ बराहताल गाउँपालिकाको खानेपानी व्यवस्थापन ऐन, २०७७

२५ संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०७७

२६ बराहताल गाउँपालिकाको आपतकालीन कार्यसंचालन कार्यविधि, २०७७

२७ बराहताल गाउँपालिकाको व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७

२८ विपद् व्यवस्थापन कोष (संचालन) कार्यविधि, २०७७

२९ बराहताल गाउँपालिकाको घर वहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७

३० भ्याकुलोडर संचालन तथा व्यस्थापन गर्न बनेको कार्यविधि, २०७७

३१ बराहताल गाउँपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका

३२ स्थानीय तहको सरकारबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका

३३ कर्णाली प्रदेश स्थानिय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्वन्धि ऐन

३४ आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को आर्थिक ऐन

सन्दर्भ सामाग्रीहरु

१. नेपालको संविधान
२. संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मंत्रालयबाट तयार पारिएको स्थानीय तहहरुको क्षमता विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७८
३. स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ र स्थानीय तह संचालन कार्यविधि, २०७६
४. बराहताल गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०७६
५. बराहताल गाउँपालिकाबाट उपलब्ध विभिन्न दस्तावेजहरु
६. बराहताल गाउँपालिकाको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आवधिक योजना,
७. बराहताल गाउँपालिकाको कर्मचारी दरवन्दी तथा पदपूर्तिको अवस्था,
८. बराहताल गाउँपालिकाले पारित गरेका ऐन, नियम, कार्यविधिहरू,
९. अन्तर—सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,
१०.सोहौं योजनाको अवधारणा पत्र, राष्ट्रिय योजना आयोग, २०७६
११.बराहताल गाउँपालिकाको बजेट वक्तव्य, आ.व. २०७८।७९
१२.राष्ट्रिय जनगणना, २०७८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, काठमाडौं
१३.राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४,
१४.वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन,
१५.स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७८।७९; २०७९।०८०, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाडौं ।
१६.स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४,
१७.स्थलगत भ्रमण अन्तर क्रियात्मक कार्यक्रमको टिपोट, २०८१
१८.बराहताल गाउँपालिकाको प्रगति प्रतिवेदनहरू आदि ।